

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกแออัด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายใน
บ้านพักอาศัยการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6

FACTORS AFFECTING CROWDED FEELING AND BEHAVIOR
IN THE NATIONAL HOUSING AUTHORITY COMMUNITY IN
RANGSIT KLONG 6

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2564

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

FACTORS AFFECTING CROWDED FEELING AND BEHAVIOR IN THE
NATIONAL HOUSING AUTHORITY COMMUNITY IN RANGSIT KLONG 6

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF ARCHITECTURE PROGRAM IN INTERIOR ARCHITECTURE
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2021

KMITL-2021-AR-M-003-003

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2021

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกรู้สึกแออัด และพฤติกรรมการอยู่อาศัย ภายในบ้านพักอาศัยการเคหะแห่งชาติรังสิตคลอง 6
นักศึกษา	นางสาวชนันมภา เดชนิธิรัตน์
รหัสประจำตัว	60602068
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมภายใน
พ.ศ.	2564
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมพร มุรพันธ์

บทคัดย่อ

ความแออัดเกิดขึ้นจากสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม ทั้งด้านบุคคล สังคม และกายภาพ ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อทางด้านลบต่อบุคคล ทั้งทางด้านจิตวิทยา และความเป็นอยู่ งานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย เนื่องด้วยบ้านพักอาศัยเป็นปัจจัยด้านพื้นที่ที่สำคัญ และหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ งานวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษา และค้นหาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในบริบท โดยใช้วิธีการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังเกตการณ์ และสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัด ความเครียด และความเป็นส่วนตัว โดยการทำงานวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลจากบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน จากบ้านพักอาศัยทั้งหมด 9 หลัง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่อาศัยจริงภายในชุมชน และยินยอมในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ผลการวิจัยพบว่า จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 15 คน ประกอบไปด้วยเพศหญิง 9 คน และเพศชาย 6 คน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-59 ปี ซึ่งจากผลการวิจัยจากการศึกษาที่ 1 ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียด จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดนั้นประกอบไปด้วย 5 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านบุคคล 2) ปัจจัยทางด้านสังคม 3) ปัจจัยทางด้านกายภาพ 4) ปัจจัยด้านความหนาแน่น และ 5) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อความแออัด และยังพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด โดยแสดงผลสรุปของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยได้ 4 รูปแบบ และสำหรับปัจจัยทางด้านความเครียดผลการวิจัยพบว่า ความแออัดไม่ส่งผลต่อความเครียด และอีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จุดประสงค์การวิจัย คือการค้นหาว่าความแออัด และความเครียดมีผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร จากผลการวิจัยพบว่าความแออัดนั้นสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอาศัยทั้งในเชิงบวก และเชิงลบ โดยพบว่าความแออัดในระดับมาก ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยในเชิงลบ ได้แก่ ไม่เป็นส่วนตัว, หลีกเลียงสถานการณ์ และออกจากสถานการณ์ นอกจากนี้ความแออัดในระดับน้อย ส่งผลต่อพฤติกรรมในเชิงบวก ได้แก่ อยากรู้อยากอยู่ในพื้นที่

ซึ่งผลจากการวิจัยในครั้งนี้มีทั้งส่วนที่สอดคล้องกับทฤษฎี และงานวิจัย ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด เช่น คือ ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม, ปัจจัยทางด้านกายภาพ และปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัว เป็นต้น และส่วนที่ค้นพบจากการศึกษาที่ต่างออกไป ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ลักษณะการอยู่อาศัย, สถานการณ์อยู่อาศัย และปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีผลอย่างมากต่อความแออัดสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ หรือในปัจจัยด้านความหนาแน่นที่ส่งผลโดยตรงต่อความเป็นส่วนตัว และพฤติกรรมการอยู่อาศัย นอกจากนี้การค้นพบความสัมพันธ์ของปัจจัย เช่น ปัจจัยด้านความลึก จากทฤษฎี Space syntax ที่ใช้ในการคำนวณและคาดการณ์ระดับความเป็นส่วนตัวซึ่งส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้เสนอเป็นแนวทางในการออกแบบบ้านพักอาศัยเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งเสนอแนะเป็นแนวทางโดยจำแนกตามปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ลักษณะครอบครัว คือ 1)ครอบครัวเดี่ยว(สามี-ภรรยา) 2)ครอบครัวเดี่ยว(พ่อ-แม่-ลูก) 3)ครอบครัวขยาย

คำสำคัญ : ความแออัด พฤติกรรมการอยู่อาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ บ้านพักอาศัย

Thesis	Factors Affection Crowded and Behavior in the National Housing Authority Community in RangsitKlong 6
Student	Miss. Chanumpa Dechnitirat
Student ID	60602068
Degree	Master of Architecture
Program	Interior Architecture
Year	2021
Thesis Advisor	Assistant Professor Chumporn Moorapan, Ph.D.

ABSTRACT

Crowding arise from stimuli in the environment such as personal, social or physical. Which is a negative effect on the human both in physical and well-being. This research is a qualitative research with the aimed to investigate factors that influenced on crowding, stress and behavior response. Because residential is an important and inevitable factor in human life. This research is a qualitative research to study and finding a phenomenon that happened in context. By the method including survey the physical environment, informants observation and depth interview collaborate with a literature review about crowding, stress and privacy theories. The information were collected from the National Housing Authority Community in RangsitKlong 6. There were a 15 informants from 9 households who were residents within the National Housing Authority Community in RangsitKlong6 that agree to provide the information for this research.

The results showed that from 15 informants (F=9, M=6). The most of the informants are between ages of 15-59 years. The first study that aimed to finding the factors that affects to crowding and stress. From the results found that the factors that affects to the crowding consist of 5 factors: 1) personal factor, 2) social factor, 3) physical environmental factor, density factor and privacy factor. The study found

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

both directly factors and correlation between factors that affects to crowding. Which showed the results of the correlation between the factors in 4 patterns. For the stress factor found that crowding didn't affects to stress. Another research purpose that aimed to finding how crowding and stress are affects to behavior response. From the results found that crowding can both positively and negatively effect on behavior response. It was found that more crowding affects to negatively effect including not being private, avoiding the situation and get out of the situation. In addition, less crowding affect to positively behavior response, including stay in the situation.

The results are both consistent with the theory and research such as factors that affects to crowding including personal factor, social factor, physical factor and privacy factor and different parts such as personal factor including living characteristics, living status. And social factor including family interaction, That has a great effect of crowding for this research. Or the density factor that directly affects to privacy and behavior response. In addition, the correlation of factors such as depth factors from the space syntax theory used to predicts privacy which affects to crowding.

The results of this research were presented as a guideline for design residential to avoid crowding and negatively behavior response. Which is suggested as a guideline categorizing by social factor such as family characteristics including 1)Single family(husband-wife) 2)Single family(father-mother-son/ daughter 3)Extended family

Keywords : Crowding, Behavior response, Physical Environmental. Residential

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.ชุมพร มูรพันธุ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้คำปรึกษา ความช่วยเหลืออย่างดีตลอดการทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงสอนคำสอนของอาจารย์ที่ทำให้ผู้วิจัยเรียนรู้กระบวนการคิด และทำให้ผู้วิจัยพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.เบญจมาศ ภูอินทร์ ที่ให้คำแนะนำอย่างดี ในการเริ่มเก็บข้อมูลเบื้องต้นจนถึงการเขียนบทความวิจัย ที่สร้างแนวทางในการทำงานให้กับผู้วิจัยจนสำเร็จลุล่วงเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ขึ้นนี้

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร. นุชนางค์ แก้วนิล และ ผศ.ดร. อดิศักดิ์ สิริกุล ที่ให้คำแนะนำและแนวทางในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ขอขอบคุณคณะอาจารย์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกท่าน ที่สั่งสอนวิชาความรู้ และนำความรู้ที่ได้มาทำงานวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านจากชุมชนการเคหะแห่งชาติรังสิตคลอง 6 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในด้านข้อมูล ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์ และการเก็บข้อมูลตลอดการลงพื้นที่ภาคสนามจนเป็นงานวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณภาควิชาสถาปัตยกรรมภายใน เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัย ที่สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดการเรียนจนงานวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ประโยชน์ และคุณความงามความดีอันใดจากงานวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ข้าพเจ้าขอมอบให้ครอบครัวที่ข้าพเจ้าเคารพรักยิ่ง ครูบาอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้ความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ชนันภา เดชนิตร์ตัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	III
กิตติกรรมประกาศ.....	V
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	X
สารบัญภาพ.....	XI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 จุดประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 กรอบทฤษฎี และแนวคิดในการวิจัย.....	2
1.4 คำถามการวิจัย.....	3
1.5 นิยามศัพท์.....	3
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 ปรัชญาการณ ความหมาย และความสำคัญของความแออัด.....	5
2.2 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความแออัด.....	7
2.2.1 คำนียาม และการรับรู้ความแออัด.....	7
2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด.....	8
2.2.3 กระบวนการการรับรู้ความแออัด.....	13
2.2.4 ความหมาย คำจำกัดความ และการวัดความเครียด.....	14
2.2.5 กระบวนการตอบสนองต่อความแออัด และความเครียด.....	15
2.2.6 ผลกระทบของความแออัด.....	16
2.3 กรอบทฤษฎีงานวิจัย.....	17
2.4 สรุปคำถามการวิจัย.....	17

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	19
3.1 กระบวนการทัศน์ของการวิจัย.....	19
3.2 การออกแบบวิธีวิจัย.....	19
3.3 แผนการวิจัย.....	20
3.3.1 การสำรวจเบื้องต้น.....	21
3.4 การแปลงนิยามด้านมโนทัศน์เป็นนิยามด้านปฏิบัติการ.....	29
3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบแนวความคิดในการวิจัย และคำถามการวิจัย.....	29
3.4.2 ปัจจัย และการชี้วัด.....	29
3.4.3 ตารางสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ.....	37
3.5 การศึกษาหลัก.....	40
3.5.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	40
3.5.2 สถานที่เก็บข้อมูล.....	40
3.5.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล.....	42
3.5.4 ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล.....	43
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	45
4.1 ข้อมูลเบื้องต้น.....	46
4.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล.....	46
4.2 สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด.....	49
4.2.1 ปัจจัยทางด้านสิ่งร่ำ หรือการรับรู้ภายนอก.....	50
4.2.1.1 ปัจจัยทางด้านบุคคล.....	50
4.2.1.2 ปัจจัยทางด้านสังคม.....	55
4.2.1.3 ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	58
4.2.1.4 ปัจจัยทางด้านความหนาแน่น.....	80
4.2.1.5 ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัว.....	82

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

4.3 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียด.....	84
4.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 1.....	85
4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 2.....	86
4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 3.....	88
4.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 4.....	90
4.3.5 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียด.....	91
4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง.....	92
บทที่ 5 อภิปรายผลการวิจัย.....	93
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	93
5.1.1 กิจกรรม พฤติกรรม สภาพสังคม และลักษณะทางสภาพแวดล้อม.....	94
5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง.....	94
5.1.3 สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง.....	94
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	103
5.2.1 ปัจจัยที่ข้างเคียงที่ค้นพบในงานวิจัยในครั้งนี้.....	104
5.3 แนวทางเสนอแนะเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด และพฤติกรรมตอบสนอง ทางด้านลบภายในบ้านพักอาศัย.....	107
5.4 ข้อเสนอแนะในงานวิจัย.....	112
5.4.1 ข้อดี.....	112
5.4.2 ข้อจำกัด.....	113
5.5 ข้อเสนอแนะในงานวิจัย.....	113
5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	113
5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป.....	114
บรรณานุกรม.....	115

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ก.....	117
ภาคผนวก ข.....	123
ภาคผนวก ค.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	143

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 การแปลงนิยามด้านมโนทัศน์เป็นนิยามด้านปฏิบัติการ.....	37
4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์.....	48
4.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านเพศ.....	51
4.3 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านอายุ.....	52
4.4 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านช่วงเวลาในการใช้พื้นที่.....	54
4.5 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านระดับรายได้.....	54
4.6 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านลักษณะครอบครัว.....	56
4.7 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านกิจกรรม.....	58
4.8 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านรูปแบบผังพื้นที่.....	59
4.9 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านพื้นที่ห้องนอน.....	66
4.10 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านตำแหน่งช่องเปิด.....	71
4.11 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านแสงสว่าง.....	77
4.12 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านความหนาแน่น.....	80
4.13 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านความเป็นส่วนตัว.....	82

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบทฤษฎีกระบวนการรับรู้ในเชิงจิตวิทยาของ Mehrabian และ Russell.....	8
2.2 การแปลงค่ามุมมองของ(Home Depth)จากรูปแบบผังพื้นเป็นค่าตัวเลข.....	12
2.3 กรอบทฤษฎีความแออัดของ Robert Gifford.....	17
2.4 กรอบทฤษฎีในงานวิจัย.....	17
3.1 การออกแบบวิธีวิจัย.....	20
3.2 ภาพถ่ายขั้นตอนการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน.....	22
3.3 ภาพถ่ายขั้นตอนการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน.....	23
3.4 แบบร่างรูปแบบผังพื้นจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	23
3.5 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการ ของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่1.....	24
3.6 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการ ของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่2.....	24
3.7 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการ ของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่3.....	25
3.8 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายนอกขอบเขตบ้านพักอาศัยของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่1	25
3.9 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายนอกขอบเขตบ้านพักอาศัยของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่2	26
3.10 การแจกแจงข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทดลองนำร่อง1 และ2(1).....	27
3.11 การแจกแจงข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทดลองนำร่อง1 และ2(2).....	28
3.12 นิยามปฏิบัติการของลักษณะครอบครัว.....	30
3.13 นิยามปฏิบัติการของระดับความสัมพันธ์.....	31
3.14 นิยามปฏิบัติการของรูปแบบผังพื้น.....	32
3.15 นิยามปฏิบัติการของพื้นที่ห้องนอน.....	33
3.16 นิยามปฏิบัติการของรูปแบบช่องเปิด.....	34
3.17 แผนผังชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 และตำแหน่งบ้านพักอาศัยที่ทำการ เข้าเก็บข้อมูลในงานวิจัยในครั้งนี้.....	41
3.18 ลักษณะทางกายภาพ และทิศทางการจัดวางอาคารของบ้านพักอาศัย.....	42

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย.....	46
4.2 แผนผังแสดงการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งหมด 15 คน.....	49
4.3 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน.....	50
4.4 ลักษณะการอยู่อาศัย และรูปแบบผังพื้นที่มีผลต่อปัจจัยทางด้านเพศต่อความแออัด.....	51
4.5 ลักษณะการอยู่อาศัย และรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านเพศต่อความแออัด.....	53
4.6 ลักษณะการกั้นรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแคบ และความแออัดภายในบ้านพักอาศัย.....	65
4.7 บน-พื้นที่ห้องนอนที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าเป็นส่วนตัว ,ล่าง-พื้นที่ห้องนอนที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าเป็นส่วนตัว.....	69
4.8 การคำนวณค่า Homedepth ตำแหน่งพื้นที่ห้องนอนเพื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว และการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม.....	70
4.9 ตำแหน่งช่องเปิดบ้านพักอาศัยที่ส่งผลต่อความแออัด.....	75
4.10 บน-ลักษณะช่องเปิดของบ้านพักอาศัยที่แสงไม่สามารถส่องผ่านเข้ามาในตัวบ้านได้ ล่าง-ลักษณะช่องเปิดที่มุมมองทัศนียภาพไม่เปิดโล่ง(เห็นเฉพาะพื้นที่ภายในบ้าน).....	76
4.11 รูปแบบช่องเปิดของบ้านพักอาศัย.....	76
4.12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 1.....	85
4.13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 2.....	87
4.14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 3.....	89
5.1 แผนผังแสดงการความสัมพันธ์ของปัจจัยจากทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต.....	95
5.2 แผนผังแสดงการความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผลการวิจัยในครั้งนี้.....	96
5.3 การจัดการพื้นที่ใช้งานภายในบ้านพักอาศัยเพื่อลดปัญหาทางด้านเพศที่ส่งผลต่อความแออัด..	97
5.4 การจัดการรูปแบบผังพื้นที่โดยคำนึงถึงการเข้าถึง และช่วงเวลาในการใช้งานของสมาชิกภายในบ้านร่วมด้วย.....	98
5.5 การจัดการพื้นที่ห้องนอนโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการคาดการณ์ความเป็นส่วนตัวจากตำแหน่งความลึก.....	100
5.6 ตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบน และรูปแบบช่องเปิดที่ช่วยเพิ่มการระบายอากาศและแสงธรรมชาติที่เหมาะสมกับบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะรังสิตคลอง6.....	101

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

สารบัญญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5.7 บ้านพักอาศัยที่มีลักษณะการกระจายของแสงทั่วถึงที่ส่งผลต่อความแออัดน้อย.....	102
5.8 ปัจจัยข้างเคียงด้านการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อความแออัด.....	105
5.9 ปัจจัยข้างเคียงด้านความทรุดโทรมของบ้าน เปรียบเทียบบ้านที่ได้รับการปรับปรุง และบ้านที่ไม่ได้รับการปรับปรุงที่ส่งผลต่อความแออัด.....	106
5.10 ปัจจัยข้างเคียงด้านตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบนที่ส่งผลต่อแสงธรรมชาติ และ การระบายอากาศในบ้านพักอาศัย.....	107
5.11 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวเดี่ยว(สามี-ภรรยา).....	108
5.12 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวเดี่ยว(พ่อ-แม่-ลูก).....	110
5.12 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวขยาย.....	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

หากกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มนุษย์มีความสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆโดยรอบตัวทั้งในด้านรูปธรรม และนามธรรม เช่น อาคาร บ้านเรือน แสงสว่าง หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นองค์ประกอบที่มีส่วนในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ (วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2554) และในสภาพแวดล้อมที่มีคุณสมบัติ และลักษณะที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่แตกต่างกันออกไป (Rapoport and Kantor, 1957; Venturi, 1966) จึงอาจกล่าวได้ว่าสภาพแวดล้อมมีผลต่อพฤติกรรม การรับรู้ การเรียนรู้ การจำ และการคิด ของมนุษย์ หากจะกล่าวถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสำคัญและใกล้ตัวมากที่สุดก็คือบ้าน หรือที่อยู่อาศัยถือเป็นสถานที่ที่บุคคล และครอบครัวจะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ และนับเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่จำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการใช้ชีวิตอยู่อาศัย

บ้าน หรือที่อยู่อาศัย ถือเป็นหนึ่งในความต้องการขั้นพื้นฐานมนุษย์ จากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้วิจัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 พบว่าลักษณะบ้านภายในโครงการมีลักษณะเป็นห้องแถวชั้นเดียวทั้งหมด ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างภายนอกของบ้านพักอาศัยที่เหมือนกันแต่ในด้านลักษณะทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยพบว่า บ้านพักอาศัยแต่ละหลังมีความแตกต่างกันออกไปทั้งในด้านการจัดการรูปแบบพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งต่างกันออกไปตามลักษณะพฤติกรรม และกิจกรรมของผู้อยู่อาศัยแต่ละหลัง ด้านแสงสว่างที่มีผลมาจากตำแหน่งช่องเปิดที่ต่างกันออกไปในแต่ละหลัง เป็นต้น จากการลงสำรวจพื้นที่ของผู้วิจัยจึงพบว่าบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 นั้นมีความหลากหลายทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรม กิจกรรม และการใช้งานของแต่ละครอบครัว และความแออัดเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ค้นพบจากการสำรวจ และเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจในงานวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแออัด พบว่าความแออัดเกิดจากการรับรู้ของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมโดยมีสิ่งเร้าจากปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพ ทำให้ความแออัดนั้นแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ซึ่งจาก

แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัดพบว่าความแออัดนั้นส่งผลกระทบต่อ
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บุคคลทั้งทางด้านสรีรวิทยา ด้านพฤติกรรม และการรับรู้ เช่นพัฒนาการในเด็ก พฤติกรรมที่ ผิดปกติ ประสิทธิภาพในการทำงาน และการเจ็บป่วยทางร่างกาย เป็นต้น (Gifford, 2014) จะเห็นว่าความแออัดนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อมนุษย์ในทุกเพศทุกวัย และทุกช่วง

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของความแออัดที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัย จึงนำมาสู่ คำถามงานวิจัยในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในบ้านพักอาศัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ ทางจิตวิทยา และพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการออกแบบเพื่อลดความ แออัด และความเครียดภายในบ้านพักอาศัย

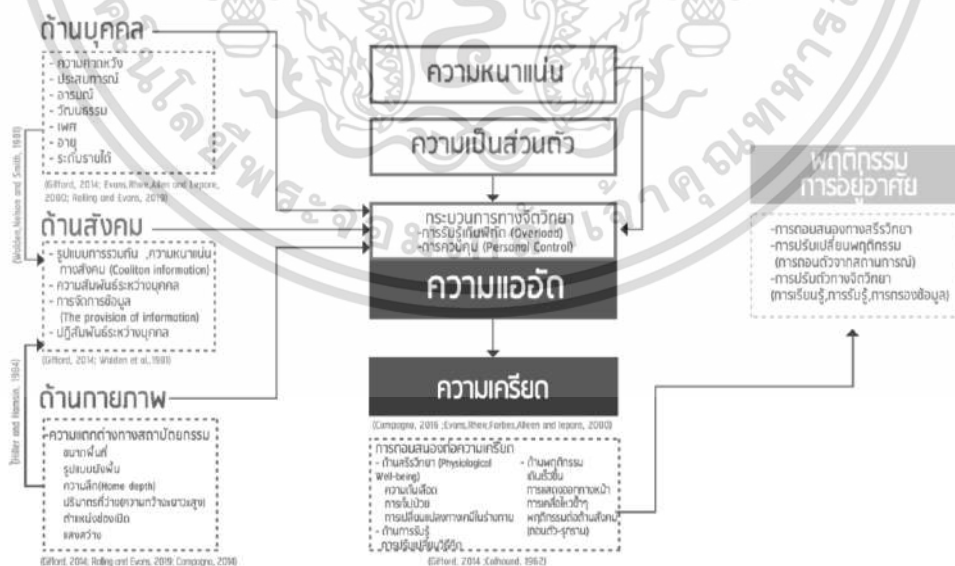
1.2 จุดประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษากิจกรรม พฤติกรรม สภาพสังคม และลักษณะทางสภาพแวดล้อมทาง กายภาพของผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัยชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียดของผู้อยู่อาศัยภายใน บ้านพักอาศัย

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงการรับรู้ความแออัด ความเครียด และที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ พื้นที่ของผู้อยู่อาศัย

1.3 กรอบทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 คำถามการวิจัย

1.4.1 ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียดของผู้อยู่อาศัย

1.4.2 ความแออัด ความเครียด ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้อยู่อาศัยอย่างไร

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ความแออัด หมายถึง ปรากฏทางจิตวิทยาที่เกิดจากการรับรู้ของมนุษย์ที่เกิดจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม สังคม และบุคคล ที่ทำให้เกิดการพฤติกรรมที่ตอบสนองออกมาแตกต่างกันออกไป

1.5.2 ความเครียด หมายถึง ผลกระทบที่ตอบสนองทางด้านจิตวิทยาเมื่อบุคคลรับรู้ถึงความแออัดแออัดมากจนเกินไป

1.5.3 ความเป็นส่วนตัว หมายถึง ความสามารถในการควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมโดยรอบ

1.5.4 ลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะพื้นฐานส่วนบุคคลที่จะมีแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล เช่น เพศ,อายุ,ลักษณะการอยู่อาศัย เป็นต้น

1.5.5 ลักษณะทางสังคม หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่อยู่ร่วมกันภายในครอบครัว เช่น ลักษณะครอบครัว,ระดับความสัมพันธ์,ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เป็นต้น

1.5.6 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง องค์ประกอบในเชิงสถาปัตยกรรมที่ประกอบไปด้วย ขนาดพื้นที่ รูปแบบผังพื้นที่ ตำแหน่งช่องเปิด และแสงสว่าง

1.5.7 พฤติกรรมการอยู่อาศัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกเพื่อตอบสนองโต้ต่อสิ่งเร้า และการรับรู้ความแออัด และความเครียดภายในบ้านพักอาศัย

1.5.8 ความหนาแน่น หมายถึง อัตราส่วนของพื้นที่ที่มีหน่วยเป็นตารางเมตร ต่อจำนวนคนที่อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด และความเครียดภายในบ้านพักอาศัยขนาดเล็กภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติ

1.6.2 สร้างแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยขนาดเล็กภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติในอนาคตที่ลดการรับรู้ความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยทางด้านลบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

จากความเป็นมาและความสำคัญ รวมถึงจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ที่ต้องการค้นหาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียด รวมไปถึงการรับรู้ทางจิตวิทยาด้านความแออัดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัย ดังนั้นในการทบทวนวรรณกรรมในด้านทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบจากความแออัดที่มีอิทธิพลต่อผู้อยู่อาศัยในด้านต่างๆ รวมถึงในการศึกษาถึงงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาถึงจุดประสงค์ วิธีการวิจัย ข้อจำกัด รวมถึงการค้นหาประเด็น และช่องว่างในงานวิจัยที่ยังไม่ได้มีการศึกษา หรือกล่าวถึง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษางานวิจัยในปัจจุบัน และเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยในอนาคต โดยประเด็นที่ต้องการจะศึกษามีดังต่อไปนี้

1. ปรากฏการณ์ และความสำคัญของความแออัด
2. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับความแออัด ความเครียดพฤติกรรมตอบสนอง

2.1 ปรากฏการณ์ ความหมาย และความสำคัญของความแออัด

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องได้มีผู้นิยามความหมายของคำว่า "ความแออัด" ไว้ว่า ความแออัดเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมซึ่งความแออัดเป็นพฤติกรรมทางด้านจิตวิทยาโดยส่วนใหญ่มักเป็นการตอบสนองของความรู้สึกทางด้านลบของมนุษย์ ที่มีต่อปัจจัยสิ่งเร้าต่างๆ รวมถึงจำนวนคนที่อยู่โดยรอบซึ่งการรับรู้ความแออัดนั้นจะต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคล (วิมลสิทธิ์, 2556 ; Gifford, 2014) จากการศึกษาของ Gifford(2014) พบว่าความแออัดนั้นมีสาเหตุมาจากสิ่งเร้าด้านต่างๆ ในสภาพแวดล้อมอันได้แก่ ทางด้านกายภาพ ทางด้านสังคม และทางด้านบุคคล

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความแออัดพบว่า มีผู้ศึกษาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการรับรู้ความแออัดไว้มากมายโดยหนึ่งในการศึกษาที่มีผู้ที่ได้ศึกษาไว้ คือ ด้านความหนาแน่น กล่าวคือ ความรู้สึกหนาแน่นนั้นส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด โดยมีการวัดระดับความหนาแน่นจากจำนวนพื้นที่ทั้งหมดภายในบ้าน หรือจำนวนห้องนอนจำนวนต่อจำนวนคนในบ้าน (Wisnfield,1987) ซึ่งความหนาแน่นนี้เองถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านพื้นที่หรือทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ซึ่งในปัจจุบันทางด้านสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพก็ได้

มีผู้ศึกษาถึงประเด็นอื่นๆ ไว้อีกเช่นกัน เช่น จากการศึกษาของ (Kimberly & Gary, 2019) พบว่าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับความสูงนั้นส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดในเด็ก ซึ่งในการศึกษาในครั้งนี้ได้มีการศึกษาปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพอื่น ๆ ไปด้วย เช่น ด้านพื้นที่ และช่องเปิด แต่ผลของการวิจัยในการศึกษานี้ยังไม่สามารถสรุปได้ถึงความสัมพันธ์ที่สามารถส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดได้

จากการทบทวนวรรณกรรม และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความสัมพันธ์ และมีส่วนทำให้เกิดการรับรู้ของมนุษย์ โดยสภาพแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์ และใกล้ชิดกับมนุษย์มากที่สุด คือ บ้านถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมแรกที่มีผลต่อชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีของมนุษย์ รวมถึงเป็นที่ที่มนุษย์ใช้เวลาอยู่อาศัยมากที่สุดต่อวัน และไม่สามารถที่หลีกเลี่ยงที่จะอยู่อาศัยได้ และถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความต้องการที่หลากหลายในการใช้งาน เช่น เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ต้องการมีพูดคุย และทำกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกภายในบ้านในขณะที่ยังต้องการพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวร่วมอยู่ด้วย ซึ่งความหลากหลายของปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัยจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะเลือกนำมาศึกษาในงานวิจัยในครั้งนี้

จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของความแออัดจากสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยในประเทศไทย พบว่ามีผู้ศึกษาถึงผลกระทบ และรวมถึงการหาแนวทางแก้ปัญหา และนโยบายในการจัดการชุมชนที่อยู่อาศัยที่มีสภาพแวดล้อมที่แออัด จากการศึกษารายงานที่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าในชุมชนแออัดแห่งหนึ่งของมาเลเซีย อยู่ใจเย็น, สุรานันท์ กัลกะ, ศศิวิมล บุรณเรข และไชนภา แก้วจันทร์ (2561) พบว่าประชาชนในชุมชนแออัดมีภาวะซึมเศร้าจากปัจจัย ได้แก่ การไม่มีแหล่งสนับสนุนทางสังคม การผ่อนคลายความเครียด รวมถึงสัมพันธ์ภาพทางสังคม นอกจากนี้ยังมีนโยบายในการแก้ไขปัญหาของชุมชนแออัดในประเทศไทย เพื่อพัฒนาชุมชนแออัดจากปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะกับการอยู่อาศัย ข้อมูลจากกรุงเทพมหานครกิจ (2558) ได้หยิบยกปัญหาของกลุ่มคนจนเมืองที่มีปัญหาด้านความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย และในด้านที่อยู่อาศัยที่แออัด ไม่เป็นระเบียบที่ควรต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเพื่อพัฒนาให้เท่าเทียมกัน ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติ (2561) ที่มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชน ในด้านผลกระทบของความแออัดมีผลจากการศึกษาเรื่องผลจากความเครียดต่อสุขภาพโดยมูลนิธิหมอชาวบ้าน (2561) ได้อธิบายไว้ว่าความเครียดนั้นจะส่งผลต่ออวัยวะต่างๆของร่างกายที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของการทำงาน หัวใจ หลอดเลือด ตับ กล้ามเนื้อ รวมถึงพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น นอนไม่หลับ หรือสมรรถภาพทางเพศลดลง ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ชี้ให้เห็นปัจจัยด้านความแออัด ความเครียดเป็นปัจจัยที่มนุษย์สามารถพบเจอ และส่งผลกระทบได้โดยตรง

จากการทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลที่ทำให้อธิบายว่าความแออัดอัดนั้นส่งผลกระทบต่อด้านลบต่อมนุษย์ในหลายๆด้าน ดังนั้นงานวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึง

อิทธิพลของปัจจัยที่ค้นพบภายในบ้านพักอาศัยที่มีผลต่อการรับรู้ทางจิตวิทยา ได้แก่ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ใดเห็นว่ามีประโยชน์ในการศึกษาไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความแออัด ความเครียด และการรับรู้ทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยของมนุษย์ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดที่อาจนำไปสู่การลดผลกระทบทางด้านลบของผู้อยู่อาศัย

2.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัด

2.2.1 คำนิยาม และการรับรู้ความแออัด

ความแออัด จากทฤษฎีของ Gifford หมายถึง จำนวนของบุคคลที่อยู่โดยรอบตัว ซึ่งแต่ละคนจะสามารถรับรู้ถึงความแออัดนี้ได้ต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีต นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ศึกษาให้ความหมาย และคำนิยามไว้ในลักษณะอื่นๆ เช่น จากการศึกษาของ วิลลิสทรี (2556) ได้กล่าวไว้ว่าความแออัดเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยา และมักเป็นการตอบสนองของความรู้สึกในด้านลบ ในขณะที่ การศึกษาของ Kimberry และ Gary (2019) นิยามความแออัดไว้เพิ่มเติมว่าเป็นการตอบสนองทางด้านจิตวิทยาต่อความหนาแน่นภายในบ้านพักอาศัย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรับรู้ถึงการถูกจำกัดจากจำนวนพื้นที่ที่น้อยจนเกินไป หรือจำนวนคนที่มากจนเกินไป

จากข้างต้นความแออัดถือว่าเป็นปรากฏการณ์การรับรู้ทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความแออัดการศึกษาพบว่าการรับรู้ความแออัดนั้นสามารถเกิดได้จาก 2 มิติได้แก่ 1) การรับรู้ความแออัดของมนุษย์ กล่าวคือ การรับรู้ความแออัดจากจำนวนคนที่อยู่โดยรอบ(ความหนาแน่น) และ 2) การรับรู้ความแออัดเชิงพื้นที่ กล่าวคือ การรับรู้ความแออัดจากจำนวนของสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากการศึกษาของ Gifford ที่ได้กล่าวไว้ว่าสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมอันได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด และมีผลต่อการรับรู้ความแออัดที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งนั้นเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังมีการศึกษาที่พบว่าความเป็นส่วนตัวนั้นส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดได้เช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า การขาดความเป็นส่วนตัว เช่น การไม่สามารถควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือการถูกลุกล้ำอาณาเขตครอบครองสามารถส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดได้เช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมจึงสรุปคำนิยามของความแออัดสำหรับการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ได้ว่าเป็นปรากฏทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่ตอบสนองออกมาในสภาพแวดล้อม ซึ่งเกิดจากการรับรู้จำนวนบุคคลที่อยู่รวมตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมที่

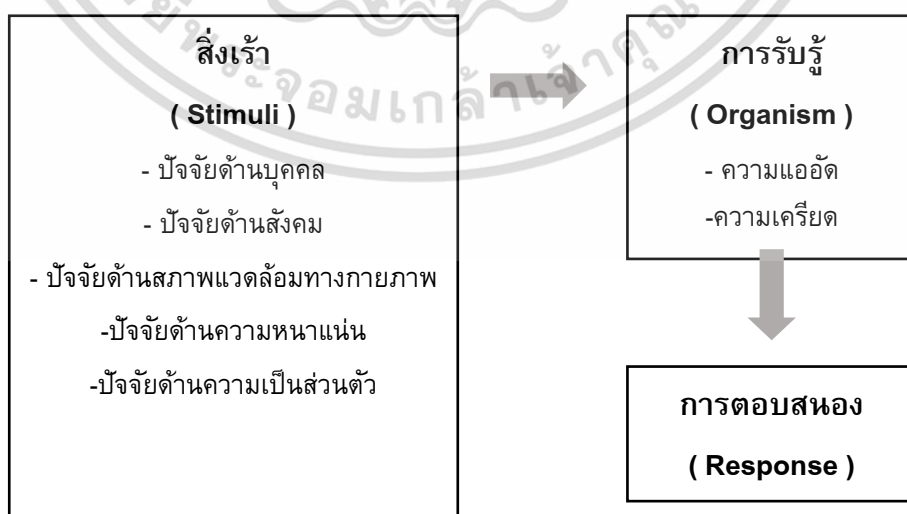
มากจนเกินไป ประสบการณ์ในอดีต และสิ่งเร้าในสภาพแวดล้อมทำให้รับรู้ถึงความแออัดที่ต่างกันอย่างออกไป

2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด

จากการศึกษาเรื่องคำนิยามของความแออัดในข้างต้นที่สรุปว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ในเชิงจิตวิทยา จึงเป็นที่มาในการศึกษาถึงปัจจัยต่างที่ส่งผลให้เกิดการรับรู้ความแออัดดังต่อไปนี้

จากทฤษฎีความแออัดของ Gifford (2014) นั้นได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดนั้นประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพ และจากการศึกษางานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเกี่ยวข้องในประเด็นด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดพบว่า ยังมีปัจจัยด้านความหนาแน่น และความเป็นส่วนตัว นั้นส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดของผู้อยู่อาศัยได้เช่นกัน ดังนั้นในการศึกษาดังต่อไปนี้จะศึกษาแต่ละปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแออัดเพิ่มเติม

จากปัจจัยทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นตามทฤษฎีความแออัดของ Gifford (2014) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแออัดได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล สังคม และสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพถือเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ในสภาพแวดล้อม ส่วนกระบวนการในการรับรู้ หรือการตอบสนองนั้นถือเป็นกระบวนการที่ตอบสนองเมื่อมนุษย์ได้รับสิ่งเร้าที่เป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแออัดตามทฤษฎี ซึ่งตรงตามทฤษฎีด้านกระบวนการการเรียนรู้ในเชิงจิตวิทยา (ภาพที่ 2.1) โดยสรุปแล้วปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดสามารถแบ่งได้เป็น 5 ปัจจัยดังนี้

ภาพที่ 2.1 กระบวนการการรับรู้ในเชิงจิตวิทยาของ Mehrabian และ Russell (1974)
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้กับการใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ไปยังเว็บไซต์อื่นเป็นการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคล (Personal Characteristics) จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัดของ Gifford (2014) ได้กล่าวไว้ว่าในสถานการณ์ที่มีความแออัดลักษณะเดียวกันแต่ละบุคคลจะสามารถรับรู้ถึงความแออัดได้ต่างกันออกไป ซึ่งเกิดปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ความแออัดที่ต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล จากการศึกษาทฤษฎีพบว่าประกอบไปด้วยหลากหลายตัวแปร เช่น ความคาดหวัง หรือ การตั้งบรรทัดต่อสถานการณ์, ประสบการณ์ บุคคลที่มีประสบการณ์ความแออัดในอดีตสามารถรับมือและทนต่อสถานการณ์ที่แออัดในปัจจุบันได้ดีขึ้น, ด้านเพศ เพศหญิงสามารถรับมือกับความแออัดได้ดีกว่าด้วยวิธีการบอกเล่า หรือแชร์ความทุกข์กับบุคคลอื่น ซึ่งปัจจัยด้านเพศนี้จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีต พบว่าผลของการศึกษาปัจจัยในด้านเพศนี้สอดคล้องกับทฤษฎีด้านความแออัด กล่าวคือความแตกต่างของเพศมีอิทธิพลต่อการรับรู้พื้นที่ของสภาพแวดล้อมในบ้าน และมีอิทธิพลต่อกระบวนการการตอบสนองที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ระดับปฏิสัมพันธ์ และจำนวนของสมาชิกในสถานการณ์ (Carly et al., 2019; Terda, Paul and Dale, 1981; Campagna, 2016) และปัจจัยด้านอารมณ์ บุคคลจะรู้สึกแออัดมากขึ้นเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่น่าเบื่อ หรือไม่สนุก และช่วงวัย หรือ อายุเด็กนั้นสามารถรับรู้ถึงความแออัดได้มากกว่าผู้ใหญ่ในสถานการณ์เดียวกัน

จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลนั้นมีผู้ที่ได้ทำการศึกษาถึงประเด็นต่างๆไว้ ซึ่งในงานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาในด้านเพศ ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ต่อการรับรู้ความแออัดที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยทางด้านสังคม (Social influence) จากทฤษฎีด้านแออัดของ Gifford (2014) กล่าวไว้ว่าเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการเกิดความสัมพันธ์ หรือการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น โดยปัจจัยด้านสังคมที่ก่อให้เกิดความแออัดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นโดยรอบตัวเรากำลังทำอะไรในพื้นที่นั้น และความแออัดจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อรู้สึกว่าตนเองเข้ากับบุคคลอื่นไม่ได้ซึ่งปัจจัยด้านสังคมจากทฤษฎีสามารถแบ่งออกเป็นหลายปัจจัย ได้แก่

2.1 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล คือ ความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า จากการศึกษาการรับรู้ความแออัดของนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในหอพัก โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้ความแออัดห้องที่มีจำนวนนักศึกษา 2 คน และห้องที่มีจำนวนนักศึกษา 3 คน พบว่าห้องที่มีจำนวนนักศึกษา 2 คนรู้สึกแออัดน้อยกว่า และห้องที่มีนักศึกษา 3 คนพบว่าจะมีนักศึกษา 1 คนที่รู้สึกโดดเดี่ยว, มีความรู้สึกไม่ดี, สูญเสียการควบคุม และนำไปสู่ความเครียดซึ่งสองคล้องกับทฤษฎีด้านความแออัดของ Gifford (2014)

2.2 ทักษะคติ กล่าวคือ เมื่อรู้สึกว่าคุณคนอื่น ๆ ในสถานการณ์นั้นมี ทักษะคติที่คล้ายคลึงกับเรา ระดับความรู้สึกแออัดเมื่อบุคคลนั้นอยู่ร่วมในสถานการณ์เดียวกันจะ รู้สึกลดน้อยลง

2.3 ข้อมูลที่ได้รับ คือ ประเภทของข้อมูลหรือข่าวสารที่ได้รับใน สถานการณ์ เช่น ในสถานการณ์ที่กำลังรอต่อคิว คนจะรู้สึกแออัดน้อยลงเมื่อทราบว่าจะระยะเวลาที่ ต้องคอยนั้นนานเท่าไร

นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเพิ่มเติมในด้านสภาพในการสมรสของ Edward, Both และ Edward (1982) พบว่าผู้อยู่อาศัยในอาคารสูงเกิดความขัดแย้งกับใน ครอบครัวมากกว่าครอบครัวที่อยู่อาศัยในบ้านประเภทอื่นๆ และการศึกษาของ Mitchell (1976) ยังพบอีกว่าครอบครัวที่อยู่อาศัยกันแบบระบบเครือญาติ หรือครอบครัวขยายในอาคารประเภท อาคารสูง มีแนวโน้มที่จะเกิดความรู้สึกเครียดจากความแออัดได้

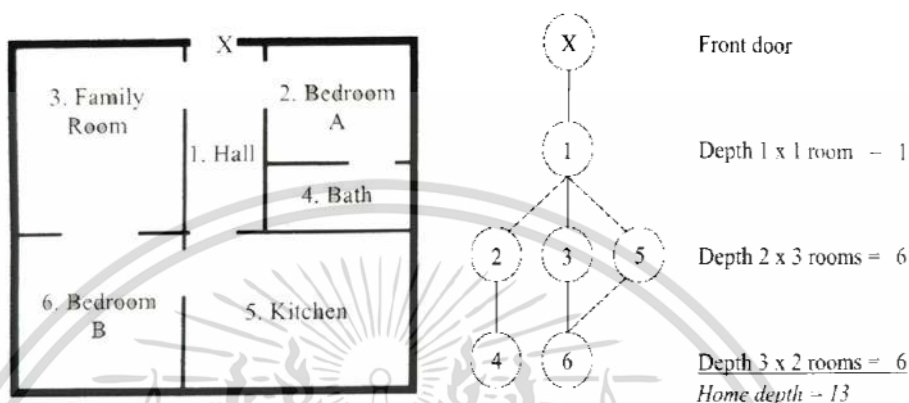
สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยด้านสังคม เป็นความแออัดที่เกิดขึ้นจาก สถานการณ์ที่ต้องมีความสัมพันธ์ และใกล้ชิดกับบุคคลอื่นๆโดยรอบนั้นและอยู่ในระดับที่ ต้องการ ซึ่งงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย ซึ่ง ใกล้เคียงกับจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ นั้นศึกษาถึงลักษณะครอบครัวที่ส่งผลต่อความ แออัดของผู้อยู่อาศัยอยู่ในอาคารสูง ซึ่งในบริบทของที่อยู่อาศัยปัจจัยทางด้านครอบครัว ถือเป็น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอีกนัยหนึ่ง และเป็นปัจจัยที่จะต้องพิจารณาเนื่องจาก สัมพันธ์กับจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ที่ต้องการศึกษาอิทธิพลของการรับรู้ความแออัด ภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งบ้านพักอาศัยถือเป็นพื้นที่ทางสังคมชนิดหนึ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยง หรือควบคุมได้ และยังไม่มีการศึกษาถึงลักษณะของครอบครัวภายในบ้านพักอาศัยประเภท ชั้นเดียวที่ส่งผลต่อความแออัดของผู้อยู่อาศัย

3. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environmental) กล่าวคือ ลักษณะของสภาพแวดล้อมโดยรอบตัวที่ก่อให้เกิดความแออัด เช่น ขนาด , อุณหภูมิ , ช่วงเวลา , หรือปัจจัยทางด้านสถาปัตยกรรม เช่น รูปแบบผังพื้น, ระดับความสูงฝ้าเพดาน, ระดับแสงสว่าง พบว่าระดับแสงธรรมชาติมีผลต่อการรับรู้ความแออัดที่ต่างกัน ห้องพักที่มีช่อง แสงที่สามารถรับแสงธรรมชาติได้มากผู้อยู่อาศัยจะรู้สึกถึงความแออัดน้อยเมื่อเทียบกับห้อง ลักษณะเดียวกับในระดับความสว่างที่ต่างกัน และยังพบอีกว่าระดับของแสงสว่างยังส่งผลต่อ การรับรู้ความปลอดภัยทางสังคมของผู้อยู่อาศัย, รูปแบบผนัง, ลักษณะการจัดเฟอร์นิเจอร์ ,ระดับชั้น มีผลต่อความรู้สึกแออัดที่ต่างกัน ผู้อยู่อาศัยในระดับชั้นที่สูงมีความรู้สึกด้านความ แออัดน้อยกว่าผู้อยู่อาศัยที่ระดับชั้นที่ต่ำกว่า เป็นต้น (Gifford, 2014 ; Boomsma&Stay, 2012 ;Schiffenbauer, 1979) และในการศึกษาของ Campagna (2016) ได้พบ ปัจจัยด้าน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สภาพแวดล้อมทางกายภาพเพิ่มเติม ได้แก่ คุณภาพของที่อยู่อาศัยในที่นี้หมายถึง ความเพียงพอของพื้นที่ภายในโดยการวัดผ่านลักษณะเฟอร์นิเจอร์ที่เหมาะสม, พื้นที่เก็บของ, พื้นที่รวมตัวของสมาชิกในบ้าน, พื้นที่ต้อนรับแขก และพื้นที่ส่วนตัวของสมาชิกภายในบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rechavi (2009) และ Wells, Harris (2007) ได้กล่าวไว้ว่าที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ทางสังคม ดังนั้นพื้นที่สำหรับผู้อยู่อาศัย และแขกที่มาเยี่ยมเยือนควรมีขนาดที่เพียงพอและรวมถึงพื้นที่ส่วนตัวก็มีความสำคัญเพราะเป็นพื้นที่ที่ช่วยลดการรบกวนรอบข้าง รวมถึงป้องกันการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ไม่ต้องการ ซึ่งสัมพันธ์กับการศึกษาของ Kimberrry และ Gary (2019) ที่กล่าวไว้ว่าการจัดการพื้นที่ที่โดยวิธีการใช้รูปแบบการกั้นผนังแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย หรือเรียกว่า “ความลึก” (Home Depth) สัมพันธ์กับความเป็นส่วนตัวปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแออัด โดยมีวิธีการวัดด้วยการแปลงจากผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยเป็นค่าตัวเลข (ภาพที่ 2.2) พบว่าค่าของตัวเลขที่น้อยชี้ให้เห็นว่าประกอบไปด้วยพื้นที่สาธารณะที่มาก และเข้าถึงได้ง่าย ในขณะที่ค่าของตัวเลขที่มากขึ้นชี้ให้เห็นว่าประกอบไปด้วยพื้นที่ส่วนตัวมาก และนอกจากนี้ยังมีการศึกษาเพิ่มเติมที่พบว่าปริมาณที่วางนั้นสัมพันธ์กับลักษณะของพื้นที่ภายในที่ส่งผลต่อความแออัดซึ่งผลของการวิจัยในครั้งนี้สรุปเพียงว่าระดับความสูงฝ้าช่วยป้องกันผลกระทบจากการรับรู้ความแออัดภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งปัจจัยอื่นจากการศึกษางานวิจัยพบว่ายังไม่มีผลสรุปการวิจัยที่ชัดเจน จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความแออัดในปัจจุบันทางด้านสถาปัตยกรรมพบว่าประกอบไปด้วย รูปแบบของอาคาร, รูปแบบผังพื้นที่, ระดับชั้น, แสงสว่าง, ความสูง, รูปแบบผนัง, ลักษณะช่องเปิด, ลักษณะการจัดเฟอร์นิเจอร์ และด้านพื้นที่ ที่สัมพันธ์กับการรับรู้ความแออัดในด้านตัวแปรทางด้านพื้นที่มีส่วนสัมพันธ์ปัจจัยทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความแออัดได้ เช่นกัน ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตนั้นในด้านปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้น ผู้วิจัยมักเลือกเป็นการเลือกทดสอบปัจจัยส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดเพียงปัจจัยเดียว หรือผลของการวิจัยที่ได้นั้นยังไม่มีผลชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการทำให้เกิดความไม่สมบูรณ์ในเชิงมิติการศึกษาเนื่องจากเมื่อพูดถึงสภาพแวดล้อม จากงานวิจัยของ Kimberrry et.al (2009) กล่าวไว้ว่าไม่เพียงแต่ขนาดของพื้นที่ หรือระดับความสูงจะส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดเท่านั้น ปริมาตรของห้องสามารถส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด เช่นกัน เนื่องจากสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้งานของผู้อยู่อาศัย ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้จะศึกษาองค์ประกอบของปัจจัยในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกิดขึ้นจริงภายในบ้านพักอาศัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรม และกิจกรรมของผู้อยู่อาศัย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในการศึกษาในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้จึงต้องการที่จะศึกษาปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยเป็น โดยเลือกศึกษาองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเชิง 3 มิติ ทั้งในแนวระนาบ และความสูง ได้แก่ ด้านขนาดพื้นที่, รูปแบบผังพื้นที่,

มุมมองทางสายตา, ช่องเปิด และแสงสว่าง เนื่องจากต้องการให้เกิดความสมบูรณ์ในการศึกษา และเป็นองค์ประกอบหลักของลักษณะสภาพแวดล้อมในบ้านพักอาศัยจริงที่ไม่สามารถตัดปัจจัย ใจปัจจัยหนึ่งออกไปได้

ภาพที่ 2.2 การแปลงค่ามุมมอง (Home Depth) จากรูปแบบผังพื้นเป็นค่าตัวเลข

4. ปัจจัยทางด้านความหนาแน่น (Density) คือ หลักการวัดปริมาตรของจำนวนต่อพื้นที่ที่สามารถวัดได้กับพื้นที่ทุกประเภท โดยพิจารณาเฉพาะเชิงพื้นที่เท่านั้น เช่น จำนวนคนต่อห้อง, จำนวนคนต่อชั้น, จำนวนคนต่ออาคาร, จำนวนคนต่อหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่าความหนาแน่นนั้นส่งผลต่อความแออัด เมื่อจำนวนบุคคลนั้นที่นั้นมากเกินไปในสภาพแวดล้อมที่เกิดขีดจำกัด จากการศึกษาของ Stokols (1972) ความหนาแน่นนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความหนาแน่นทางสังคม เช่น เมื่อขนาดพื้นที่ที่มีเท่ากันแต่จำนวนบุคคลภายในพื้นที่ต่างกัน และความหนาแน่นทางพื้นที่ เช่น เมื่อจำนวนบุคคลเท่ากันแต่ขนาดพื้นที่นั้นแตกต่างกัน

ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกศึกษาปัจจัยทางด้านความหนาแน่น โดยใช้หลักการวัดความหนาแน่นจากงานวิจัยในอดีตโดยใช้หลักในการวัดจำนวนคนต่อจำนวนห้องทั้งหมด และจำนวนคนต่อจำนวนห้องนอนทั้งหมดภายในบ้านพักอาศัย (Rollings and Evans, 2019) เพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ที่ต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัยจึงเลือกใช้หลักการวัดความหนาแน่นที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมและการใช้งานเชิงพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย

5. ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว (Privacy) จากการศึกษาทฤษฎีหมายถึงความสามารถในกำหนดข้อมูล และการสื่อสารระหว่างตัวเอง และบุคคลอื่น หรือเรียกได้ว่าเป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การควบคุมการเข้าถึงตัวเอง และผู้อื่น ซึ่งความหมายที่แท้จริงของความเป็นส่วนตัวไม่ใช่การอยู่อย่างสันโดษคนเดียวแต่เป็นการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องการ หรือที่เรียกว่าการควบคุมแบบเลือก (Selective control) ซึ่งการควบคุมการเข้าถึงนั้นนอกจากจะหมายถึง การควบคุมการเข้าถึงจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมแล้ว ยังรวมถึงการเข้าถึงจากทางประสาทสัมผัสต่างๆ ได้เช่นกัน เช่น จากการมองเห็น, การได้ยิน, การได้กลิ่น หรือการสัมผัส เป็นต้น นอกจากนี้ความเป็นส่วนตัวยังสามารถแบ่งแยกประเภทได้อีก 4 ระดับ ได้แก่ ความสันโดษ (solitude), ความใกล้ชิด(intimacy), การไม่เปิดเผยตัวตน(anonymity) และการสงวนตัวตน (reserve)

ความเป็นส่วนตัวสามารถตรวจสอบได้ผ่าน พฤติกรรม, ความชอบ, ความคาดหวัง และความต้องการของบุคคล ด้วยวิธีการสำรวจ, สังเกต, สัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ศึกษาความเป็นส่วนตัวผ่านพฤติกรรม, ความชอบ และความต้องการของผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

จากการศึกษาปัจจัยทั้ง 5 ด้านที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อการรับรู้ความแออัด ซึ่งเป็นหนึ่งในการรับรู้ในเชิงจิตวิทยาในด้านสิ่งเร้า ซึ่งกระบวนการหลังจากนี้คือกระบวนการรับรู้ในทฤษฎีของความแออัดสามารถแสดงออกมาได้ในหลายๆด้าน และมีผลต่อการรับรู้ความแออัดที่มากขึ้น และน้อยลงต่างกันไปซึ่งเราเรียกว่าขั้นตอนนี้ว่า “กระบวนการในการรับรู้ทางจิตวิทยา”

2.2.3 กระบวนการการรับรู้ความแออัด

กระบวนการตอบสนองต่อความแออัดของมนุษย์จะเกิดขึ้นเมื่อผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาภายหลังจากการเกิดการกระตุ้นทางสิ่งเร้าแบ่งออกเป็น 2 กระบวนการดังต่อไปนี้

1. การควบคุมตนเอง (Personal Control) คือ ความสามารถในการรับรู้ หรือการคาดการณ์ข้อมูล หรือสิ่งที่ไม่พึงประสงค์จากสิ่งเร้า จากทฤษฎีของ Gifford (2014) ได้กล่าวไว้ว่าเมื่อมนุษย์สามารถบรรลุเป้าหมายด้านใดด้านหนึ่งของกระบวนการควบคุม ความรู้สึกเครียดจากความแออัดจะลดน้อยลง ซึ่งโดยกระบวนการควบคุมตนเองนี้สามารถแบ่งย่อยได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1 การควบคุมการรับรู้ (Cognitive Control) คือ การได้รับข้อมูล หรือสัญญาณที่ถูกต้องชัดเจน เช่น เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่รุดตการควบคุมการรับรู้ในที่นี้คือการที่สามารถประมาณเวลา หรือสถานการณ์ในขณะนั้นว่าจะใช้ระยะเวลาานเท่าไร

1.2 การควบคุมพฤติกรรม (Behavioral Control) คือ ความสามารถในดำเนินสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ความแออัดจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อปฏิสัมพันธ์ทางกายภาพเป็นอุปสรรค เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการพยายามทำให้การดำเนินสู่เป้าหมายนั้นสำเร็จลุล่วง เช่น ภายหลังจากชมการแข่งขันเสร็จสิ้นภายในสนามกีฬา และพยายามจะออกจากประตูในขณะที่มีกระแทกและเบียดจากผู้เข้าทำอันเป็นสาเหตุให้เกิดความแออัดจากการขาดการควบคุมพฤติกรรม

1.3 การควบคุมการตัดสินใจ (Decisional Control) อาจเปรียบได้ถึงจำนวนของตัวเลือกในการตัดสินใจ เมื่อรับรู้ถึงการถูกจำกัดตัวเลือกความรู้สึกแออัดจะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย

2. การรับรู้เกินพิกัด (Overload) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางสังคม และข้อมูลที่มาเกินพิกัด ซึ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนข้อมูลที่ได้รับเปรียบเทียบกับระดับความต้องการในด้านสิ่งเร้าของแต่ละบุคคล และความสามารถในการซึมซับ ณ ขณะนั้น

จากกระบวนการทางจิตวิทยา ได้แก่ การควบคุมตนเอง และการรับรู้ความแออัด เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากการรับรู้สิ่งเร้าในสภาพแวดล้อม เมื่อบุคคลที่ไม่สามารถรับมือ หรือควบคุมการรับรู้ได้จะนำไปสู่การเกิดความเครียดจากความแออัดต่อไป

2.2.4 ความหมาย และคำจำกัดความ และการวัดความเครียด

ทฤษฎีด้านความเครียดนั้นมีผู้ที่ศึกษา และให้คำนิยามของความเครียดไว้ว่าเป็นผลกระทบ และการตอบสนองของร่างกายต่อการเปลี่ยนแปลง หรือแรงกดดันทั้งจากภายนอก และภายในซึ่งความเครียดเป็นปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับรู้ถึงการถึงการถูกคุกคามที่ไม่สมดุลระหว่างความต้องการในสถานการณ์นั้นๆ และความสามารถในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งสรุปได้ว่าความเครียดนั้นเป็นผลกระทบที่ตอบสนองทางด้านจิตวิทยาเมื่อบุคคลได้รับแรงกดดัน หรือถูกคุกคาม และรู้สึกว่สูญเสียการควบคุมในสถานการณ์ (Selye, 1956; Gifford, 2007)

การวัดความเครียดนั้นมีผู้ที่ได้ศึกษาถึงวิธีการวัดไว้หลากหลายวิธี เช่นในการศึกษาของ Selye (1956) ได้การวัดความเครียดโดยใช้วิธีการวัดทางสรีรวิทยา เช่น การเก็บและตรวจบัสสวาระหลังจากผ่านเหตุการณ์ที่เครียด หรือการวัดความเครียดผ่านพฤติกรรมตอบสนอง หรือการวัดความเครียดโดยการใช้แบบประเมินตนเองจากแบบประเมินทางจิตวิทยาที่ใช้วัดการรับรู้ความเครียด โดยใช้ในการวัดระดับความเครียดในสถานการณ์ที่ถูกประเมินว่ามีความเครียด PSS-10 Scale นั้นถูกออกแบบมาเพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมต้นเป็นอย่าต่ำ PSS-10 Scale เป็นแบบประเมินที่ใช้วัดการรับรู้ความเครียด โดย รูปแบบคำถามจะถามเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถามในช่วงเวลาที่

ผ่านมา ซึ่งจำนวนคำถามที่เลือกใช้นั้นจะแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของการศึกษา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัย โดยวัดผ่านมาตรวัดประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ที่มีระดับมีใช้ในการวัดแบบ 7 ระดับ และ 5 ระดับ และยังมี การวัดการความเครียดด้วยการใช้มาตรวัดเจตคติ (Semantic Differential Scale) 7 ระดับ โดยใช้ชุดคู่คำคุณศัพท์ที่ได้แก่ เครียด-ไม่เครียด, สบายใจ-ไม่สบายใจ, มีประสิทธิภาพ-ไม่มีประสิทธิภาพ, เคร่งเครียด-สำราญใจ (Campagna, 2016; Evans,Rhee,Forbes,Alleen and lepore, 2000)

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้จึงนิยามความเครียดว่าเป็น ผลกระทบต่อบุคคลที่รับรู้ถึงความแออัดมากจนเกินไป และเลือกใช้การวัดระดับความเครียดผ่านพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัย

2.2.5 กระบวนการตอบสนองต่อความแออัด และความเครียด

เมื่อมนุษย์เกิดกระบวนการรับรู้ผ่านทั้ง 2 กระบวนการนี้อาจเกิดการตอบสนองโดยการไม่รับรู้ถึงความแออัด หรือรับรู้ถึงความแออัดในสภาพแวดล้อมโดยมนุษย์จะตอบสนองผ่านทางร่างกายทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านสรีระวิทยา การแสดงออกในด้านการรับรู้ความแออัดของมนุษย์ในด้านสรีระวิทยา เป็นการเกิดกระบวนการตอบสนองทางด้านร่างกาย และการเปลี่ยนแปลงทางเคมีในร่างกายของมนุษย์ โดยในการศึกษาของ Calhoun (1962) มนุษย์ตอบสนองต่อความรู้สึกแออัดในด้านชีววิทยาโดยการหลั่งสารเคมีในร่างกาย เช่น การหลั่งสารอะดรีนาลีนในร่างกาย เพื่อเพิ่มการสูบฉีดเลือด และเพิ่มความต้องการของน้ำตาลในเลือดเพื่อเป็นการลดความเครียดที่เกิดจากการได้รับความกดดันจากความแออัด หรือการหลั่งสารเคมีภายนอกในร่างกาย เช่น การปล่อยกลืนในสัตว์เพื่อใช้ในการป้องกันตัวในกรณีที่ได้รับแรงกดดันจากความแออัด และรู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัย

2. ด้านพฤติกรรม การแสดงออกในด้านการรับรู้ความแออัดของมนุษย์ในด้านพฤติกรรม เป็นการเกิดพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการลดระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น การเดินเร็วขึ้น, การถอนตัวจากสังคม, การถอนตัวจากสภาพแวดล้อม และการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม เป็นต้น กระบวนการตอบสนองนี้เป็นหลักสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้การควบคุมตนเองรวมถึงการควบคุมทางสังคม ซึ่งในการศึกษาของ Evans et.al. (2000) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมถอนตัวทางสังคมที่เกิดจากความแออัด โดยใช้การวัดด้วยชุดคู่คำ ได้แก่ ถอนตัว-เข้าร่วม และสนใจ-ไม่สนใจ และใช้มาตรวัดประเมินค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scales) ที่มีระดับมีใช้ในการวัดแบบ 5ระดับ ในการวัดระดับพฤติกรรม

3. ด้านการรับรู้ ความแออัดนั้นสามารถรับมือ หรือบรรเทาได้ด้วยการเปลี่ยนวิธีในการคิดที่เกี่ยวกับการรับรู้ จากการศึกษาของ Milgram (1970) ได้กล่าวไว้ว่าบางครั้งคนที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ไปยังเว็บไซต์ใดก็ตาม
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาศัยอยู่ในเมืองเดินผ่านคนที่ล้มอยู่บริเวณถนน ไม่ใช่เพราะคนเหล่านั้นไม่มีน้ำใจ แต่เพราะว่าถูกบังคับให้จัดลำดับทางสังคม เพื่อจัดการกับการกระตุ้นจำนวนมากที่ต้องเจอในแต่ละวัน กล่าวคือเป็นกระบวนการการควบคุมการรับรู้ของมนุษย์

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้เลือกใช้การวัดการตอบสนองจากความแออัด และความเครียด โดยการวัดจากลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากการตอบสนองทางด้านพฤติกรรมนั้นกลุ่มตัวอย่างวัด และสามารถสังเกตตนเองได้ง่ายกว่าการวัดจากด้านสรีระวิทยา

หลังจากกระบวนการรับรู้ความแออัดของมนุษย์ จะนำไปสู่การตอบสนองต่อความแออัด และความเครียดที่เป็นกระบวนการตอบสนองในทฤษฎีการรับรู้ในเชิงจิตวิทยา ในเกิดความเครียด ซึ่งการเกิดความเครียดจากความแออัดซึ่งมนุษย์จะแสดงออกทางด้านความเครียดออกมาทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจทำให้เกิดผลกระทบที่ตามมาในหลายๆด้าน ดังต่อไปนี้

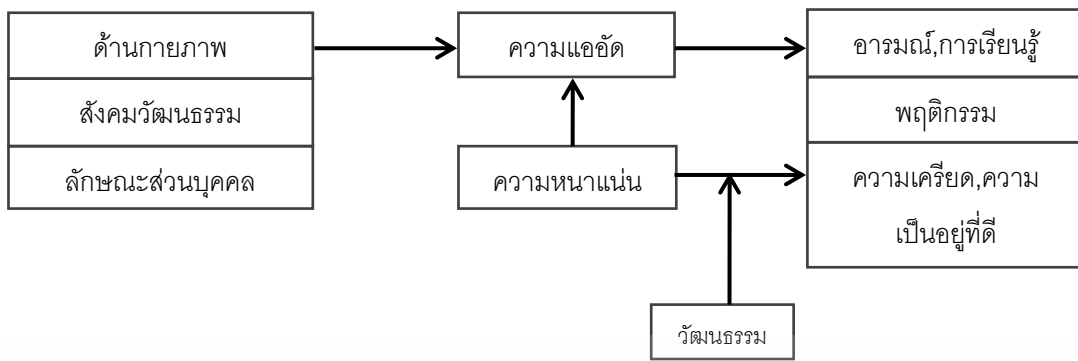
2.2.6 ผลกระทบของความแออัด

ผลกระทบของความแออัดในมนุษย์ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ระยะคือ

1. ผลกระทบระยะสั้น (Short-term effect) เป็นผลกระทบจากความแออัดที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา 30 นาที จนถึงช่วงระยะเวลาหลายชั่วโมง ซึ่งผลกระทบจากความแออัดในช่วงระยะเวลาสั้น จะส่งผลต่อพฤติกรรมรับรู้ การเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการทำงาน รวมถึงพฤติกรรมทางสังคม (วิมลสิทธิ์, 2556)

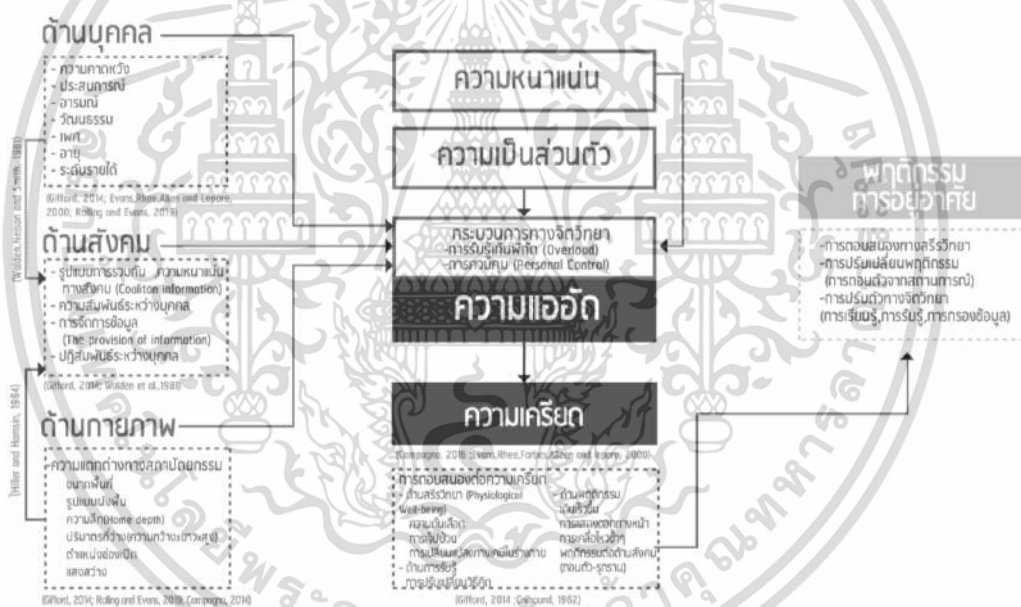
2. ผลกระทบระยะยาว (Long-term effect) เป็นผลกระทบจากการรับรู้ความแออัดในช่วงระยะเวลายาว โดยส่วนใหญ่จะเกิดในการรับรู้สภาพแวดล้อมที่แออัดในที่พักอาศัย ซึ่งผลกระทบจากการรับรู้ความแออัดในระยะเวลายาวจะนำไปสู่ความเครียดที่เพิ่มขึ้น รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพ และการเจ็บป่วย เป็นต้น (วิมลสิทธิ์, 2556)

นอกจากนี้ในการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับความแออัดได้กล่าวถึงผลกระทบของความแออัดในด้านต่างๆ เช่น (Gifford, 2007; Gifford, 2014) ด้านความเครียดทางด้านสรีระวิทยา และสุขภาพ ด้านความเครียดทางจิตใจ และสุขภาพจิต การดื่มแอลกอฮอล์ พัฒนาการในเด็ก และประสิทธิภาพในด้านต่าง

ภาพที่ 2.3 กรอบทฤษฎีความแออัดของ Robert Gifford

2.3 กรอบทฤษฎีงานวิจัย

ภาพที่ 2.4 กรอบทฤษฎีในงานวิจัย

2.4 สรุปคำถามการวิจัย

จากคำถามวิจัยข้อที่ 1 ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียดของผู้อยู่อาศัยจึงต้องทำการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีด้านปัจจัยทางด้านบุคคล, สังคม, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ, ความหนาแน่น และความเป็นส่วนตัวที่มีอิทธิพลต่อความแออัด ความเครียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามการวิจัยข้อ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ในทางอื่นไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นี้ และจากคำถามข้อที่ 2 ของการวิจัยความแออัด ความเครียด ส่งผลต่อพฤติกรรมผู้อยู่อาศัย อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้จำเป็นต้องทำการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยในด้านการตอบสนองต่อการรับรู้ทางจิตวิทยา ได้แก่ ความแออัด ความเครียด เพื่อใช้ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างความแออัด และความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการความแออัด ความเครียด ประกอบไปด้วยหลายปัจจัย ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต พบว่าจะศึกษาถึงปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อการความแออัด ความเครียด สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของการศึกษาผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา และค้นหาปัจจัยภายในบ้านพักอาศัยไม่เพียงเฉพาะปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ของปัจจัยทั้งหมด และเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในศึกษา เนื่องจากในสภาพแวดล้อมจริงภายในบ้านพักอาศัยนั้นผู้อยู่อาศัยไม่สามารถเลือก หรือปิดการรับรู้แบบเฉพาะเจาะจงจึงไม่สามารถเลือกศึกษา หรือตัดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งออกไปได้ โดยผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาปัจจัยทางด้านบุคคล, สังคม, สภาพแวดล้อมทางกายภาพ, ความหนาแน่น และความเป็นส่วนตัวเพื่อใช้ในการตอบคำถามงานวิจัยในข้อที่ 1 และในคำถามงานวิจัยในข้อที่ 2 ที่ว่าความแออัด ความเครียด ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร โดยศึกษาถึงปัจจัยที่ได้ศึกษาในข้างต้นที่ส่งผลต่อระดับความแออัด ความเครียด หรือการรับรู้ทางจิตวิทยาอย่างไร และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยในทิศทางใด

จึงนำมาสู่กระบวนการในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการความแออัด ความเครียด และความแออัด และความเครียด ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กระบวนทัศน์ของการวิจัย

จากคำถามการวิจัยที่ต้องการจะศึกษา 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และ 2) ความแออัด ความเครียด ส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร จากคำถามของงานวิจัยจึงทำให้ทราบถึงจุดประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ที่ต้องการค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นวิธีการวิจัยสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เนื่องจากเป็นการศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนองภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งเป็นการค้นหาปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบท และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบ โดยศึกษาผ่านการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัย, สังเกตพฤติกรรมการอยู่อาศัย และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัย นำไปสู่ข้อมูลสำหรับการศึกษา และแนวการออกแบบบ้านพักอาศัยในอนาคตเพื่อหลีกเลี่ยงการรับรู้ความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยในทางลบ

3.2 การออกแบบวิธีวิจัย

จากจุดประสงค์ของงานวิจัยที่ต้องการค้นหาปัจจัยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง จากจุดประสงค์งานวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจพื้นที่ Post Occupancy Evaluation (POE) โดยสำรวจพื้นที่ทางด้านสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัย เก็บข้อมูลทางด้านขนาดพื้นที่, รูปแบบผังพื้นที่, และองค์ประกอบภายในบ้านพักอาศัยจากบ้านพักอาศัยจำนวน 3 หลัง รวมถึงเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจากบุคคลอยู่อาศัยภายในชุมชนจำนวน 131 คน ซึ่งในการลงพื้นที่ภาคสนามครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้มาซึ่งประเด็นที่พบว่าเป็นปัญหาต่อการใช้งานภายในบ้านพักอาศัย เช่น ลักษณะการกันรูปแบบผังพื้นที่, ตำแหน่งพื้นที่ห้องน้ำ, การระบายอากาศ, หรือแสงสว่าง เป็นต้น ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่าความสัมพันธ์ของระดับความพึงพอใจในประเด็นใน

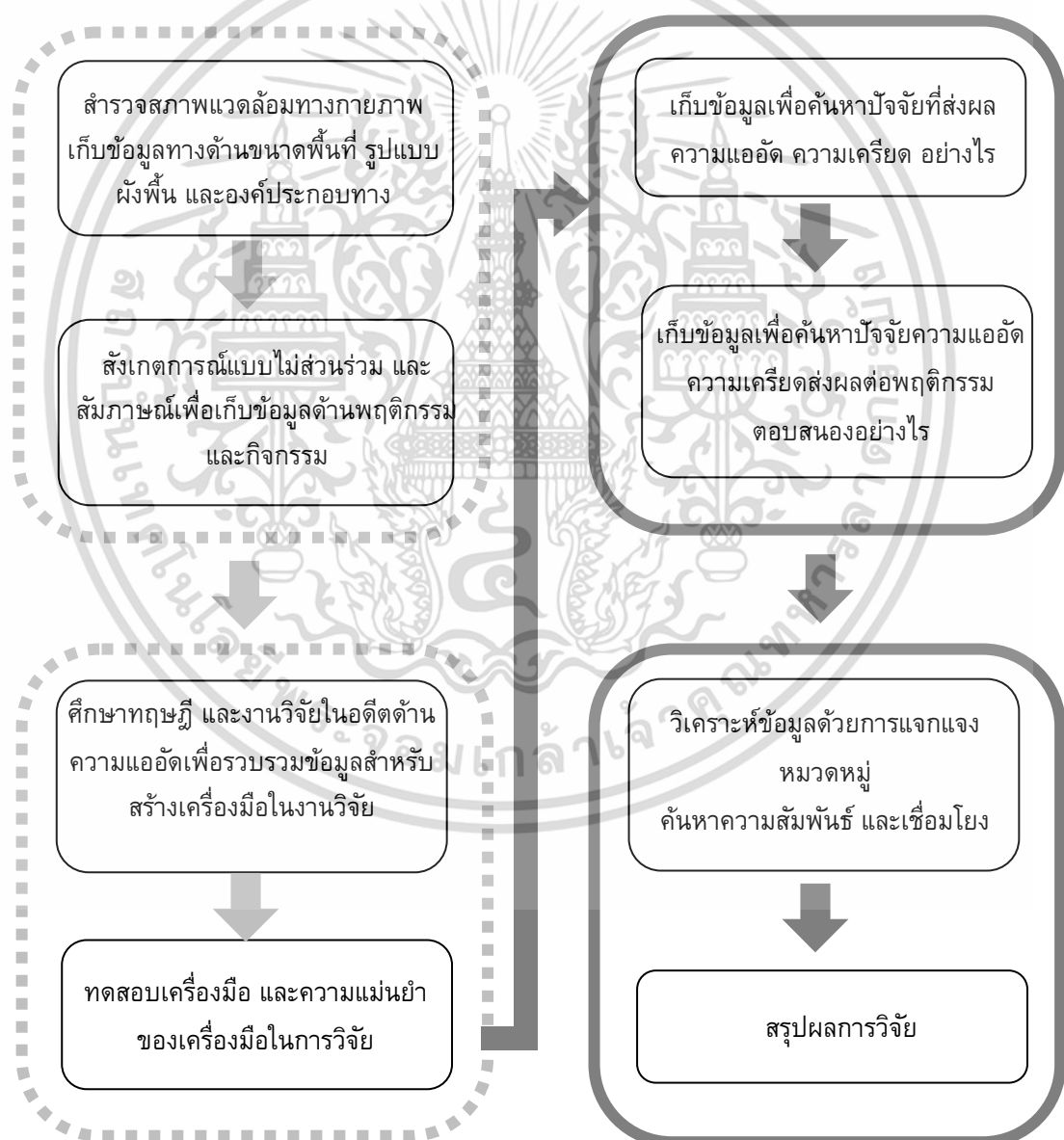
ข้างต้นกล่าวสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับความแออัดอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อผู้อยู่อาศัยมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่ออนุญาตให้เผยแพร่ไปยังผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับความพึงพอใจน้อยจะรู้สึกแอดอัดมาก จากการค้นพบดังกล่าวจึงเป็นที่มาสำหรับงานวิจัยในครั้งนีที่ผู้วิจัยพยายามทำความเข้าใจ และศึกษาปรากฏการณ์ที่ค้นพบเพิ่มเติมจากข้อมูลจริงจากแหล่งพื้นที่ เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแอดอัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย

3.3 แผนการวิจัย

การแบ่งการศึกษาของงานวิจัยในครั้งนีแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การสำรวจเบื้องต้นและการศึกษาหลัก โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ (ภาพที่ 3.1)

ภาพที่ 3.1 การออกแบบวิธีวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.1 การสำรวจเบื้องต้น แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. การศึกษาทดลองนาร่องครั้งที่ 1

1.1 จุดประสงค์ของการศึกษา เพื่อรวบรวมรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัย เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาตามคำถามการวิจัยข้อที่ 1

1.2 วิธีการศึกษา เป็นสำรวจรูปแบบผังพื้นที่ภายในของบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติจำนวนทั้งหมด 15 หลังโดยการสอบถาม สังเกตการณ์ จดบันทึก และบันทึกภาพถ่ายแล้วจึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดแบ่งหมวดหมู่ของข้อมูล (ภาพที่ 3.2, ภาพที่ 3.3)

1.3 ผลการศึกษา จากการสำรวจพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย ได้มาซึ่งรูปแบบของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบ้านพักอาศัยแต่ละหลัง (ภาพที่ 3.4) พบว่ามีลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป มีการปรับเปลี่ยนไปจากบ้านต้นแบบเดิมของโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการใช้งานของผู้อยู่อาศัยแต่ละหลัง

จากรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่ได้จากการสำรวจ จึงนำมาสู่การวิเคราะห์เพิ่มเติม ได้แก่ การวิเคราะห์ถึงลักษณะพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยเพิ่มเติมจากรูปแบบพื้นที่ที่ได้จากการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ถึงลักษณะการปรับเปลี่ยนพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่เปลี่ยนไปจากบ้านพักอาศัยเดิมของโครงการโดยทำการวิเคราะห์ และแสดงข้อมูลแบ่งออกเป็นกลุ่มได้ทั้งหมด 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) บ้านพักอาศัยที่มีการต่อเติมพื้นที่ใช้สอยเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้า และต่อเติมบริเวณด้านหลังแต่ยังอยู่ในขอบเขตของแนวหลังคาเดิมของบ้าน และตำแหน่งห้องน้ำยังคงอยู่บริเวณเดิมของบ้าน (ภาพที่ 3.5) 2) บ้านพักอาศัยที่มีการต่อเติมพื้นที่ใช้สอยเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้า และบริเวณด้านหลังมีการต่อเติมเกินขอบเขตของแนวหลังคาเดิมของบ้าน และตำแหน่งห้องน้ำยังคงอยู่บริเวณเดิมของบ้าน (ภาพที่ 3.6) 3) บ้านพักอาศัยที่มีการต่อเติมพื้นที่ใช้สอยเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้า และต่อเติมบริเวณด้านหลังแต่ยังอยู่ในขอบเขตของแนวหลังคาเดิมของบ้าน รวมถึงมีการย้ายตำแหน่งพื้นที่ห้องน้ำจากเดิมไปยังบริเวณด้านหลังบ้าน (ภาพที่ 3.7)

การวิเคราะห์ถึงลักษณะการใช้พื้นที่ภายนอกขอบเขตตัวบ้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้งานพื้นที่ที่ถูกขยายเพิ่มเติมออกมาจากภายในตัวบ้าน สามารถจัดแบ่งกลุ่มเพื่ออธิบายถึงลักษณะในการใช้พื้นที่ได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มของบ้านพักอาศัยที่มีการขยายพื้นที่ใช้งานออกมาภายนอกเพิ่มเติม และเป็นลักษณะการใช้งานแบบ "ถาวร" คือลักษณะของเฟอร์นิเจอร์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในพื้นที่มีการตั้งอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวตลอดเวลาไม่มีเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขยายขยาย หรือปรับเปลี่ยนพื้นที่ โดยลักษณะของการทำงานในพื้นที่ดังกล่าว พบว่าประกอบไปด้วยพื้นที่ทำครัว และพื้นที่นั่งเล่น (ภาพที่ 3.8) และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มของบ้านพักอาศัยที่มีการขยายพื้นที่ใช้งานออกมาภายนอกเพิ่มเติมในลักษณะ"กึ่งถาวร" คือเป็นการใช้งานพื้นที่ในบางช่วงเวลา เช่น การใช้พื้นที่สำหรับวางอุปกรณ์ หรือสิ่งของที่ใช้ในการประกอบอาชีพ , พื้นที่สำหรับจอดรถมอเตอร์ไซด์ หรือ พื้นที่สำหรับตาก หรือแขวนเสื้อผ้า เป็นต้น (ภาพที่ 3.9)

1.4 การนำไปใช้ประโยชน์ ผลจากการศึกษาทดลองนาร่อง 1 ได้มาซึ่งรูปแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยแต่ละหลัง เพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด ในการศึกษาหลักที่ 1 (ภาพที่ 3.10 และ ภาพที่ 3.11)

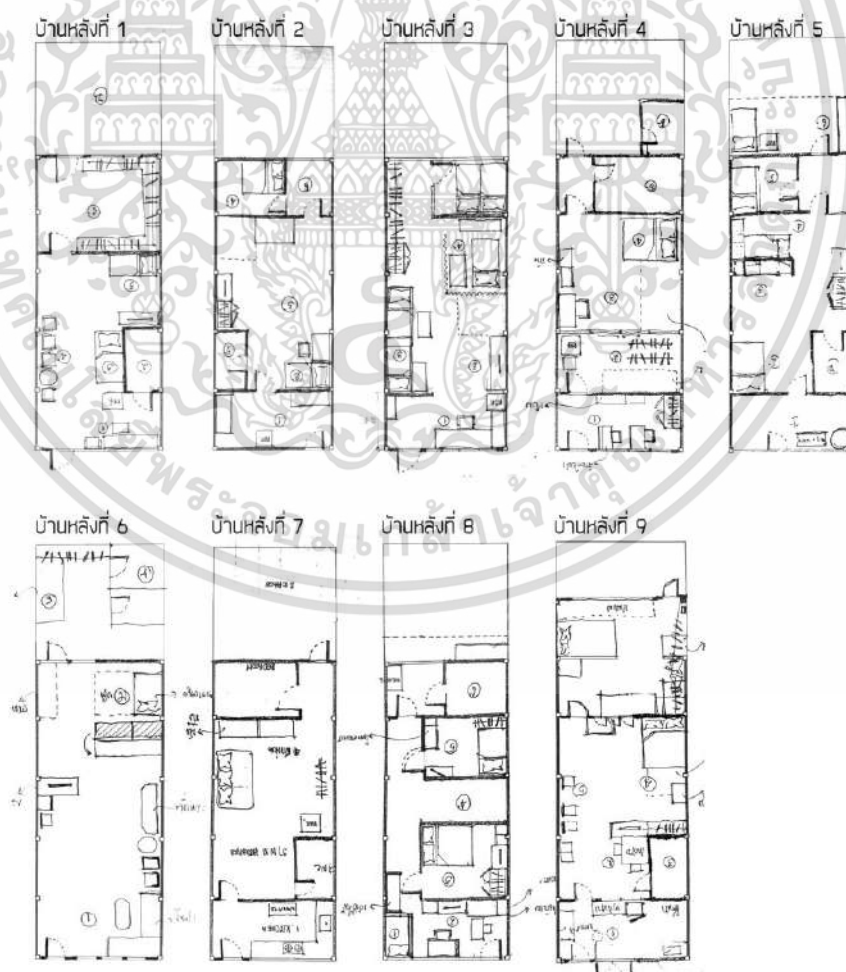

ภาพที่ 3.2 ภาพถ่ายขั้นตอนการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.3 ภาพถ่ายขั้นตอนการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายใน

ภาพที่ 3.4 แบบร่างรูปแบบผังพื้นจากการสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

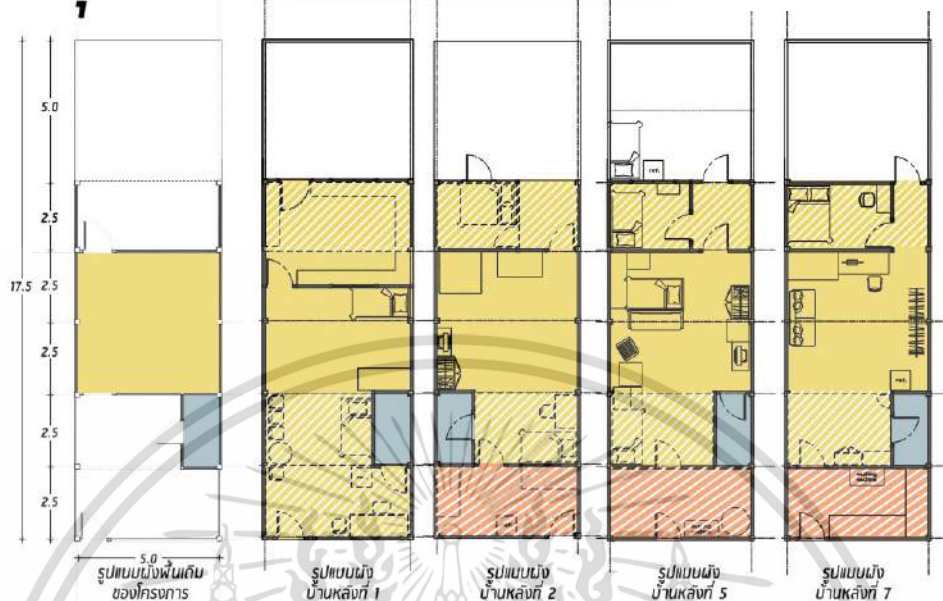
รูปแบบผังพื้นที่ กลุ่มที่ 1

รายละเอียดการจำแนกกลุ่ม

- ต่อเติมพื้นที่ส่วนอยู่อาศัย,พื้นที่ครัวเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้า และในส่วนบริเวณด้านหลังต่อเติมพื้นที่โดยยังคงอยู่ในขอบเขตของแนวเสาคาเด็ม
- ตำแหน่งห้องน้ำอยู่บริเวณเดิม

สัญลักษณ์

- พื้นที่อยู่อาศัย(เดิม)
- พื้นที่อยู่อาศัย (ส่วนต่อเติมเพิ่ม)
- ห้องน้ำ
- พื้นที่ครัว

ภาพที่ 3.5 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการ
ของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่ 1

รูปแบบผังพื้นที่ กลุ่มที่ 2

รายละเอียดการจำแนกกลุ่ม

- ต่อเติมพื้นที่ส่วนอยู่อาศัย,พื้นที่ครัวเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังต่อเติมพื้นที่กับขอบเขตของแนวเสาคาเด็ม
- ตำแหน่งห้องน้ำอยู่บริเวณเดิม

สัญลักษณ์

- พื้นที่อยู่อาศัย(เดิม)
- พื้นที่อยู่อาศัย (ส่วนต่อเติมเพิ่ม)
- ห้องน้ำ
- พื้นที่ครัว

ภาพที่ 3.6 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการ
ของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบผังพื้นที่ กลุ่มที่ 3

รายละเอียดการจำแนกกลุ่ม

- ก่อเติมพื้นที่ส่วนอยู่อาศัย, พื้นที่ครัวเพิ่มเติมพื้นที่บริเวณด้านหน้า และในส่วนบริเวณด้านหลังต่อเติมพื้นที่โดยยังคงอยู่ในขอบเขตของแนวเสถียรภาพ
- ตำแหน่งพื้นที่ห้องนั่งเล่นไปยังบริเวณพื้นที่ด้านหลัง

สัญลักษณ์

- พื้นที่อยู่อาศัย(เดิม)
- พื้นที่อยู่อาศัย (ส่วนต่อเติม)
- ห้องน้ำ
- พื้นที่ครัว

ภาพที่ 3.7 การปรับเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจากรูปแบบเดิมของโครงการของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่ 3

ภาพที่ 3.8 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายนอกขอบเขตบ้านพักอาศัยของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่ 1 เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.9 ลักษณะการใช้พื้นที่ภายนอกขอบเขตบ้านพักอาศัยของบ้านพักอาศัยกลุ่มที่ 2

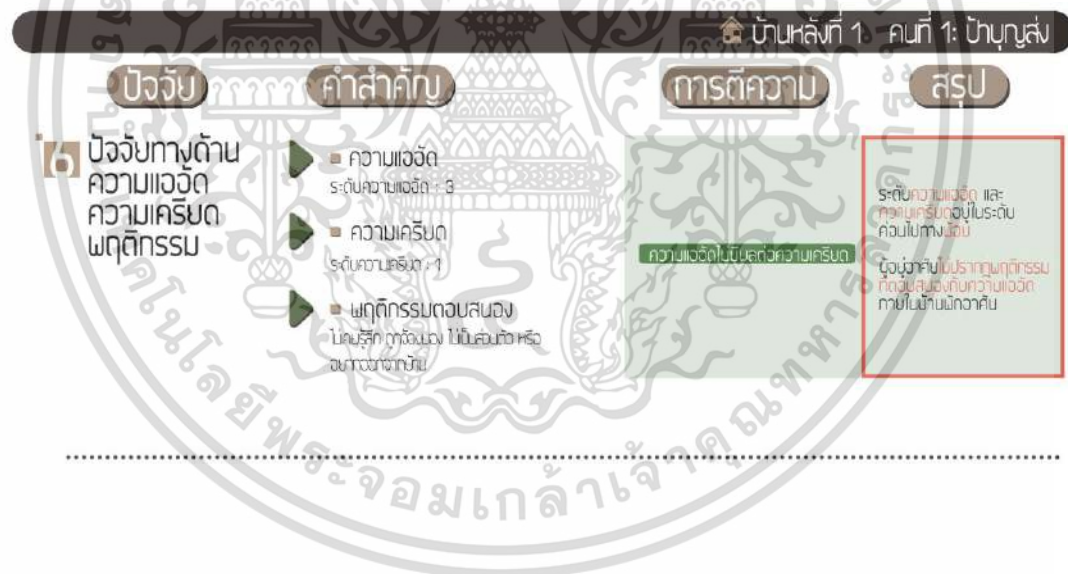
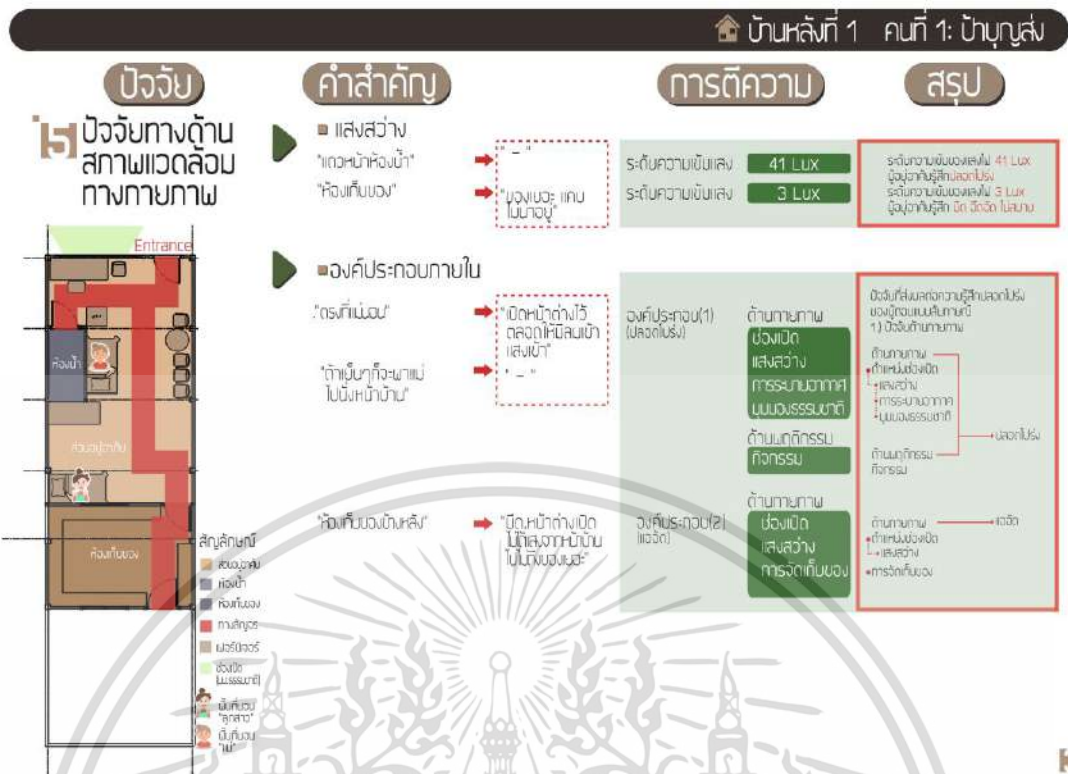
2. การศึกษาทดลองนาร่องที่ 2

2.1 จุดประสงค์ของการศึกษาเพื่อสังเกตพฤติกรรม และลักษณะกิจกรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยทางด้านบุคคลเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งของตัวแปรทางด้านบุคคลในการศึกษาตามจุดประสงค์ของคำถามการวิจัยข้อที่ 1

2.2 วิธีการศึกษา เป็นการสังเกตการณ์ลักษณะพฤติกรรม และกิจกรรมของผู้ให้ข้อมูล และสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย โดยเป็นการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในภายหลังเพื่อสอบถาม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ให้ข้อมูล โดยใช้วิธีการจดบันทึกข้อมูล, บันทึกเสียง และบันทึกภาพถ่าย

2.3 ผลการศึกษา จากการสังเกตการณ์จึงได้มาซึ่งลักษณะกิจกรรม , พฤติกรรม ลักษณะการอยู่อาศัย, ลักษณะการใช้พื้นที่, ช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ของผู้ให้ข้อมูล และสมาชิกทั้งหมดภายในบ้านพักอาศัย

2.4 การนำมาใช้ประโยชน์ ผลจากการศึกษาทดลองนาร่องที่ 2 ได้มาซึ่งปัจจัยทางด้านบุคคลที่ได้ทำการแจกแจงรายละเอียด และจัดแบ่งหมวดหมู่ร่วมกับข้อมูลจากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.11 การแจกแจงข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่ไ้จากการศึกษาทดลองนำร่องที่ 1 และ 2 (2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การศึกษาทดลองนาร่องที่ 3

3.1 จุดประสงค์ของการศึกษา เพื่อทดสอบความแม่นยำของเครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการวิจัย เนื่องจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะ และเป็นผู้สูงอายุเป็นส่วนมาก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทดสอบความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ และคำศัพท์ที่ใช้ในเครื่องมือวิจัย

3.2 วิธีการศึกษา สร้างแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบความถูกต้องกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำไปทดลองเก็บแบบสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริงจำนวน 3 คน เพื่อทดสอบจุดที่ควรแก้ไข และจดบันทึกเพื่อนำกลับไปแก้ไขแบบสัมภาษณ์ใหม่อีกครั้ง

3.3 การนำมาใช้ประโยชน์ ผลจากการศึกษาทดลองนาร่องครั้งที่ 3 จะได้อะไรซึ่งเครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อถามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

3.4 การแปลงด้านนิยามมโนทัศน์เป็นนิยามด้านปฏิบัติการ

3.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกรอบแนวความคิดในการวิจัย และคำถามการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัยในครั้งนี้ที่มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร แต่ละปัจจัยในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ และการสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้วิจัย ร่วมกับการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตเพื่อมาพิจารณาถึงความสัมพันธ์ และกำหนดตัวชี้วัดในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้โดยสรุปเป็นตัวแปรด้านมโนทัศน์ และตัวแปรด้านปฏิบัติการดังนี้

3.4.2 ปัจจัย และการชี้วัด

1. ปัจจัยด้านลักษณะทางบุคคล

1.1 เพศ หมายถึง การจำแนกมนุษย์ตามลักษณะทางกายภาพที่ถูกกำหนดตามเพศภาพ ซึ่งจะสามารถแบ่งแยกได้ตามความแตกต่างทางกายภาพ ลักษณะทางสรีรวิทยา ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตพบว่า ความแตกต่างทางด้านเพศส่งผลต่อการรับรู้ และวิธีในการรับมือต่อความแออัดที่ต่างกัน

ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้จะเลือกพิจารณาปัจจัยทางด้านเพศ โดยมีนิยามปฏิบัติการคือ ความแตกต่างระหว่างเพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2 ช่วงวัย หมายถึง การเจริญเติบโต และพัฒนาการมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามช่วงวัยซึ่งสามารถแบ่งได้ตามช่วงอายุ จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตยังพบว่าช่วงวัยนั้นมีผลต่อความแออัดเช่นกัน

ในการวิจัยในครั้งนี้เลือกพิจารณาปัจจัยทางด้านช่วงวัย โดยมีนิยามปฏิบัติการ คือ ช่วงอายุที่ได้มาจากข้อมูลกลุ่มของผู้ให้ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 1) ช่วงวัยรุ่น (ต่ำกว่า 18 ปี), 2) ช่วงวัยผู้ใหญ่ (19-5ปี) และ 3) ช่วงวัยผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป)

1.3 สถานะการอยู่อาศัย หมายถึง สถานะของครัวเรือน หรือลักษณะในการครอบครองบ้านพักอาศัยของครัวเรือน

ในการวิจัยในครั้งนี้นิยามปฏิบัติการ คือ สถานะในการครอบครองบ้านพักอาศัยสามารถแบ่งสถานะการอยู่อาศัยจากข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ ได้แก่ 1)เจ้าของบ้าน และ 2)เช่าอยู่อาศัย

1.4 ช่วงเวลาในการอยู่อาศัย หมายถึง ช่วงเวลาที่ใช้งานพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยของสมาชิกภายในบ้าน ซึ่งข้อมูลทางด้านช่วงเวลาในการใช้งานได้จากการศึกษาตามจุดประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 และการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ช่วงเวลาในการอยู่อาศัย มีนิยามในการปฏิบัติการช่วงเวลาในการใช้พื้นที่โดยพิจารณาถึง 1) ช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่, 2)ลักษณะพฤติกรรมกิจกรรม, 3)พื้นที่ที่ใช้งาน และ 4)สมาชิกที่ใช้งาน

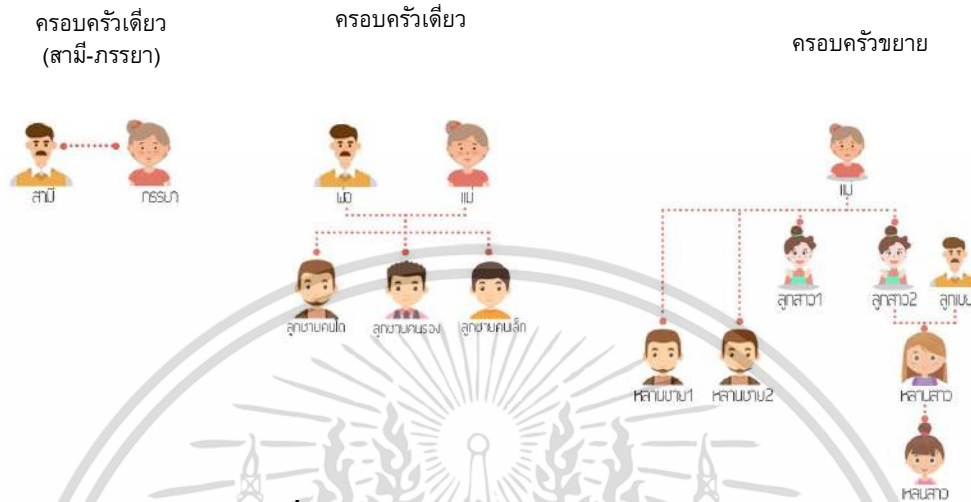
1.5 ลักษณะการอยู่อาศัย หมายถึง รูปแบบ และพฤติกรรมการอยู่อาศัยที่มีความเฉพาะเจาะจงส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ และรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งข้อมูลทางด้านลักษณะการอยู่อาศัยได้จากการศึกษา โดยการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกตพฤติกรรม และการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้วิจัยและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยด้านลักษณะการอยู่อาศัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ลักษณะการอยู่อาศัยมีนิยามในการปฏิบัติการ คือ รูปแบบหรือพฤติกรรมการอยู่อาศัยที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ข้อจำกัดทางร่างกายหรือลักษณะการประกอบอาชีพ เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านลักษณะทางสังคม

2.1 ลักษณะครอบครัว หมายถึง ลักษณะของครอบครัวที่มีการอยู่ร่วมกันของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด

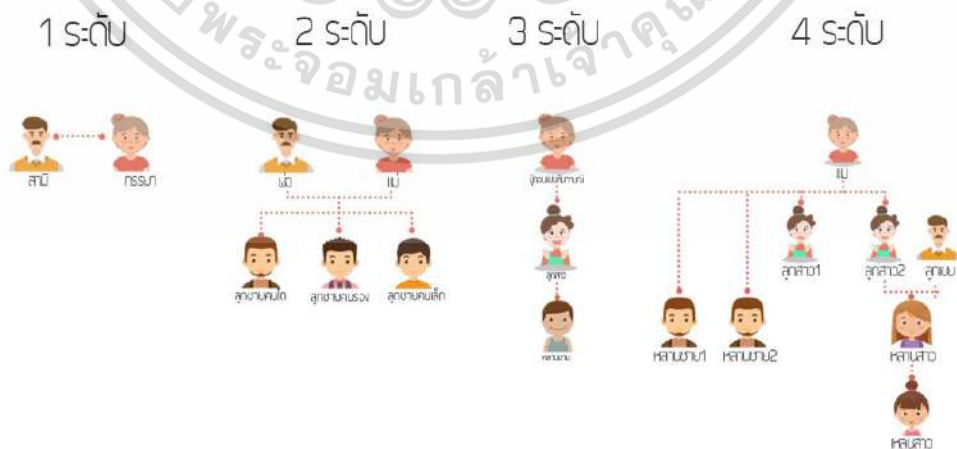
ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาถึงประเภทครอบครัวโดยมีนิยามด้านการปฏิบัติการ คือ ความแตกต่างของประเภทครอบครัวที่ได้จากเก็บลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย ได้แก่ 1)ครอบครัวเดี่ยว และ2)ครอบครัวขยาย (ภาพที่ 3.12)

ภาพที่ 3.12 นิยามปฏิบัติการของลักษณะครอบครัว

2.2 ระดับความสัมพันธ์ หมายถึง ลำดับ หรือรุ่นของสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นได้ถึงลำดับของช่วงวัย และระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ศึกษาถึงระดับความสัมพันธ์โดยมีนิยามปฏิบัติการ คือ จำนวนรุ่นของสมาชิกในครอบครัว ได้แก่ 1) 1 รุ่น, 2) 2 รุ่น, 3) 3 รุ่น และ 4) 4 รุ่น โดยได้จากการเก็บข้อมูลด้านประเภทครอบครัว และวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยผู้วิจัย (ภาพที่ 3.13)

ภาพที่ 3.13 นิยามปฏิบัติการของระดับความสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

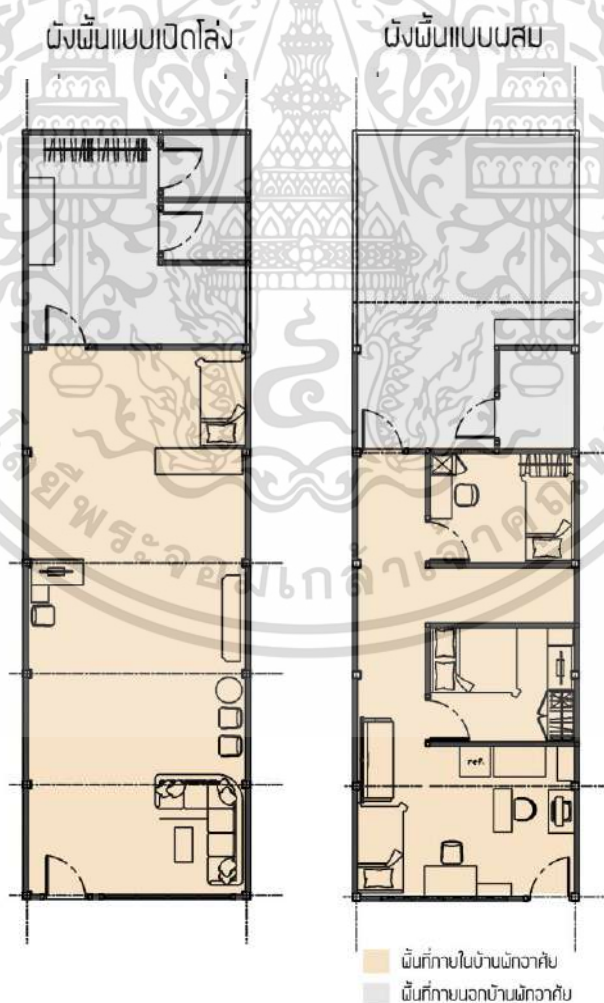
2.3 กิจกรรม หมายถึง การกระทำ หรือการปฏิบัติการของบุคคล หรือกลุ่มคนที่เกิดขึ้น เชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆในสถานการณ์

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้กิจกรรม หมายถึง หรือการกระทำของบุคคล หรือกลุ่มคนที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่บ้านพักอาศัย โดยมีนิยามปฏิบัติการ คือ การกระทำของบุคคลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ส่งผลต่อความแออัด

3. ปัจจัยทางด้านลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.1 รูปแบบผังพื้น หมายถึง ลักษณะของพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านพักอาศัยจากมุมมองด้านบนในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้รูปแบบผังพื้น หมายถึงลักษณะการจัดการผังพื้นภายในบ้านพักอาศัย

ในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้เลือกใช้การวัดผังพื้นลักษณะของผังพื้นที่แตกต่างกันภายในบ้านพักอาศัยโดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ ได้แก่ 1) ผังพื้นแบบเปิดโล่ง และ 2) ผังพื้นแบบผสม (ภาพที่ 3.14)

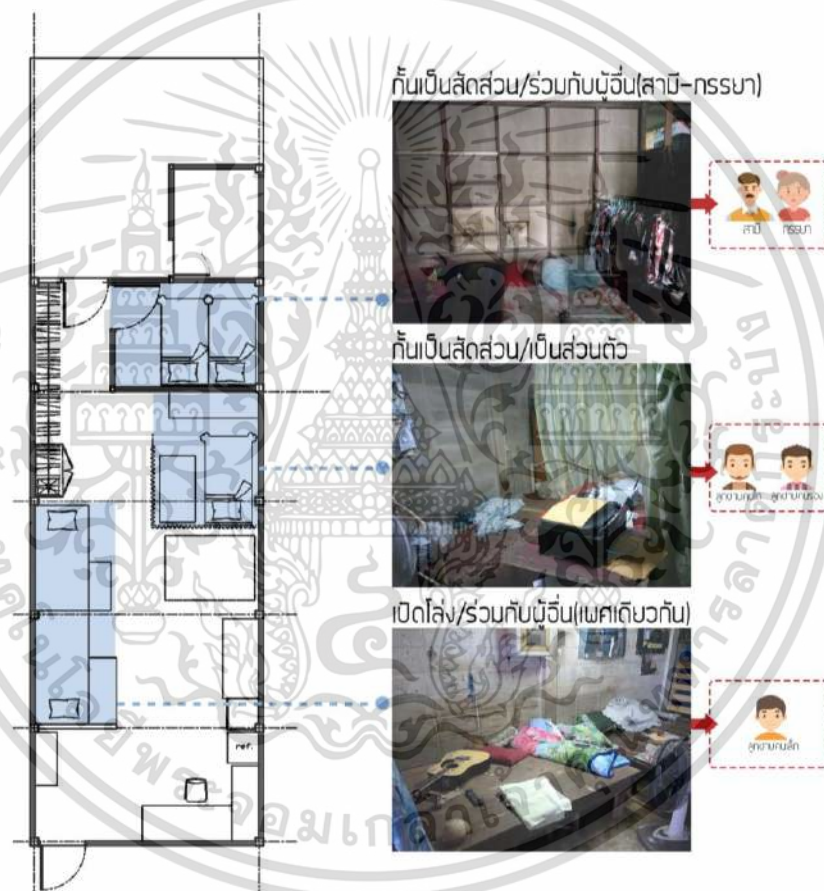

ภาพที่ 3.14 นิยามด้านปฏิบัติการของรูปแบบผังพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 พื้นที่ห้องนอน หมายถึง พื้นที่สำหรับนอนหลับ หรือพักผ่อนส่วนตัว ภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งจากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตพบว่าพื้นที่ห้องนอนนั้นมีผลต่อระดับความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความแออัด

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้จึงศึกษาพื้นที่ห้องนอนโดยพิจารณาถึงรูปแบบและการใช้สอยพื้นที่ห้องนอน โดยมีนิยามปฏิบัติการได้แก่ 1) รูปแบบห้องนอนได้แก่ เปิดโล่ง หรือกันเป็นสัดส่วน และ 2) ลักษณะการใช้ห้องนอน ได้แก่ เป็นส่วนตัว หรือใช้ร่วมกับบุคคลอื่น ซึ่งพิจารณารวมถึงบุคคลที่ร่วมใช้พื้นที่ห้องนอนด้วย ได้แก่ เพศเดียวกัน, เพศตรงข้าม หรือสามี-ภรรยา (ภาพที่ 3.15)

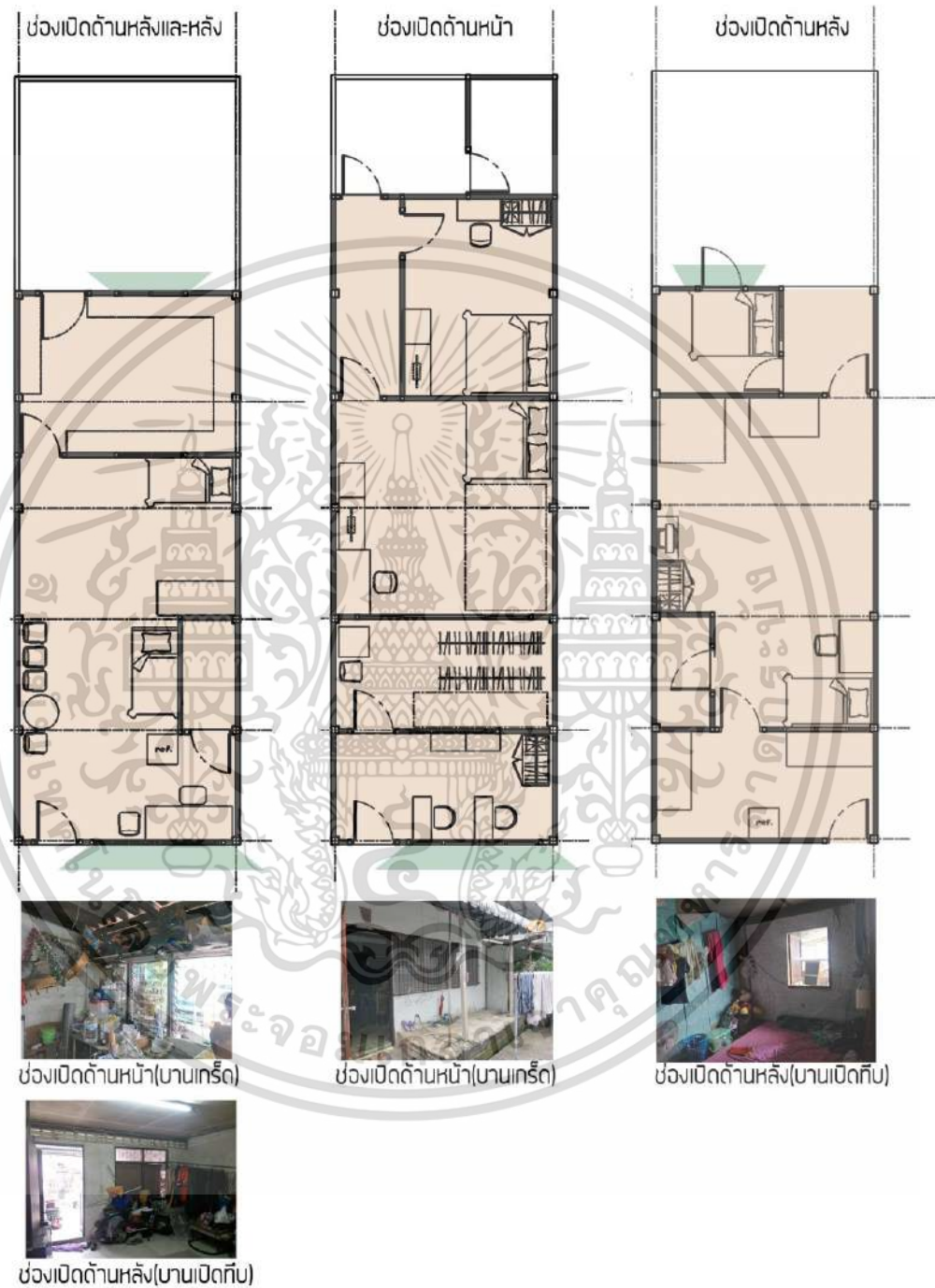
ภาพที่ 3.15 นิยามด้านปฏิบัติการของพื้นที่ห้องนอน

3.3 ตำแหน่งช่องเปิด หมายถึง ตำแหน่งผนังของอาคารที่มีช่องเปิด ช่องระบายอากาศ หรือช่องแสงซึ่งถูกเรียกว่าช่องเปิดสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้มีนิยามปฏิบัติการ คือ 1) ตำแหน่งช่องเปิดภายในบ้านพักอาศัย ได้แก่ ช่องเปิดด้านหน้า, ช่องเปิดด้านหลัง และช่องเปิดด้านหน้า และด้านหลัง 2) มุมมองธรรมชาติ ได้แก่ มีมุมมองธรรมชาติ และไม่มีมุมมองธรรมชาติ 3) ระดับแสงธรรมชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้แก่ แสงธรรมชาติส่องได้ทั่วถึง, แสงธรรมชาติส่องได้ไม่ทั่วถึง และ 4) รูปแบบช่องเปิด ได้แก่ หน้าต่างบานเกล็ดกระจกใส และ หน้าต่างบานเปิด (ภาพที่ 3.16)

ภาพที่ 3.16 นิยามปฏิบัติการของรูปแบบช่องเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 แสงสว่าง หมายถึง ระดับความเข้มของแสงสว่างภายในบ้านพักอาศัยที่มาจากแหล่งกำเนิดแสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์ประดิษฐ์ โดยมีหน่วยวัดเป็น ลักซ์(Lux)

ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ เลือกใช้การวัดแสงสว่างโดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ ได้แก่ 1)ระดับความเข้มของแสงสว่างทั้งแสงประดิษฐ์ และ2)แสงธรรมชาติ

3.5 ความลึก (Home Depth) หมายถึง จำนวนของพื้นที่ หรือประตูที่ต้องผ่านก่อนถึงจุดหมายภายในบ้านพักอาศัย ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ความลึก หมายถึง จำนวนของพื้นที่จุดเชื่อมต่อภายในบ้านพักอาศัย

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้การวัดความลึกด้วยการคำนวณตามทฤษฎีของEvan et.al (2019) เป็นจำนวนตัวเลข โดยนิยามด้านปฏิบัติการ คือ การนำรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยเพื่อคำนวณระดับของความลึกภายในบ้านพักอาศัยเพื่อใช้ในการค้นหาคำตอบตามคำถามของงานวิจัยในครั้งนี้

3.6 ความหนาแน่น หมายถึง การวัดระดับความหนาแน่นภายในบ้านพักอาศัย โดยคำนวณจากอัตราส่วนระหว่างขนาดพื้นที่ (ตารางเมตร) ต่อจำนวนคนที่อยู่อาศัยในพื้นที่ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้เลือกใช้การวัดความหนาแน่นจากขนาดของพื้นที่ภายใน โดยนิยามด้านการปฏิบัติการ ได้แก่ 1) การวัดระดับความหนาแน่นของจำนวนคนต่อห้องทั้งหมด และ2) การวัดระดับความหนาแน่นของจำนวนคนต่อห้องนอน

4. ปัจจัยทางด้านการรับรู้เชิงจิตวิทยา

4.1 ความแออัด จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าความแออัด คือการตอบสนองทางด้านจิตวิทยาต่อประสบการณ์ของแต่ละบุคคลที่มีต่อจำนวนบุคคลที่อยู่โดยรอบ ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้นิยามว่าความแออัด คือ การตอบสนองทางด้านจิตวิทยาที่เกิดจากการรับรู้ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยทางสังคม ที่ส่งผลต่อการตอบสนองเชิงลบของมนุษย์

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้จึงพิจารณาความแออัดจากคำถามจากแบบสัมภาษณ์โดยแบ่งนิยามด้านปฏิบัติการเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) การประเมินความแออัดจากองค์ประกอบ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดโดยมีนิยามปฏิบัติการ คือ รูปแบบคำถามจากแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ พื้นที่ในบ้านบริเวณใดที่ท่านรู้สึกวุ่นวายไปรกรุงรัง หนาแน่นมากที่สุด เพราะอะไร? และพื้นที่ใดที่ท่านรู้สึกไม่ปลอดภัยไปรกรุงรัง หรืออึดอัด เพราะอะไร? 2) การวัดระดับความแออัดโดยการประเมินการความรู้สึกเพื่อวัดระดับความแออัด เพื่อสามารถแปลงเป็นค่าที่สามารถประเมินได้โดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ คือ รูปแบบคำถามจากแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ถ้าให้ประเมินสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยของท่านกับความแออัด ท่านรู้สึกอย่างไรจากระดับ 1 ถึง 7 อยู่ในระดับเท่าใด?

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ความเครียด จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด ได้กล่าวไว้ว่าความเครียด คือ การตอบสนองทางร่างกายที่มีผลมาจากการรับรู้การถูกคุกคาม และแรงกดดันมากจนเกินไป ซึ่งในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ความเครียด หมายถึงผลกระทบต่อบุคคลที่รับรู้ถึงความแออัดมากจนเกินไป

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้จึงใช้การวัด ความเครียด โดยนิยามด้านปฏิบัติการ คือ การวัดระดับความเครียดโดยการประเมินการความรู้สึกเพื่อวัดความเครียดที่สามารถแปลงเป็นค่าที่สามารถประเมินได้โดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ คือ รูปแบบคำถามจากแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ถ้าให้ประเมินสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยของท่านกับความเครียด ท่านรู้สึกอย่างไรจากระดับ 1 ถึง 7 อยู่ในระดับเท่าใด?

4.3 ความเป็นส่วนตัว หมายถึง ความสามารถในการควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยรอบ ซึ่งไม่ใช่การพยายามที่จะอยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่เป็นการจัดการกับบุคคล และปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่ต้องการ เมื่อสามารถควบคุมหรือจัดการได้จึงเกิดความเป็นส่วนตัว แต่ในทางกลับกันตามทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อบุคคลไม่สามารถจัดการ หรือควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงเกิดความเป็นส่วนตัว และส่งผลต่อความแออัดตามมา

ในการศึกษาครั้งนี้จึงพิจารณาความเป็นส่วนตัว คือ ความสามารถในการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องการโดยมีนิยามด้านปฏิบัติการ คือ 1)ระดับความเป็นส่วนตัวที่ต้องการ และ 2)อาณาเขตครอบครอง

5. พฤติกรรมการอยู่อาศัย

5.1 พฤติกรรมตอบสนอง จากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้กล่าวไว้ว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นหนึ่งในกระบวนการในการตอบสนองต่อความแออัด และความเครียด ในด้านพฤติกรรมเมื่อบุคคลนั้นไม่สามารถรับมือสถานการณ์เหล่านั้นได้ ซึ่งในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หมายถึงลักษณะพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัย เมื่อเกิดการรับรู้ทางด้านจิตวิทยา

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้จึงใช้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เกิดจากการรับรู้ทางจิตวิทยาโดยนิยามด้านปฏิบัติการ คือ ลักษณะพฤติกรรมการอยู่อาศัยที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัย ได้แก่ 1) ไม่เป็นส่วนตัว 2)หลีกเลี่ยงสถานการณ์ และ 3)ออกจากสถานการณ์

3.4.3 ตารางสรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ

ตารางที่ 3.1 การแปลงนิยามด้านมโนทัศน์เป็นนิยามด้านปฏิบัติการ

นิยามด้านมโนทัศน์	นิยามด้านปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. ลักษณะทางบุคคล	1. เพศ 2. ช่วงวัย 3. สถานะการอยู่อาศัย 4. ช่วงเวลาในการอยู่อาศัย 5. ลักษณะการอยู่อาศัย	1. ความแตกต่างระหว่างเพศ (เพศชาย/เพศหญิง) 2. ช่วงอายุ (วัยรุ่น/ผู้ใหญ่/ผู้สูงอายุ) 3. สถานะในการครอบครัวเรือน (เจ้าของบ้าน/เช่าอยู่อาศัย) 4. ช่วงเวลาใช้งาน, ลักษณะพฤติกรรมและกิจกรรมในบ้าน 5. รูปแบบ หรือ พฤติกรรมการอยู่อาศัยที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	1. แบบ สังกะยัตถ์ พิธีกรรม และ กิจกรรม 2. แบบสัมภาษณ์ 3. บันทึกภาพ	1. ถอดความจากบทสัมภาษณ์ หาความเข้าใจความและแทนความหมาย 2. แจกแจง จัดแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาความสัมพันธ์ของข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ และ ข้อมูลจากการสังเกตการณ์ 3. เปรียบเทียบ และ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่ส่งผล
2. ลักษณะทางสังคม	1. ลักษณะครอบครัว 2. ระดับความสัมพันธ์ 3. กิจกรรม	1. ความแตกต่างของประเภทครอบครัว (ครอบครัวเดี่ยว/ครอบครัวขยาย) 2. จำนวนรุ่นสมาชิกในครอบครัว (1/2/3/4 ระดับ) 3. การกระทำที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่ส่งผลต่อความแออัด	1. แบบสัมภาษณ์ 2. บันทึกภาพ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเฉพาะที่ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1(ต่อ)

นิยามด้าน มโนทัศน์	นิยามด้าน ปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	เครื่องมือใน การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล
3. สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	1.รูปแบบผังพื้นที่ 2.พื้นที่ห้องนอน 3.ตำแหน่งช่องเปิด 4.แสงสว่าง 5.ความลึก	1.รูปแบบผังพื้นที่ (เปิดโล่ง/ แบบผสม) 2.รูปแบบห้องนอน (เปิดโล่ง/กั้นเป็น สัดส่วน) 2.2 การใช้พื้นที่ ห้องนอน(ส่วนตัว/ ร่วมกับบุคคลอื่น 2.3 เพศของบุคคลที่ ร่วมใช้พื้นที่ ห้องนอน (เพศเดียวกัน/ต่าง เพศ/สามี-ภรรยา) 3.1 ตำแหน่งช่อง เปิดภายในบ้าน (ด้านหน้า/ด้านหลัง /ด้านหน้าและหลัง) 3.2 มุมมอง ธรรมชาติ (มี/ไม่มี) 3.3 แสงธรรมชาติ (ส่องทั่วถึง/ส่องไม่ ทั่วถึง) 3.4 รูปแบบช่องเปิด (บานเปิด/บาน เกร็ด) 4.ระดับแสงสว่าง (แสงธรรมชาติ/แสง ประดิษฐ์) 5.จำนวนพื้นที่หรือ ประตูที่ต้องผ่าน ก่อนถึงจุดหมาย	1.แบบสำรวจ สภาพแวดล้อมทาง กายภาพ 2.แบบสัมภาษณ์ 3.บันทึกภาพ	1.ถอดความจากบท สัมภาษณ์ หาความ เข้าใจความและแทน ความหมาย 2.แจกแจง จัดแบ่ง ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาความสัมพันธ์ ของข้อมูลจากบท สัมภาษณ์ และ ข้อมูลจากการ สังเกตการณ์ 3.เปรียบเทียบ และ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ หาปัจจัยที่ส่งผล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.1(ต่อ)

นิยามด้าน มโนทัศน์	นิยามด้าน ปฏิบัติการ	ตัวชี้วัด	เครื่องมือใน การเก็บข้อมูล	การวิเคราะห์ ข้อมูล
3. สภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	6.ความหนาแน่น	6. ระดับ ความ หนาแน่น (จำนวนคนต่อห้อง ทั้งหมด/จำนวนคน ต่อห้องนอน)	1.แบบสำรวจ สภาพแวดล้อมทาง กายภาพ 2.แบบสัมภาษณ์	1.ถอดความจากบท สัมภาษณ์ หาความ เข้าใจและความ ความหมาย 2.แจกแจง จัดแบ่ง
4. การรับรู้ทาง จิตวิทยา	1.ความแออัด 2.ความเครียด 3.ความเป็นส่วนตัว	1.1พื้นที่ใดที่รู้สึก โปร่งโล่ง และอัด เพราะอะไร 1.2ประเมินสภาพ แวดล้อมกับความ แออัดระดับ 1-7 2.2ประเมินสภาพ แวดล้อมกับความ เครียดระดับ 1-7 3.ความสามารถใน การควบคุมปฏิสัม- พันธ์ทางสังคม (ระดับความเป็น ส่วนตัว/อาณาเขต ครอบครอง)	3.แบบสัมภาษณ์	ข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาความสัมพันธ์ ของข้อมูลจากบท สัมภาษณ์ และ ข้อมูลจากการ สังเกตการณ์ 3.เปรียบเทียบ และ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อ หาปัจจัยที่ส่งผล
5. พฤติกรรม ตอบสนอง	1.พฤติกรรมการอยู่ อาศัย	1. ลักษณะ พฤติกรรมที่เกิดขึ้น ภายในบ้านพัก อาศัย (ไม่เป็นส่วนตัว/ หลีกเลี่ยง สถานการณ์/ออก จากสถานการณ์)	1.แบบสังเกต พฤติกรรม และ กิจกรรม 2.แบบสัมภาษณ์ 3.บันทึกภาพ	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 การศึกษาหลัก

3.5.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำหรับงานงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติรังสิตคลอง 6 จำนวน 15 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดสะดวก และยินยอมในการให้ข้อมูลสำหรับงานวิจัย โดยผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (snowball sampling) เป็นวิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลในลักษณะของการสร้างเครือข่ายข้อมูล ซึ่งในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้การได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้จากการแนะนำของประธานชุมชนและเป็นการแนะนำต่อกันเป็นลักษณะลูกโซ่ เนื่องจากข้อจำกัดของงานวิจัยในครั้งนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลภายในบ้านพักอาศัย และเนื่องด้วยผู้วิจัยไม่ได้พักอาศัยอยู่ภายในพื้นที่ชุมชน ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อคัดเลือกบ้านพักอาศัยสำหรับเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถคัดเลือกบ้านพักอาศัยที่จะเข้าเก็บข้อมูลได้ตามความต้องการ ดังนั้นจึงใช้วิธีการสอบถาม และให้ผู้ให้ข้อมูลแนะนำต่อกันจึงเหมาะสมสำหรับลักษณะการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

ลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 15 คน พบว่าประกอบไปด้วยเพศหญิง 9 คน และเพศชาย 6 คน ในด้านช่วงอายุพบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 18-59 ปี จำนวน 10 คน, ช่วงอายุ 61-70 ปี จำนวน 4 คน และช่วงอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 1 คน ตามลำดับ ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้ข้อมูลพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษานำร่องของผู้วิจัยที่ได้ทำการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อสำรวจพื้นที่ Post Occupancy Evaluation (POE) และทำการแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 131 คน พบว่าค่าเฉลี่ยช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 47 ปี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยลักษณะชุมชน และช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยจึงพบผู้ให้ข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่

3.5.2 สถานที่เก็บข้อมูล

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติแห่งรังสิตคลอง 6 เป็นชุมชนอยู่อาศัยที่ตั้งอยู่ในเขตจัดหัตถุภัณฑ์ เป็นชุมชนอยู่อาศัยขนาด 5,000 หลังคาเรือน ภายในชุมชนประกอบไปด้วย ส่วนบริการชุมชน, ตลาดสด, ร้านค้า, ร้านสะดวกซื้อ, สนามกีฬา, สถานศึกษา และบ้านพักอาศัย (ภาพที่ 3.17) ลักษณะทางกายภาพของบ้านพักอาศัยภายในชุมชนมีลักษณะทางกายภาพเป็นบ้านพักอาศัยประเภทห้องแถว 1 ชั้น ขนาดพื้นที่โดยรวมประมาณ 20 ตารางวา เป็นอาคารที่สร้างต่อเนื่องกันโดยมีการใช้ผนังแบ่งอาคารร่วมกัน มีลักษณะการจัดวางอาคารเป็นแถวยาวต่อเนื่องกันจำนวน 12 คูหา และมีทิศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทางการจัดวางของบ้านพักอาศัยโดยหันหน้าเข้าหากัน และมีถนนสาธารณะขนาด 3 เมตร ผ่านระหว่างกลางของบ้านพักอาศัยทั้ง 2 ฝั่ง ดังนั้นตำแหน่งที่คบ้านพักอาศัยในชุมชนจึงเป็นบ้านที่หันด้านหน้าบ้านไปทางทิศเหนือ และทิศใต้(ภาพที่ 3.18)

เนื่องจากในการค้นหาข้อมูลด้านสถานที่เบื้องต้นของผู้วิจัย จากการคาดการณ์ของผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าเป็นด้านลักษณะครอบครัว ลักษณะทางกายภาพของบ้านพักอาศัยจะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความแออัดในบ้านพักอาศัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกบ้านพักอาศัยการเคหะรังสิตคลอง 6 เพื่อค้นหาปัจจัยด้านความแออัดที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายในบ้านพัก

ภาพที่ 3.17 แผนผังชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 และตำแหน่งบ้านพักอาศัยที่ทำการ
เข้าเก็บข้อมูลในงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.18 ลักษณะทางกายภาพ และทิศทางการจัดวางอาคารของบ้านพักอาศัย

3.5.3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สำหรับการศึกษาในชั้นตอนที่ 1 มีจุดประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลทางด้านขนาดพื้นที่ รูปแบบผังพื้นที่ และองค์ประกอบทางด้านสถาปัตยกรรมภายในบ้านพักอาศัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการเข้าสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และส่วนที่ 2 ประกอบไปด้วยพื้นที่สำหรับวาดรูปแบบผังพื้นที่ รายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรมที่พบจากการสำรวจ โดยในส่วนพื้นที่สำหรับวาดได้มีการกำหนดโครงสร้างหลักของบ้านพักอาศัย และเส้นร่างขึ้นเพื่อให้สะดวก และแม่นยำในการจัดบันทึก และส่วนพื้นที่สำหรับจัดบันทึกรายละเอียดเพิ่มเติม

2. แบบสังเกตพฤติกรรม และกิจกรรม สำหรับการศึกษาในชั้นตอนที่ 2 จุดประสงค์ของแบบสังเกตพฤติกรรม และกิจกรรมสำหรับการศึกษาในชั้นตอนนี้เพื่อเก็บข้อมูลด้านพฤติกรรม และช่วงเวลาการใช้งาน และพื้นที่ใช้งานภายในพื้นที่บ้านพักอาศัยของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และส่วนที่ 2 ได้แก่ ตารางบันทึกพฤติกรรม และกิจกรรมการใช้พื้นที่ของสมาชิกซึ่งประกอบไปด้วย เวลา, กิจกรรม, สมาชิกที่ใช้งาน และพื้นที่ใช้งาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับการศึกษาในขั้นตอนที่ 3 จุดประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกผู้ให้ข้อมูล ที่ผู้วิจัยเลือกใช้แบบสัมภาษณ์เนื่องจากผู้วิจัยต้องการข้อมูลที่ครอบคลุม และครบถ้วนสำหรับการวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย ประกอบไปด้วย 15 คำถาม โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ โดยมีโครงสร้างของคำถามเป็นตัวควบคุมเพื่อให้ได้คำตอบที่ครบถ้วนตามที่ผู้วิจัยต้องการ

3.5.4 ขั้นตอนในการเก็บข้อมูล

1. ลงพื้นที่ภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลด้านปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยจำนวนทั้งหมด 9 หลัง โดยแบ่งช่วงเวลาในการสำรวจออกเป็น 3 วัน วันละ 3 หลัง ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัย ได้แก่ขนาดพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย, รูปแบบผังพื้นที่, ระดับความสูง, ตำแหน่งช่องเปิด และแสงสว่าง ,จำนวนผู้อยู่อาศัย เป็นต้น โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจและสอบถาม และทำการจดบันทึกข้อมูล และบันทึกภาพถ่ายเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับงานวิจัย และเป็นที่มาของการศึกษาทดลองครั้งที่ 1

2. ลงพื้นที่ภาคสนามสังเกตการณ์ด้านพฤติกรรม และกิจกรรม เพื่อเก็บข้อมูลลักษณะพฤติกรรม, กิจกรรม และช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัยจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 15 คน โดยแบ่งช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลออกเป็น 3 วัน โดยใช้วิธีการแบ่งตามสถานที่

3. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมของมนุษย์ในสภาพแวดล้อม

4. นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการสังเกตพฤติกรรม และกิจกรรมจากการศึกษานำร่องที่ 1 และ 2 และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับความแออัด เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัย ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สำหรับเก็บข้อมูลในการศึกษาหลัก

5. การศึกษานำร่องครั้งที่ 3 ทดสอบความแม่นยำของเครื่องมือวิจัย ด้วยวิธีการตรวจสอบกับผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจริงจำนวน 3 คนเพื่อทดสอบความเข้าใจในแบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการทดสอบจะไม่นำไปร่วมวิเคราะห์ในผลการวิจัยในครั้งนี้ หลังจากนั้นจึงปรับแก้ไข และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. การศึกษาหลักงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยใช้เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผ่านการทดสอบ และตรวจสอบแล้วจากการศึกษานำร่องครั้งที่ 3 เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่หมด 15 คน โดยแบ่งช่วงเวลาที่ใช้ในเก็บข้อมูล คือ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) และวันหยุด (เสาร์- อาทิตย์) โดยเลือกช่วงเวลา 10.00-12.00 น. และ 15.00-17.00 น. ในวันธรรมดา เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่กลุ่มตัวอย่างเว้นว่างจากการทำงาน หรือภารกิจ และช่วงเวลา 13.00-15.00 น. สำหรับวันหยุด

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจพื้นที่ทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ, การสังเกตพฤติกรรม และกิจกรรม และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ได้ไม่ได้เป็นข้อมูลเชิงตัวเลขแต่เป็นข้อมูลเชิงเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านการตีความหมาย และทำการจัดการข้อมูลที่ได้โดยการแจกแจง จัดแบ่งหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้ และจัดระเบียบข้อมูลที่ได้แสดงเป็นแผนภาพเพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์ และสรุปผลการวิจัย เพื่อตอบคำถามงานวิจัยในครั้งนี้

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากหัวข้องานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมของผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัยการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาด้วยวิธีการเก็บข้อมูลเชิงลึก จากการลงพื้นที่ภาคสนามเก็บข้อมูลจากผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 จำนวนทั้งหมด 9 หลัง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน โดยในบทนี้จึงเป็นการแสดงผลการวิจัย โดยแบ่งข้อมูลเป็นหัวข้อ ดังนี้ 1) ข้อมูลเบื้องต้น 2) ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาว่าปัจจัยใดที่ส่งผลต่อความแออัด 3) ผลของการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ และเชื่อมโยงปัจจัยที่ค้นพบที่ทำให้เกิดความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง

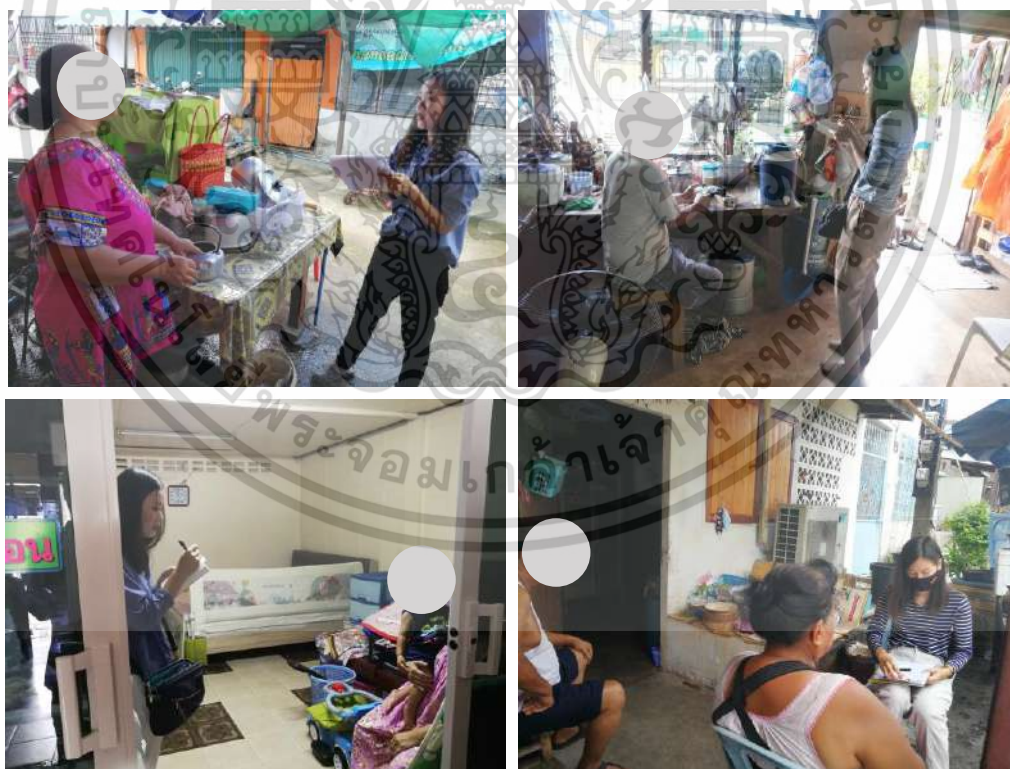
จากคำถามของงานวิจัยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ข้อที่ 1) ปัจจัยใดบ้างส่งผลต่อความแออัด และความเครียดภายในบ้านพักอาศัย จากคำถามของงานวิจัยในข้อนี้ผู้วิจัยได้ใช้การสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำผลที่ได้มาทำการตีความหมาย วิเคราะห์ แจกแจง และจัดหมวดหมู่ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนในลักษณะแผนภาพ (Diagram) โดยหมวดหมู่ข้อมูลที่ส่งผลต่อความแออัดที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านสังคม 3) ปัจจัยด้านกายภาพ 4) ปัจจัยด้านความหนาแน่น และ 5) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว (ภาพที่ 4.2 และ 4.3)

คำถามงานวิจัย ข้อที่ 2. ความแออัด และความเครียดส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร จากคำถามของงานวิจัยในข้อนี้ผู้วิจัยได้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากแผนภาพ (Diagram) ที่ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ และแจกแจงหมวดหมู่ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเพื่อตอบคำถามของงานวิจัยในข้อนี้ว่าปัจจัยด้านความแออัด และความเครียดส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไรเพื่อค้นหาถึงปัจจัยที่สัมพันธ์ และเชื่อมโยงกับในปัจจัยด้านความแออัดที่เป็นทฤษฎีหลักที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในงานวิจัยในครั้งนี้ เพื่อค้นหาว่าปัจจัยด้านความแออัดในสถานการณ์ที่ผู้วิจัยได้ทำศึกษานั้นสอดคล้อง และแตกต่างจากทฤษฎีด้านความแออัดที่ค้นพบจากการทบทวนวรรณกรรมอย่างไร และเนื่องด้วยปัจจัยในด้านใด

4.1 ข้อมูลเบื้องต้น

4.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

งานวิจัยในครั้งนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัยจริงภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติรังสิตคลอง 6 เนื่องจากผู้วิจัยต้องการศึกษาข้อมูลเชิงลึกในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยภายในบ้านพักของชุมชนการเคหะชาติ รังสิตคลอง 6 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามด้วยตัวเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากประธานชุมชนในการแนะนำ และช่วยเหลือในด้านการเข้าไปเก็บข้อมูลภายในบ้านพักอาศัยแต่ละหลัง โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากบ้านพักอาศัยทั้งหมด 9 หลังที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านกายภาพภายในบ้านพักอาศัย และลักษณะครอบครัวที่แตกต่างกันไป ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ทั้งหมด 15 คน (ภาพที่ 4.1) แบ่งเป็นเพศหญิง 9 คน (64%) และเพศชาย 6 คน (36%) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 18-59 ปี จำนวน 10 คน (66%) , ช่วงอายุระหว่าง 61-70 ปี จำนวน 4 คน (27%) ต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 1 คน (7%) ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 ขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการเก็บข้อมูลพบว่าลักษณะการอยู่อาศัยภายในบ้านพักของบ้านพักอาศัยทั้งหมด 9 หลัง ส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะครอบครัวเดี่ยว จำนวน 6 ครอบครัว (67%) และครอบครัวขยายจำนวน 3 ครอบครัว (33%) โดยมีจำนวนสมาชิกที่อยู่อาศัยจำนวน 3 คน 3 ครอบครัว (34%), จำนวน 2 คน 2 ครอบครัว (22%), จำนวน 4 คน 2 ครอบครัว (22%), จำนวน 5 คน 1 ครอบครัว (11%) และจำนวน 8 คน 1 ครอบครัว (11%) ตามลำดับ ในด้านลักษณะการประกอบอาชีพของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 15 คน ส่วนใหญ่เกษียณอายุการทำงานจำนวน 5 คน (35%), ประกอบอาชีพส่วนตัว จำนวน 3 คน (22%), รับจ้างทั่วไป จำนวน 3 คน (22%), ค้าขาย จำนวน 2 คน (14%) และ พนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 1 คน (7%) ตามลำดับ

สรุปข้อมูลของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้ว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนของเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ระหว่าง 18-59 ปี โดยเมื่อพิจารณาช่วงอายุของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลภายในกลุ่มนี้จะพบว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลที่มีอายุในช่วง 51-59 ปีเป็นส่วนใหญ่ มีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ และมีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวตั้งแต่ 2 คน ถึง 8 คน โดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่จำนวน 3 คนต่อครอบครัว ในด้านลักษณะการประกอบอาชีพพบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในช่วงวัยที่เกษียณอายุการทำงาน ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในส่วนนี้จึงพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และผู้สูงอายุ จากข้อมูลพบว่าพบว่ามีสิ่งหนึ่งด้วยลักษณะชุมชนการเคหะรังสิตคลอง 6 เป็นชุมชนที่มีตำแหน่งที่ตั้งติดกับเมืองใหญ่ จึงมีลักษณะความสัมพันธ์ภายในชุมชนเป็นแบบลักษณะชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่มีทั้งผู้อยู่อาศัยภายในชุมชนที่เดินทางเข้าไปทำงานในตัวเมือง และกลุ่มคนที่ละทิ้งจากการเป็นเกษตรกร และหันมาประกอบอาชีพอื่นๆ ภายในชุมชน (ทัศนาศ, 2558) จึงทำให้ในการเข้าสำรวจพื้นที่ และเก็บข้อมูลของผู้วิจัยนั้นจะไม่ค่อยพบกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มวัยรุ่น หรือวัยหนุ่มสาว ส่วนใหญ่จะพบแต่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และผู้สูงอายุ ที่ประกอบอาชีพค้าขายภายในชุมชน หรือรับจ้างอยู่ที่บ้าน และกลุ่มที่เกษียณอายุการทำงานที่อยู่อาศัยอยู่ที่บ้านตลอดทั้งวัน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

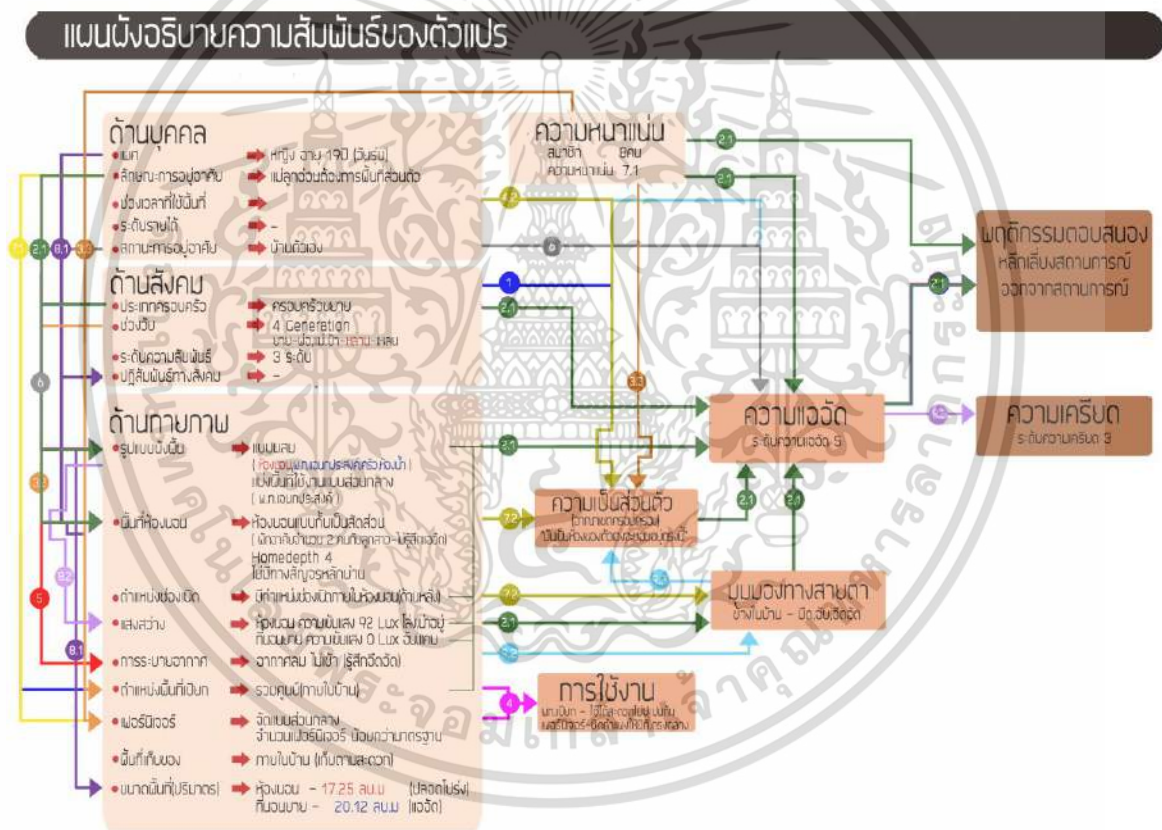
ลำดับบ้านพัก อาศัย		เพศ		ช่วงอายุ		
		ชาย	หญิง	วัยรุ่น	ผู้ใหญ่	ผู้สูงอายุ
บ้านหลังที่ 1 	คนที่ 1		✓		✓ (57ปี)	
บ้านหลังที่ 2 	คนที่ 1		✓		✓ (19ปี)	
	คนที่ 2		✓		✓ (42ปี)	
บ้านหลังที่ 3 	คนที่ 1		✓		✓ (59ปี)	
	คนที่ 2	✓			✓ (42ปี)	
	คนที่ 3	✓			✓ (39ปี)	
บ้านหลังที่ 4 	คนที่ 1		✓		✓ (56ปี)	
บ้านหลังที่ 5 	คนที่ 1	✓				✓ (67ปี)
บ้านหลังที่ 6 	คนที่ 1	✓			✓ (56ปี)	
บ้านหลังที่ 7 	คนที่ 1		✓		✓ (45ปี)	
	คนที่ 2		✓	✓ (15ปี)		
บ้านหลังที่ 8 	คนที่ 1		✓		✓ (57ปี)	
	คนที่ 2	✓				✓ (61ปี)
บ้านหลังที่ 9 	คนที่ 1		✓			✓ (66ปี)
	คนที่ 2	✓				✓ (67ปี)
รวม (N=15)		6 คน	9 คน	1 คน	10 คน	4 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

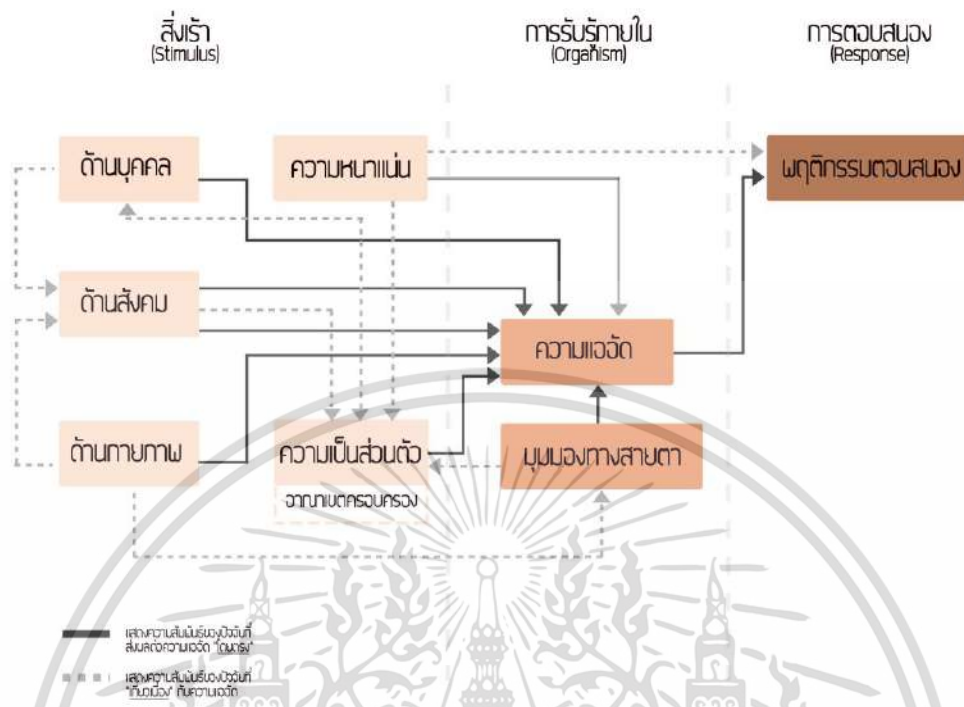
4.2 สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด

คำถามของงานวิจัยข้อที่ 1) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด จากการเก็บข้อมูลด้วยการลงพื้นที่ภาคสนาม และการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกของผู้วิจัย ข้อมูลที่ได้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตีความ แจกแจง จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 15 คน (ภาพที่ 4.2) และสรุปเป็นปัจจัยที่ค้นพบจากการศึกษาตามทฤษฎีการรับรู้เชิงจิตวิทยาได้แก่ สิ่งเร้า (Stimulus), การรับรู้ภายใน (Organism) และการตอบสนอง (Response) (ภาพที่ 4.3) โดยมีรายละเอียดดังหัวข้อต่อไปนี้

ภาพที่ 4.2 แผนผังแสดงการวิเคราะห์จากผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งหมด 15 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.3 แผนผังแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยจากการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
จำนวน 15 คน

4.2.1 ปัจจัยทางด้านสิ่งเร้า หรือการรับรู้ภายนอก (Stimulus)

ปัจจัยทางด้านสิ่งเร้า หรือการรับรู้ภายนอก หมายถึงสิ่งที่ส่งผลต่อการกระทำ ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ความแออัด จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหา และ จัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านสิ่งเร้า ได้ทั้งหมด 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคล 2) ปัจจัยด้านสังคม 3) ปัจจัยด้านกายภาพ 4) ปัจจัยด้านความหนาแน่น และ 5) ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ดังนี้

4.2.1.1. ปัจจัยทางด้านบุคคล จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัด ของ Gifford (2014) ได้กล่าวไว้ว่าในสถานการณ์ที่มีความแออัดลักษณะเดียวกันแต่ละบุคคลจะสามารถรับรู้ถึงความแออัดได้ต่างกันออกไป ซึ่งเกิดปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ทำให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ความแออัดที่ต่างกันออกไป ในงานวิจัยในครั้งนี้จะสรุปผลการวิจัยของ ปัจจัยทางด้านบุคคล ประกอบไปด้วยข้อมูล 4 กลุ่มได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ช่วงเวลาที่ใช้พื้นที่ และ 4) ระดับรายได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ด้านเพศ จากผลการวิจัยพบว่า ข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลพบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 คนจาก 15 คน ให้การสัมภาษณ์ว่าปัจจัยทางด้านเพศเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความแออัด โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และหยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านเพศ

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 2 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 19 ปี	“พอน้องแม่ให้มาอยู่ในห้องนี้ส่วนตัวเพราะข้างในคนมันเยอะและมีผู้ชายหลายคน” “ไม่ค่อยชอบห้องนี้ต้องเดินผ่านคนในบ้านนุ่งผ้าออกมาก็อาย อึดอัดอยากเปลี่ยน”

ปัจจัยด้านเพศนี้พบว่าขัดแย้งกับทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้ว่าเพศหญิงจะสามารถรับมือกับความแออัดได้ดีกว่าเพศชายด้วยการหาทางออก และจัดการกับความรู้สึกแออัดให้หายไปด้วยวิธีการต่างๆ (Gifford, 2014) เมื่อวิเคราะห์จากบทสัมภาษณ์จะเห็นว่าด้านเพศไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกแออัดแต่ยังมีปัจจัยในด้านอื่นเช่น ประเภทครอบครัวที่ทำให้เกิดความแตกต่างทางด้านเพศเข้ามามีส่วน ซึ่งทำให้รู้สึกว่าความแตกต่างด้านเพศมีส่วนทำให้ไม่สามารถใช้งานพื้นที่ในสถานการณ์ดังกล่าวได้อย่างปกติจนทำให้เกิดความแออัด (ภาพที่ 4.4) ในทางกลับกันหากปรับเปลี่ยนประเด็นด้านอื่นที่เข้ามามีส่วนประเด็นด้านเพศที่ส่งผลต่อความแออัดของความคิดเห็นจากผู้ให้ข้อมูลคนนี้อาจเปลี่ยนไป ดังนั้นในปัจจัยด้านเพศในครั้งนี้พบว่าไม่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียดโดยตรง

ภาพที่ 4.4 ลักษณะการอยู่อาศัย และรูปแบบผังพื้นที่มีผลต่อปัจจัยทางด้านเพศต่อความแออัด

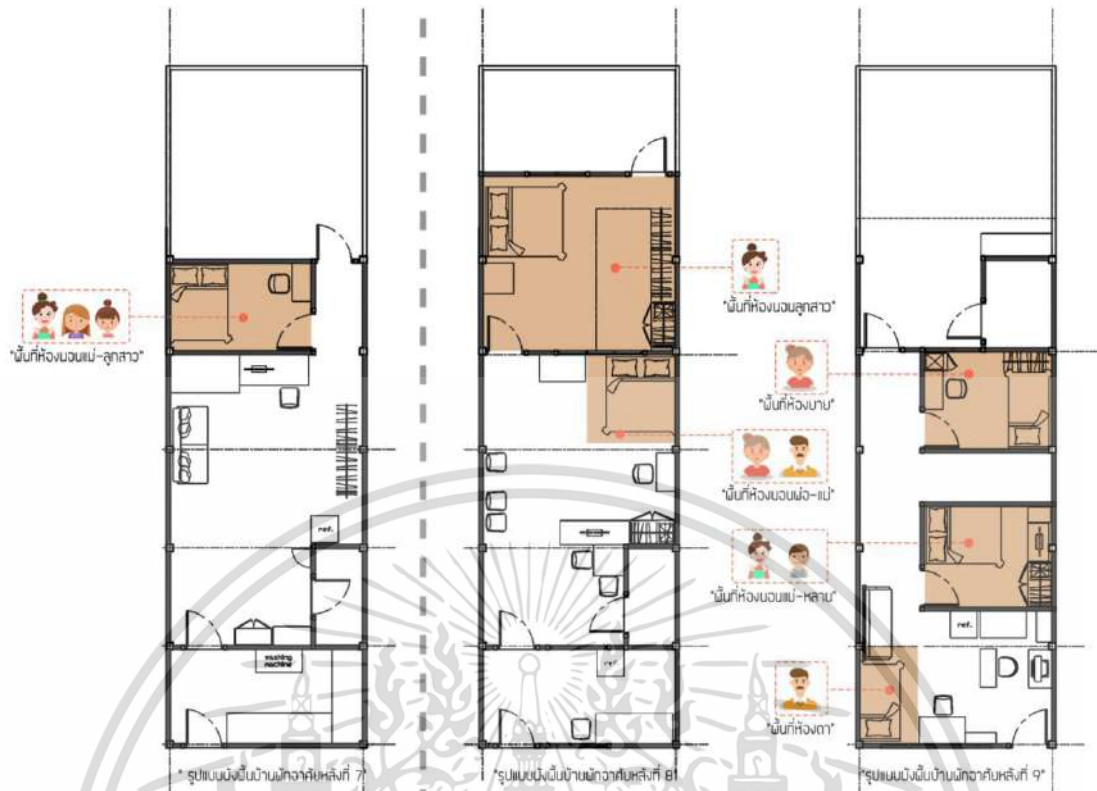
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ด้านอายุ จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ใหญ่จำนวน 9 คน (60%), ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้สูงอายุ 5 คน (33%) และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นวัยรุ่น 1 คน (7%) ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้ใหญ่จำนวน 2 คนจาก 9 คน, ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้สูงอายุจำนวน 1 คนจาก 5 คน และผู้ให้ข้อมูลวัยรุ่นจำนวน 1 คน ให้การสัมภาษณ์ว่าปัจจัยทางด้านอายุเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อปัจจัยทางด้านอื่นๆที่ทำให้เกิดความแออัดโดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และหยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านอายุ

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 45 ปี	“มีห้องนอนห้องเดียวบ้าก็อยู่ได้หรอก แต่ลูกเค้าคงอยากมีห้องของเขาเอง ”
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 15 ปี	“ถ้าเวลาอยู่กับในห้องนอนก็ไม่ส่วนตัว หนูคุยโทรศัพท์ก็จะออกมาข้างนอก” “อยากได้ห้องนอนส่วนตัว จะได้ทำนู่นนี่ไม่กวนแม่กับพี่”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	“บ้าก็บ้าก็หนึ่งดูทีวีแบบนี้แหละ หลานมันก็จะชอบนอนดูทีวีเล่นเกมในห้อง ไม่ค่อยออกมาข้างนอกเท่าไร”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 67 ปี	“แบ่งห้องนอนให้ลูกกับลูกแยกกัน เพราะเค้าโตแล้วจะได้ใช้ได้สะดวก”

ปัจจัยทางด้านอายุพบว่าสัมพันธ์กับความตึงเครียดที่ส่วนตัวของเด็กภายในบ้านพักอาศัย จากทฤษฎีพบว่าปัจจัยทางด้านความหนาแน่นอาจทำให้เด็กปลีกตัวออกจากบุคคลอื่นในบ้านได้ยากเมื่อต้องการ และระดับความหนาแน่นในห้องนอนนั้นสัมพันธ์กับการรับรู้ความแออัดทั้งในห้องนอน และภายในบ้านพักอาศัย (Rolling, 2019) เมื่อวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้ข้อมูลที่เป็นวัยรุ่นใช้ห้องนอนร่วมกับบุคคลในบ้านรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ให้ข้อมูลที่พักอาศัยในบ้านพักอาศัยหลังเดียวกันที่เป็นผู้ใหญ่กลับไม่รู้สึกถึงความไม่เป็นส่วนตัว หรือแออัดเมื่อต้องอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมลักษณะเดียวกัน และผู้ให้ข้อมูลอีกด้านนั้นกล่าวถึงประเด็นที่ใกล้เคียงกันว่าได้แบ่งห้องนอนให้ลูกต่างหาก, อยากให้มีห้องนอนให้ลูกส่วนตัวเพื่อจะได้ใช้งานได้สะดวกตามที่ต้องการ หรือหลานจะไม่ค่อยออกมาใช้พื้นที่ภายนอกบ้านเท่าไร โดยจะใช้พื้นที่ภายในห้องนอนตัวเองคนเดียวเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เป็นหลัก (ภาพที่ 4.5)

ภาพที่ 4.5 ลักษณะการอยู่อาศัย และรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลปัจจัยทางด้านเพศต่อความแออัด

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และทฤษฎีจึงพบว่า ความแออัดที่เกิดขึ้นในกลุ่มวัยเด็ก หรือวัยรุ่นนั้นมาจากการที่ไม่สามารถควบคุมกับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการที่ไม่สามารถสร้างพื้นที่ส่วนตัวที่ต้องการได้จึงทำให้เกิดความแออัด ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมตามหลักจิตวิทยาสภาพแวดล้อมได้ว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มต้องการพื้นที่ส่วนตัว, ความเป็นส่วนตัว หรืออาณาเขตครอบครองมากขึ้น เป็นช่วงวัยที่เริ่มต้นในการเรียนรู้ เริ่มมีความชอบ และความสนใจในเรื่องต่างๆ เป็นวัยที่เริ่มต้องการความเป็นอิสระ ดังนั้นการมีพื้นที่ส่วนตัว หรืออาณาเขตครอบครองในช่วงวัยรุ่นเป็นการต้องการพื้นที่ที่รู้สึกปลอดภัย, พื้นที่ที่สามารถใช้เวลาอยู่คนเดียว, พื้นที่ที่แสดงถึงความเป็นเสรีภาพส่วนบุคคล เป็นต้น ซึ่งผลที่ตามมาทฤษฎีด้านความแออัดนั้นสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดีในช่วงวัยเด็ก หรือวัยรุ่นนั้นมีผลต่อความแออัดในบ้านพักอาศัย ดังนั้นปัจจัยทางด้านอายุจากผลการวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะในวัยรุ่นที่สัมพันธ์กับความต้องการพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ห้องนอนภายในบ้านพักอาศัยพบว่าส่งผลต่อความแออัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ด้านช่วงเวลาการใช้พื้นที่ จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 4 คนจาก 15 คนได้กล่าวถึงประเด็นด้านช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ของสมาชิกในบ้านมีผลต่อปัจจัยทางด้านแออัด โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และหยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านช่วงเวลาในการใช้พื้นที่

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 59 ปี	“มีแต่ลูกกับป้าอยู่บ้าน เข้ามาลูกชายออกไปทำงานหมด ตกเย็นถึงกลับป้าก็หนึ่งพักหนึ่งแล้วก็เข้าห้องนอนแล้ว /ไม่อี้อัดหรือไม่รู้สิอะไร”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 65 ปี	“อยู่แบบเหงๆ 2คนตายาย ต่างคนต่างทำธุระส่วนตัวไป พอลูกกลับจากทำงานก็คึกคักหน่อย/ลูไม่อี้อัดอยู่ได้สบายๆ”
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 45ปี	“ป้าไม่ค่อยอยู่บ้านหรือตื่นตี4 เตรียมของแล้วก็ออกไปขายของแล้ว พอตกบ่ายๆ ขายเสร็จก็มานั่งเตรียมของตอนนี้ /ลูกสาวเค้ากลับมาที่หนึ่งเล่นดูทีวี / ไม่แออัด”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 66 ปี	“ลูกสาวเค้าไปทำงานกว่าจะกลับก็ตี 2 เข้า10โมงก็ออกไป /บางที่กลางคืนลูกกลับมาใช้ห้องน้ำป้าก็ตื่นเหมือนกัน”

ปัจจัยด้านช่วงเวลาการใช้พื้นที่ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คนกล่าวว่า มีช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ภายในบ้านที่ไม่ตรงกับสมาชิกคนอื่นในบ้านจึงทำให้ไม่อี้อัด และผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คนได้กล่าวว่ามีช่วงเวลาการใช้พื้นที่ที่ทับซ้อนกัน และเกิดการใช้งานหลายกิจกรรมในพื้นที่เดียวกันส่งผลให้เกิดความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองเช่น ลูกหนีออกจากพื้นที่นั้น หรือรบกวนความเป็นส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาจากทฤษฎีพบว่าปัจจัยทางด้านช่วงเวลาการใช้พื้นที่

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ จึงพบว่าปัจจัยทางด้านช่วงเวลาการใช้พื้นที่ส่งผลให้เกิดความแออัดเมื่อมีการใช้งานพื้นที่ที่ทับซ้อนกัน และเกิดหลายกิจกรรมในพื้นที่เดียวกัน

4. ด้านระดับรายได้ จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คนจาก 15 คนได้กล่าวถึงประเด็นด้านระดับรายได้ที่มีผลต่อปัจจัยด้านความแออัด โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และหยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านระดับรายได้

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 2 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 42ปี	“คับแคบหน่อยอยู่กัน 7-8 คน มันก็ไม่ใช่ส่วนตัวแต่ก็เลือกไม่ได้ต้องอยู่กันแบบนี้”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 67 ปี	“ก็คับแคบ แต่ก็ต้องอยู่”

เอกสารนี้ได้รับการพิจารณาเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจัยด้านระดับรายได้ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 คนกล่าวถึงในประเด็นใกล้เคียงกันว่าสภาพแวดล้อมที่คับแคบภายในบ้านพักอาศัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเป็นส่วนตัวแต่เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านรายได้จึงทำให้ต้องเลือกที่จะอาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาจากทฤษฎีที่กล่าวถึงปัจจัยด้านระดับรายได้ไว้ว่าในครัวเรือนที่มีระดับรายได้ต่ำจะสามารถต่อแรงแกตตันในอยู่สถานการณ์ที่แออัดได้ดีกว่าบุคคลอื่นๆในสถานการณ์เดียวกัน (Gray, 2001) สอดคล้องกับข้อมูลจากผลการวิจัย จึงพบว่าปัจจัยทางด้านระดับรายได้มีส่งผลต่อความแออัดในงานวิจัยครั้งนี้

4.2.1.2 ปัจจัยทางด้านสังคม จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัดของ กล่าวไว้ว่าเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากการจำกัดเชิงพื้นที่ที่สัมพันธ์โดยตรงกับเกิดความสัมพันธ์กับบุคคลคนอื่นประกอบไปด้วยโครงสร้างทางสังคม เช่นการปรากฏตัวของบุคคลอื่นในพื้นที่, ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล หรือการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับบุคคลอื่น และกิจกรรม เช่น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นโดยรอบตัวในขณะที่เรากำลังทำกิจกรรมในพื้นที่นั้น (Gifford, 2014; Stokols, 1972) ในงานวิจัยในครั้งนี้จึงได้สรุปผลการวิจัยของปัจจัยทางด้านสังคม ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 กลุ่มได้แก่ 1) ลักษณะครอบครัว และ 2) กิจกรรม

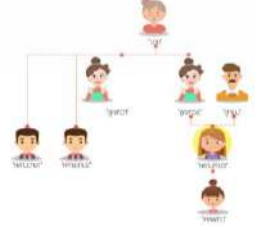
1. ด้านลักษณะครอบครัว จากผลการวิจัยพบว่าประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวจำนวน 10 คน (67%) และผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะครอบครัวขยายจำนวน 5 คน (33%) เมื่อพิจารณาข้อมูลจากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 1 คนจาก 15 คนให้การสัมภาษณ์ว่าปัจจัยทางด้านลักษณะครอบครัวส่งผลให้เกิดความแออัด

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการวิจัยจึงพบว่า ลักษณะครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลมีลักษณะครอบครัวที่เป็นครอบครัวขยายที่มีการอยู่อาศัยร่วมกัน 4 ช่วงวัยในครอบครัวเดียวกัน (ยาย-พ่อ,แม่,ป้า-หลาน-เหลน) มีระดับความสัมพันธ์ครอบครัว 3 ระดับทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าเกิดความแออัด และเกิดพฤติกรรมถอนตัวจากสังคม หรือสถานการณ์ ตรงตามทฤษฎีทางด้านความแออัดที่ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยทางด้านสังคม หมายถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อคนโดยรอบในสถานการณ์นั้นซึ่งความแออัดจะเกิดขึ้นได้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีคนแปลกหน้าร่วมอยู่ภายในบริเวณนั้น หรือรู้สึกว่าเข้ากันไม่ได้ และความแออัดอาจไม่เกิดขึ้นเลยเมื่ออยู่ในห้องขนาด และจำนวนคนเท่ากับสถานการณ์แรกเนื่องด้วยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี (Gifford, 2014; Stokols, 1972) ซึ่งพบว่ามีผลสอดคล้องกัน เนื่องด้วยผู้ให้ข้อมูลอาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย อีกทั้งยังมีหลายช่วงวัย และเพศจึงทำให้รู้สึกไม่คุ้นชิน และไม่สะดวกเมื่อใช้พื้นที่ร่วมกัน เมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยอีกด้านผู้ให้ข้อมูลที่ไม่รู้สึกว่าแออัดพบว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะครอบครัวเดี่ยวที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในลักษณะพ่อ-แม่-ลูก หรือเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามี-ภรรยา แต่ยังมีผู้ให้ข้อมูลที่เป็นครอบครัวขยายจำนวน 2 คนที่ไม่รู้สึกอัด เมื่อพิจารณาจากแบบสัมภาษณ์จึงพบว่าถึงแม้จะเป็นครอบครัวขยาย แต่มีการอาศัยร่วมกันเพียง 3 ช่วงวัย (ตา,ยาย-แม่-หลาน) และนอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลอยู่ในช่วงวัยตา,ยายที่มีภาระต้องดูแลหลานจึงรู้สึกผูกพันและมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันกว่าผู้ให้ข้อมูลในช่วงต้นที่เป็นลักษณะครอบครัวขยายเช่นเดียวแต่อยู่ในช่วงวัยหลานที่อยู่ในช่วงวัยตรงกลาง และยังมีความแตกต่างทางด้านอายุ และเพศในกลุ่มช่วงวัยเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้สึกในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวขยายที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมตามทฤษฎีจิตวิทยาสภาพแวดล้อมได้ว่าในบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุมีโอกาสในการเข้าถึงสังคมที่ลดน้อยลง ดังนั้นความเหงา หรือความโดดเดี่ยวจึงเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นในกลุ่มช่วงวัยผู้สูงอายุ การสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างกับบุคคลในครอบครัวของบุคคลในช่วงวัยผู้สูงอายุ จึงเป็นพฤติกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อสร้างสุขภาวะทางจิตใจของบุคคลในช่วงวัยผู้สูงอายุ ที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุต้องการที่จะอยู่ใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวโดยที่ไม่รู้สึกแออัด ซึ่งผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.6)

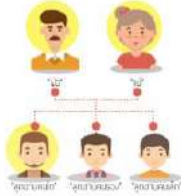

ดังนั้นในปัจจุบันทางด้านลักษณะครอบครัวในงานวิจัยในครั้งนี้จึงพบว่าเป็นการพูดถึงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางลักษณะครอบครัว (ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล) ส่งผลต่อความแออัดโดยตรง

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านลักษณะครอบครัว

ผู้ให้ข้อมูล	ครอบครัว		ความสัมพันธ์ในครอบครัว	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
	เดี่ยว	ขยาย		
บ้านหลังที่ 1 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	✓			“ป้าดีที่ต้องดูแลแม่เราอยู่แบบนี้ก็มองเห็นกันทั่วถึงดี/แม่เราก็ไม่รู้สึกอะไรหรอก”
บ้านหลังที่ 2 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 19 ปี		✓		“ถ้าเวลาคนอยู่เยอะจะมาอยู่ในห้องตัวเอง ข้างในคนมันเยอะผู้ชายอยู่กันหลายคนบางที่จะเข้าไปก็มีคนหนึ่ง คนนอนลำบากเหมือนกัน/แออัด”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ครอบครัว		ความสัมพันธ์ในครอบครัว	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
	เดี่ยว	ขยาย		
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 59ปี	✓			“มีแต่ลุงกับป้าอยู่ ลูกชายกลับมาเย็นๆ/ไม่อึดอัด ไม่รู้สึกอะไรเหมือนอยู่คนเดียว”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 65ปี				“ต่างคนต่างทำธุระส่วนตัวกันไป /ลุงไม่อึดอัดอยู่ได้สบาย เราอยู่แบบนี้มานานก็คุ้นชิน”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 3 เพศชาย อายุ 39ปี				“อยู่มาตั้งแต่เด็ก ๆก็ชินแล้วแต่แฟนมาอยู่ก็ลำบากนิดหนึ่ง”
บ้านหลังที่ 4 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 56 ปี		✓		“ไม่อึดอัดอยู่กันแค่ครอบครัวแค่ 3 คนมันก็พออยู่ได้ไม่อึดอัดอะไร”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี		✓		“ถ้าอยู่รวมกันลุงก็นั่งดูทีวี หลานมันก็เล่นเกมในห้อง ไม่อึดอัดนะก็อยู่กันได้”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 61 ปี				“ลุงนอนตรงกลางบ้านไม่ส่วนตัว คนกันเองชินแล้ว”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 66ปี		✓		“เวลาลุงๆกลับมาทีใจไม่ได้ อึดอัดอะไรก็ชินเวลากลับมา เค้าก็นอนกับป้ากับลุง”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 67 ปี				“อยู่รวมกันตามอัธยาศัย”

2. กิจกรรม จากผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 6 คน จาก 15 คน ได้กล่าวถึงประเด็นด้านกิจกรรมที่มีผลต่อปัจจัยด้านความแออัด เมื่อผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลจากผลการวิจัยจึงพบว่ากิจกรรมที่ทำ หรือภาระงานในสถานการณั้ส่งผลต่อปัจจัยด้านความแออัด โดยผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านกิจกรรม

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 1 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	“ตรงที่แม่นอน ถ้าว่างก็จะมานั่งตรงนี้ใครไปใครมาก็มานั่งตรงนี้หมด หรือไม่ก็ไปนั่งเก้าอี้หน้าบ้านตอนเย็นๆ”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	“ห้องกลาง พอตกบายกลับมาก็นั่งเตรียมของตรงนี้ ลูกๆกลับมาก็นั่งเล่นดูทีวีกัน”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 67 ปี	“ห้องกลางป่าจะชอบอยู่ตรงเตียงสูงเลยนั่งที่อื่นมากกว่า/ปกติก็จะชอบนั่งดูทีวีข้างกำแพง (ห้องกลาง)”

สอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้กล่าวไว้ว่าความแออัดนั้นขึ้นอยู่กับประเภทของกิจกรรมที่ทำร่วมกับผู้อื่นในสถานการณ์นั้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้เชิงพื้นที่และการปรากฏตัวของบุคคลอื่น (Gifford, 2014; Stokols, 1972) เมื่อวิเคราะห์จากผลการวิจัยจึงพบว่าประเภทของกิจกรรมที่ทำนั้นทำให้บุคคลนั้นสามารถทนอยู่ในสถานการณ์โดยที่ไม่รู้สึกแออัดหรือมองข้ามความแออัดไปแม้ต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น และทันทีที่เสร็จสิ้นกิจกรรมนั้น บุคคลนั้นอาจรีบถอนตัวจากสังคม หรือออกจากสถานการณ์นั้นโดยทันทีซึ่งเรียกว่าเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อความแออัดจากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางด้านกิจกรรมส่งผลต่อความแออัดโดยตรง

4.2.1.3 ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความแออัดการจัดการพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความแออัด (Gifford, 2014) ในงานวิจัยในครั้งนี้จะสรุปผลการวิจัยในด้านปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ได้แก่ความแตกต่างทางสถาปัตยกรรม ประกอบไปด้วยข้อมูล 4 กลุ่มได้แก่ 1)รูปแบบผังพื้น 2)พื้นที่ห้องนอน 3)ตำแหน่งช่องเปิด 4)แสงสว่าง

1. รูปแบบผังพื้น จากผลการวิจัยพบว่าประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลที่มีบ้านพักอาศัยอาศัยที่มีลักษณะรูปแบบผังพื้นแบบผสม(เปิดโล่ง และกันเป็นสัดส่วน) จำนวน 14 คน และผู้ให้ข้อมูลที่บ้านพักอาศัยที่มีลักษณะรูปแบบผังพื้นแบบเปิดโล่ง จำนวน 1 คน ในปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้นภายในบ้านพักอาศัยโดยผู้วิจัยได้แสดงรูปแบบผังพื้นของบ้านพักอาศัยแต่ละหลังจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม และประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.8) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ รูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัดของผู้อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านรูปแบบผังพื้นที่

รูปแบบผังพื้นที่	ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้นที่			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	เปิดโล่ง	กันเป็นสัดส่วน	ผสม			
 <p>บ้านหลังที่ 1</p> <p> ■ พื้นที่สาธารณะ (Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว (Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน (Household Space) ■ ทางสัญจร (Circulation) </p>			✓	 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 57ปี)</p> <p>“ไม่ได้แบ่งอะไรเลยข้างหน้าโล่ง เพราะบ้านต้องยกแม่ลงจากเตียง”</p> <p>“ไม่ได้กันห้องก็ไม่อึดอัด”</p> <p>“บ้านก็ต้องดูแลแม่แบบนี้มองกันทั่วถึงดี นอนคนละมุมแต่มองเห็นกัน มันก็ส่วนตัว”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง มีพื้นที่ส่วนตัวแยกจากกันแต่ยังอยู่ในบริเวณเดียวกัน และมีการใช้งานพื้นที่ในครัวเรือนร่วมอยู่ด้วย ผู้ข้อมูลไม่รู้สึกแออัด เนื่องจากลักษณะการอยู่อาศัยที่จำเป็นต้องใช้พื้นที่ในลักษณะเปิดโล่ง</p>
 <p>บ้านหลังที่ 2</p> <p> ■ พื้นที่สาธารณะ (Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว (Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน (Household Space) ■ ทางสัญจร (Circulation) </p>			✓	 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 19ปี)</p> <p>“พอมีน้องแม่เลยให้มาอยู่ห้องส่วนตัวข้างในผู้ชายอยู่หลายคน”</p> <p>“ห้องข้างในกินนอนรวมกัน อยู่ลำบากแออัด”</p> <p>คนที่ 2 (เพศหญิง 42ปี)</p> <p>“อยากให้กันเป็นสัดส่วน แต่ทำไม่ได้เพราะบ้านเล็ก คนอยู่เยอะเกินไปก็ต้องปล่อยโล่งๆ”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกันเป็นสัดส่วน มีพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ใช้งานในครัวเรือนในพื้นที่เดียวกัน และมีทางสัญจรผ่าน ผู้อยู่อาศัยรู้สึกแออัด และเนื่องจากข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ และจำนวนคนที่จะมีส่งผลต่อรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่ส่งผลให้เกิดความแออัดได้</p>

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

รูปแบบผังพื้น	ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้น			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	เปิดโล่ง	กันเป็นสัดส่วน	ผสม			
<p>บ้านหลังที่ 3</p> <p> ■ พื้นที่สาธารณะ(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางเดิน(Circulation) </p>			✓	 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 59 ปี) “ห้องนอนบ้านนี้ไว้ข้างหลัง ลูกชายคนกลางเพิ่งมาทำที่หลังกัน ม่านเอาอีก 2 คนนอนหน้าทีวี เอาแผ่นไม้มาดันไม่ให้คนมอง” “อยากให้ทุกคนมีห้องส่วนตัว เวลาทำอะไรจะได้ทำในห้อง บ้าอยากให้เป็นสัดส่วนเพราะตอนนี้ปนกันหมด”</p> <p>คนที่ 2 (เพศชาย 65 ปี) “ลู่ว่ามันก็ดีกันเยอะมากไม่ได้ เพราะที่เราเล็กมันจะยิ่งแคบ”</p> <p>คนที่ 3 (เพศชาย 39 ปี) “การกันห้องเหมาะสมแล้ว เพราะบ้านเล็กยิ่งกันจะยิ่งเป็นชอก ถ้าได้ห้องเพิ่มก็จะดีเป็นสัดส่วนมากขึ้นไม่รบกวนกัน” “พอมีครอบครัวต้องไปเช่าบ้านอีกหลัง เพราะอึดอัด คับแคบ พื้นที่มันไม่พอ รบกวนกันหมด”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นส่วนอยู่อาศัยแบบเปิดโล่ง มีการแยกพื้นที่ส่วนตัวบางส่วนออกจากกัน ในส่วนพื้นที่อยู่อาศัยหลักมีการใช้งานทั้งพื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ในครัวเรือนในบริเวณเดียวกัน รวมทั้งมีเส้นทางสัญจรผ่านในบริเวณนั้น ผู้ให้ข้อมูลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้รู้สึกว่าการแออัด คับแคบ และถูกรบกวน ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลที่เหลือมีพื้นที่ส่วนตัวกันแยกเป็นสัดส่วนไม่รู้สึกแออัดแต่คำนึงถึงการมีพื้นที่ส่วนตัวภายในบ้านพักอาศัย เพื่อให้ใช้งานพื้นที่ภายในบ้านได้สะดวก รูปแบบผังพื้นปัจจุบันไม่เป็นสัดส่วน และไม่ใช่อินдивидуอล และเนื่องด้วยข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ และจำนวนคนที่จะมีส่งผลต่อรูปแบบผังพื้นภายในบ้านพักอาศัยที่ส่งผลให้เกิดความแออัด</p>

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

รูปแบบผังพื้นที่	ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้นที่			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	เปิดโล่ง	กันเป็นสัดส่วน	ผสม			
 <p>บ้านหลังที่ 4</p> <p> ■ พื้นที่สาธารณะ(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>			✓		<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 56 ปี)</p> <p>“กันข้างหน้าเพราะเมื่อก่อนรับจ้างเย็บผ้า แล้วก็มียี่ที่เก็บของที่นอนลูก ส่วนบ้านนอนข้างหลัง”</p> <p>“อยากเอาที่เก็บของข้างหน้าย้ายไปที่อื่นเราจะได้อีกที่นั่งเล่นมากขึ้น”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกันเป็นสัดส่วน มีพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ใช้งานในครัวเรือนในพื้นที่เดียวกัน และมีทางสัญจรผ่าน แต่เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีพื้นที่ส่วนตัวที่กันเป็นสัดส่วน และไม่รู้สึกแออัด</p>
 <p>บ้านหลังที่ 5</p> <p> ■ พื้นที่สาธารณะ(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>			✓		<p>คนที่ 1 (เพศชาย 67 ปี)</p> <p>“แบ่งห้องลูกสาว แล้วก็ห้องครัวก็ดีแล้วแหละ แค่นี้ก็อยู่กันไม่หมด”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกันเป็นสัดส่วน มีพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ใช้งานในครัวเรือนในพื้นที่เดียวกัน และมีทางสัญจรผ่าน ผู้อยู่อาศัยไม่รู้สึกถึงความแออัด</p>

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

รูปแบบผังพื้น	ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้น			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	เปิดโล่ง	กันเป็นสัดส่วน	ผสม			
<p>บ้านหลังที่ 6</p> <p> ■ พื้นที่ชุมชน(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>	✓		ผสม	 	<p>คนที่ 1 (เพศชาย 59 ปี) “ไม่ได้กันเลย เป็นโล่งๆแบบนี้ แล้วก็ครัวกับห้องน้ำอยู่ข้างหลัง” “โล่งนี่ก็ดีแล้วไม่รู้จะกันอะไรอีก ถ้ามีก็กันห้องนอนก็พอ” “บ้านหลังนี้เป็นบ้านเช่าก็ไม่อยากไปทำมันมากไม่ใช่บ้านเรา”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง มีพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ใช้งานในครัวเรือนในพื้นที่เดียวกัน และมีทางสัญจรผ่าน ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึกถึงความแออัด และรู้สึกว่าการรูปแบบผังพื้นในปัจจุบันนั้นเหมาะสมแล้ว และคิดว่ากันห้องนอนส่วนตัวนั้นเพียงพอแล้ว</p>
<p>บ้านหลังที่ 7</p> <p> ■ พื้นที่ชุมชน(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>			✓	 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 45 ปี) “ปากลับมากก็จะเตรียมของตรงนี้ ลูกสาวกลับมาก็นั่งเล่นดูทีวีตึกๆก็เข้านอน ไม่รู้สึกอะไรไม่แออัด” คนที่ 2 (เพศหญิง 15 ปี) “ด้านนอกเอาไว้นั่งเล่น กินข้าว บางทีแม่ก็ทำของขาย” “อยากมีห้องนอนส่วนตัว เวลามีคนเข้ามาในบ้านก็จะไม่เห็น”</p>	<p>รูปแบบผังพื้นส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกันเป็นสัดส่วน มีพื้นที่ส่วนตัวแยกออกจากพื้นที่ใช้งานในครัวเรือน ผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึกถึงความแออัด ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 คำนึงถึงความเป็นส่วนตัวในบ้านพักอาศัย และการแบ่งพื้นที่ให้มีพื้นที่ส่วนตัว ขณะมีแขกหรือบุคคลอื่นๆในบ้าน</p>

ตารางที่ 4.8(ต่อ)

รูปแบบผังพื้นที่	ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้นที่			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	เปิดโล่ง	กั้นเป็นสัดส่วน	ผสม			
<p>บ้านหลังที่ 8</p> <p> ■ พื้นที่ชุมชน(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>			✓	 <p> คนที่ 1 (เพศหญิง 57 ปี) “มีห้องนอน 2 ห้องส่วนล่างก็อยู่ตรงนี้เพราะไปไหนมาไหนไม่สะดวก /มันพอดีนะบ้านว่า ติดที่เรากันเยอะมันเลยมีดี แคบ” คนที่ 2 (เพศชาย 61 ปี) “มันก็เหมาะสมแล้วนะกั้นตามใจเรา ลุงมานอนตรงนี้เพราะสะดวก มีปัญหานิดหน่อยเวลาใส่เสื้อผ้าคนข้างนอกเค้าเห็น” </p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกั้นเป็นสัดส่วน มีทั้งพื้นที่ส่วนตัวแยกแล้วส่วนที่อยู่ในบริเวณออกจากพื้นที่ใช้งานในครัวเรือน ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 <u>ไม่รู้สึกว่าแออัด</u> และรู้สึกว่ารูปแบบผังพื้นที่ปัจจุบันนั้นเหมาะสม และให้ความคิดเห็นว่าการกั้นรูปแบบผังพื้นที่ทำให้แคบและมีดี</p>	
<p>บ้านหลังที่ 9</p> <p> ■ พื้นที่ชุมชน(Public Space) ■ พื้นที่ส่วนตัว(Private Space) ■ พื้นที่ครัวเรือน(Household Space) ■ ทางสัญจร(Circulation) </p>			✓	 <p> คนที่ 1 (เพศหญิง 66 ปี) “กั้นห้องครัวเพิ่ม กั้นห้องข้าวในเพิ่มให้ลูกจะได้สะดวก / ดีแล้ว กั้นยากถ้ากั้นจะยิ่งอึดอัด” คนที่ 2 (เพศหญิง 67 ปี) “กั้นห้องนอนให้ลูกแยก เพราะโตแล้วจะสะดวก กั้นมากกว่านี้ก็จะไม่โปร่งโล่งแล้วก็แคบ เพราะแบบนี้แสงก็ไม่ค่อยเข้า” </p>	<p>รูปแบบผังพื้นที่ส่วนอยู่อาศัยมีลักษณะเป็นแบบเปิดโล่ง และกั้นเป็นสัดส่วน มีการแบ่งพื้นที่ส่วนตัวให้เหมาะสมกับการใช้งานของสมาชิก ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 <u>ไม่รู้สึกว่าแออัด</u> และคิดว่ารูปแบบผังพื้นที่นั้นเหมาะสมแล้ว ถ้ามีการกั้นมากกว่านี้จะทำให้แออัด</p>	

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผลจากการวิจัยพบว่าในด้านรูปแบบผังพื้นที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่สัมพันธ์พื้นที่ส่วนตัวของสมาชิกในบ้านพักอาศัย เนื่องจากที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่ทางสังคมลักษณะหนึ่งเป็นทั้งพื้นที่สำหรับผู้อยู่อาศัย และพื้นที่สำหรับแขกที่มาเยือน และนอกจากนี้ผู้อยู่อาศัยก็ยังต้องการพื้นที่ส่วนตัวเพื่อลดการปฏิสัมพันธ์กับผู้อยู่อาศัยคนอื่นภายในบ้าน (Padersen, 1999) เพราะฉะนั้นในบ้านพักอาศัยที่มีความหนาแน่นสูงจึงต้องมีการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองทั้งความต้องการความเป็นส่วนตัว และความต้องการทางสังคม (Altman, 1975) จากตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ลักษณะรูปแบบผังพื้นที่โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 บริเวณ ได้แก่พื้นที่ส่วนรวม, พื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ในครัวเรือน และแสดงทิศทางของทางสัญจรภายในบ้านพักอาศัย ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่มีรูปแบบผังพื้นที่มีพื้นที่ส่วนตัวมีลักษณะกันเป็นสัดส่วนแยกออกจากพื้นที่ส่วนรวมของบ้านพักอาศัย ให้ความคิดเห็นว่าไม่รู้สึกแออัด ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่มีพื้นที่ส่วนตัวแบบเปิดโล่งอยู่ในบริเวณเดียวกับพื้นที่ส่วนรวม และพื้นที่ใช้งานในครัวเรือนให้ความคิดเห็นว่ารู้สึกไม่เป็นส่วนตัว และรู้สึกแออัดใช้งานได้ไม่สะดวก ซึ่งให้ความคิดเห็นว่าอยากให้มีการกันแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วน จะเห็นว่าสัมพันธ์กับทฤษฎีด้านแออัดที่กล่าวไว้ว่าเมื่อบุคคลรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว หรือถูกรุกล้ำความเป็นส่วนตัว (อาณาเขตครอบครอง) จะส่งผลต่อความรู้สึกแออัด และการถอนตัวทางสังคม (Gifford, 2014) นอกจากนี้ข้อมูลอีกด้านของผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะรูปแบบผังพื้นที่เปิดโล่งมีพื้นที่ส่วนรวม พื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ในครัวเรือนอยู่ในบริเวณเดียวกัน แต่กลับไม่รู้สึกแออัด เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลจึงพบว่าเกิดจากลักษณะการอยู่อาศัย ข้อจำกัดทางร่างกาย หรือสถานะการอยู่อาศัยของผู้ให้ข้อมูลที่ทำให้มองข้ามเรื่องลักษณะรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด ซึ่งพบว่าปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านความหนาแน่นมีอิทธิพลต่อการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูล เช่น สถานะการอยู่อาศัย มีผลต่อการปรับปรุงหรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบผังพื้นที่ หรือข้อจำกัดทางร่างกาย, ลักษณะการอยู่อาศัย, อาชีพ ที่มีผลต่อการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ให้เหมาะสมกับการใช้งาน อธิบายเพิ่มเติมตามทฤษฎีได้ว่าความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ต่างกันออกไปในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการรับรู้, การนึกคิด, เจตคติ, หรือความพึงพอใจที่ต่างกันออกไป ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ความแออัดที่ต่างกันออกไปของแต่ละบุคคลในสภาพแวดล้อมสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบผังพื้นที่แบบเปิดโล่งมีพื้นที่ใช้งานรวมอยู่ในบริเวณกันทำให้รู้สึกไม่เป็นส่วนตัว ผนวกความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความรู้สึกแออัดโดยมีปัจจัยแทรกซ้อน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล และสังคมที่มีผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว

นอกจากประเด็นในด้านลักษณะรูปแบบพื้นที่ที่ส่งผลต่อความแออัด จากผลการวิจัยยังพบว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดว่ขนาดพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยนั้นสัมพันธ์กับ ลักษณะการจัดรูปแบบผังพื้นที่ถ้ามีการกันแบ่งห้องเป็นสัดส่วนมาก จะยิ่งทำให้บ้านรู้สึกแคบ และ แออัด ซึ่งยังส่งผลต่อระดับแสงสว่างภายในบ้านพักอาศัย (ภาพที่ 4.6) ความเป็นส่วนตัวเกิดขึ้น ได้จากการแบ่งแยกห้องแต่อย่างไรก็ตามถ้าบ้านพักอาศัยมีขนาดพื้นที่เล็กเกินไปก็จะให้พื้นที่ที่ เพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกคับแคบ (Ellisa, 2016) ซึ่งประเด็นในด้านพื้นที่ที่ผู้สัมภาษณ์ได้ กล่าวถึงนั้น ได้แก่ปัจจัยด้านปริมาตรของพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยโดยสัดส่วนการกันรูปแบบ ผังพื้นที่ลักษณะเดียวอาจส่งผลต่อความแออัดต่างกันเนื่องมาจากขนาดปริมาตรพื้นที่ โดยรูปแบบ ผังพื้นที่ที่มีการกันเป็นสัดส่วนมากจะส่งผลต่อความแออัดมาก แต่ระดับความเป็นส่วนตัวก็จะมากขึ้น เช่นกัน และในทางกลับกันรูปแบบผังพื้นที่เป็นลักษณะเปิดโล่งส่งผลต่อความแออัดน้อย และ ระดับความเป็นส่วนตัวที่น้อย

ดังนั้นในปัจจัยด้านลักษณะรูปแบบผังพื้นที่ในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าเป็นการ กล่าวถึงลักษณะการแบ่งพื้นที่ภายในบ้านอาศัย จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าลักษณะรูปแบบ ผังพื้นที่นั้นสัมพันธ์กับระดับความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย

ภาพที่ 4.6 ลักษณะการกันรูปแบบผังพื้นที่ที่ส่งผลต่อความแคบ และแออัดภายในบ้านพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. พื้นที่ห้องนอน จากผลการวิจัยพบว่าประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลมีห้องนอนที่กันเป็นสัดส่วน และผู้ให้ข้อมูลมีห้องนอนลักษณะเปิดโล่ง ซึ่งปัจจัยในด้านพื้นที่ห้องนอนนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์ถึงสมาชิกที่ร่วมใช้พื้นที่ในห้องนอนด้วย ซึ่งความกังวลในด้านการใช้พื้นที่ห้องนอน คือ การแบ่งพื้นที่ห้องนอนกับบุคคลอื่นในบ้านของกลุ่มช่วงวัยวัยรุ่น และช่วงวัยผู้ใหญ่ที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการร่วมใช้ห้องนอนร่วมกับสมาชิกในบ้านบุคคลอื่นที่เป็นเพศตรงข้าม ยกเว้นบุคคลที่เป็นสามี ภรรยา (Ellisa, 2016) โดยผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.9) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านพื้นที่ห้องที่ส่งผลต่อความแออัด

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านพื้นที่ห้องนอน

ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบพื้นที่ห้องนอน		ความสัมพันธ์			ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
	กันสัดส่วน	เปิดโล่ง	เพศเดียวกัน	เพศตรงข้าม	สามี-ภรรยา	
บ้านหลังที่ 1 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี		✓	✓			“แม่เราไม่รู้ลึกละอะไร ไม่แออัด”
บ้านหลังที่ 2 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 42 ปี		✓		✓		“นอนเรียงๆกัน ไม่ชอบไม่เป็นส่วนตัว แออัด”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 59 ปี	✓				✓	“ไม่รู้ลึกละต่างคนต่างนอนนอนด้วยกันมานาน”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 3 เพศชาย อายุ 39 ปี		✓	✓			“นอนหน้าทีวีกับน้องชายชินแล้วนอนได้”
บ้านหลังที่ 4 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 56 ปี	✓					“นอนคนเดียวก็เป็นส่วนตัวดีไม่มีใครกวน”
บ้านหลังที่ 5 คนที่ 1 เพศชาย อายุ 67 ปี		✓				“อยู่ตรงนี้คนเดียว สะดวกแบบนี้ ไม่อึดอัด”
บ้านหลังที่ 6 คนที่ 1 เพศชาย อายุ 59 ปี		✓			✓	“นอนโล่งๆสบายดีนอนแต่กับบ๊ายไม่รู้ลึกละแออัด”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	รูปแบบพื้นที่ ห้องนอน		ความสัมพันธ์			ข้อมูลจากบท สัมภาษณ์
	กัน สัดส่วน	เปิดโล่ง	เพศเดียวกัน	เพศตรงข้าม	สามี-ภรรยา	
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 45 ปี	✓		✓			“นอนรวมกันกับลูก บ้า อยู่ได้ มันไม่แออัด”
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 15 ปี	✓		✓			“ถ้าคนอยู่เยอะจะ ทำงานก็ไม่ใช่ส่วนตัว”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	✓					“นอนคนเดียวเหงา กลางวันจะอยู่ข้างนอก”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 61 ปี		✓				“นอนกลางบ้านมันก็ ส่วนตัว แต่ชินไม่อึด อัด”
บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 61 ปี		✓			✓	“นอนกับลุง ชินแล้ว วัน าก็อยู่อย่างนี้แหละ”

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในด้านพื้นที่ห้องนอนพบว่าแบ่งออกเป็น กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลที่มีห้องนอนที่กันเป็นสัดส่วนมีทั้งกลุ่มที่ใช้งานคนเดียว และกลุ่มที่ใช้ห้องนอนร่วมกับสามี และภรรยาให้ความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า รู้สึกว่าเป็นส่วนตัวดีไม่มีใครรบกวน และยังกล่าวเพิ่มเติมอีกว่ารู้สึกคุ้นชินเพราะอยู่ร่วมกันมานาน ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกกลุ่มที่มีห้องนอนกันเป็นสัดส่วนเช่นกัน แต่ใช้งานร่วมกันสมาชิกในบ้านที่ไม่ใช่สามี หรือภรรยา มีทั้งผู้ให้ข้อมูลที่รู้สึกว่าใช้งานไม่สะดวกเมื่อต้องการทำกิจกรรมที่เป็นส่วนตัว ซึ่งมักออกมาทำกิจกรรมบริเวณภายนอกห้องแทน จึงทำให้รู้สึกแออัด ซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลที่เป็นวัยรุ่น และใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกันแม่ และพี่สาว ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลอีกคนที่เป็นช่วงวัยผู้ใหญ่ และใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกับลูกสาว ให้ความคิดเห็นที่ไม่รู้สึกอะไร

กลุ่มที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลที่มีพื้นที่ห้องนอนแบบเปิดโล่ง (Open-plan) ซึ่งมีทั้งผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ห้องนอนร่วมกับสมาชิกในบ้านที่ต่างเพศกัน และกลุ่มที่ใช้ห้องนอนกับสมาชิกในบ้านเพศเดียวกัน ทั้งสองกลุ่มให้ความคิดเห็นคล้ายกันว่า รู้สึกไม่เป็นส่วนตัว ไม่สะดวกในการใช้งานพื้นที่ มักถูกรบกวนจากสมาชิกในบ้านเสมอทำให้รู้สึกแออัด และมักออกจากบ้านไปทำกิจกรรมอื่นๆภายนอกบ้านมากกว่าใช้พื้นที่ห้องนอนในบ้านพักอาศัย ซึ่งข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลอีกด้านที่ใช้พื้นที่นอนคนเดียว และใช้พื้นที่นอนร่วมกับสามี และภรรยาในรูปแบบห้องนอนที่เปิดโล่งมีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คิดเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า คนกันเองในครอบครัวชินแล้วนอนโล่ง ๆสบายดีถึงเวลาต่างคนต่างนอน ไม่อึดอัด

จากข้อมูลพบว่าพื้นที่ห้องนอนนั้นสัมพันธ์กับความต้องการด้านความเป็นส่วนตัวของบุคคล เมื่อบุคคลรู้สึกที่ใช้พื้นที่ไม่สะดวกขาดความเป็นส่วนตัว สิ่งก็ตามมาคือเกิดความแออัด และพฤติกรรมถอนตัวจากสังคม หรือสถานการณ์ (ภาพที่ 4.7) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงพื้นที่ห้องนอนของผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึงพื้นที่ห้องนอนที่มีความเป็นส่วนตัวเพิ่มเติมจึงพบว่า นอกจากรูปแบบผังพื้นของพื้นที่ห้องนอน และบุคคลที่ร่วมใช้ห้องนอนด้วยแล้วยังสัมพันธ์กับปัจจัยในด้านความลึกของตำแหน่งที่ตั้ง เมื่อพื้นที่ที่มีระดับความลึกมากจะส่งผลต่อการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ต้องการที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัวเช่นกัน (ภาพที่ 4.8) จึงสามารถสรุปได้ว่ารูปแบบพื้นที่ห้องนอนนั้นเป็นประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว และความแออัด พื้นที่ห้องนอนแบบกันเป็นสัดส่วนผู้ให้ข้อมูลรู้สึกเป็นส่วนตัวมากกว่าแบบเปิดโล่ง ในขณะที่ปัจจัยด้านเพศนั้นไม่สอดคล้องกับทฤษฎีถึงแม้ว่าจะมีการใช้งานร่วมกับสมาชิกในเพศเดียวกันก็ยังรู้สึกแออัด และไม่ใช่วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเป็นส่วนตัวเมื่อใช้งานพื้นที่ห้องนอนแบบเปิดโล่ง และช่วงวัยนั้นเป็นอีกปัจจัยที่มีผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวผู้ให้ข้อมูลช่วงวัยวัยรุ่นจะมีระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวมากกว่าช่วงวัยอื่น ในขณะที่ช่วงวัยผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุนั้นไม่กล่าวถึงประเด็นด้านความแออัด หรือความเป็นส่วนตัวเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่มีพื้นที่ห้องนอนแบบเปิดโล่ง ซึ่งในส่วนนี้สามารถอธิบายเพิ่มเติมตามทฤษฎีด้านความเป็นส่วนตัว หรือพื้นที่ส่วนตัวได้ว่า ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเป็นส่วนตัว หรือพื้นที่ส่วนตัวมากกว่าช่วงวัยอื่น เป็นช่วงวัยที่มีความต้องการสภาพแวดล้อม หรืออาณาเขตครอบครองที่แยกออกจากแรงกดดันทางสังคม เพื่อให้รู้สึกว่าเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยในการหลบหนี และเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นอิสระ เนื่องจากเป็นช่วงวัยที่เริ่มเรียนรู้ และค้นหาสิ่งที่ชอบ และสนใจ ดังนั้นพื้นที่ห้องนอนจึงเป็นเหมือนพื้นที่แรกที่ช่วงวัยรุ่นจะรู้สึกได้ครอบครอง หรือเป็นเจ้าของพื้นที่ไม่ว่าจะบริบทที่มีพื้นที่ห้องนอนของตัวเอง หรือใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกับบุคคลในบ้าน ดังนั้นความต้องการพื้นที่ส่วนตัว หรือห้องนอนส่วนตัวจึงเกิดขึ้นในบุคคลในช่วงวัยรุ่น ซึ่งสามารถพบได้จากการจัดการพื้นที่เพื่อสร้างอาณาเขตครอบครองที่แสดงให้เห็นถึงการตัดขาดจากบุคคลอื่นอย่างชัดเจน หรือการตกแต่ง หรือใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของของห้องนั้น หรือพื้นที่นั้น เป็นต้น ในขณะที่ช่วงวัยผู้สูงอายุที่มีความต้องการทางด้านปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวที่มากกว่าวัยอื่น รวมถึงการรับรู้ถึงความปลอดภัยภายในบ้านพักอาศัยพื้นที่ที่บริเวณห้องรับแขก หรือพื้นที่ในครัวเรือนเป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุรู้สึกถึงความปลอดภัยในการใช้งานมากที่สุดในบ้านพักอาศัย ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ และลักษณะการใช้งานในพื้นที่ที่แตกต่างกันไปตามช่วงวัย

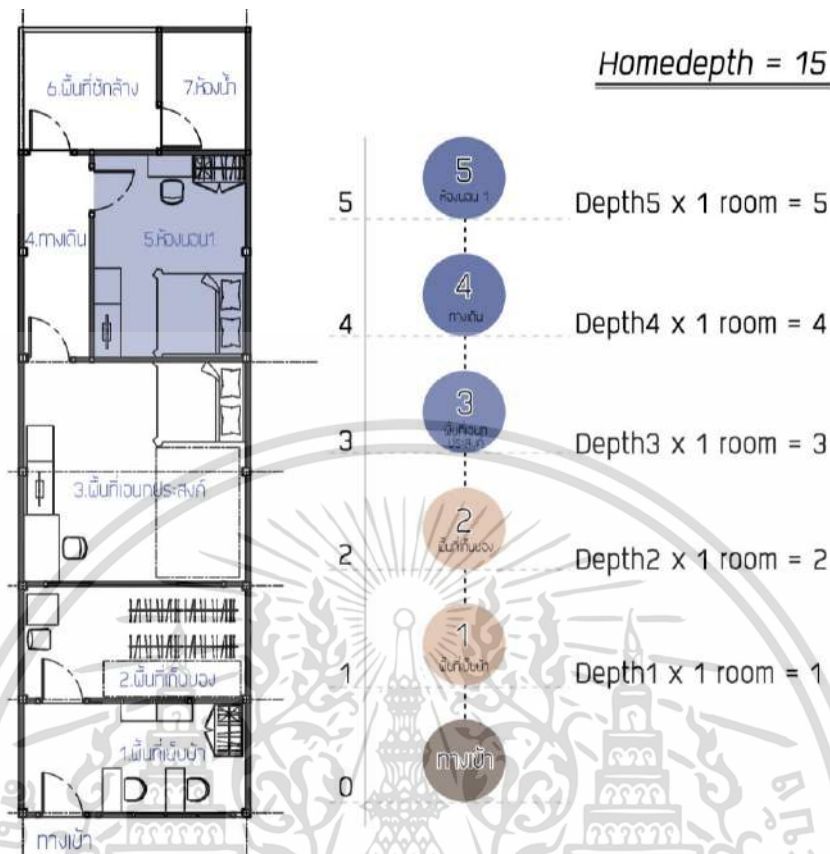
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นในปัจจัยด้านพื้นที่ห้องนอนในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าเป็นการกล่าวถึงรูปแบบพื้นที่ห้องนอน, เพศ, ความสัมพันธ์ของบุคคลที่ร่วมใช้ห้องนอน และช่วงวัยที่ส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว และความแออัดของผู้อยู่อาศัย จากผลการวิจัยในครั้งนี้จึงพบว่าพื้นที่ห้องนอนนั้นสัมพันธ์กับระดับความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความแออัดในบ้านพักอาศัย เมื่อไม่สามารถควบคุมระดับความเป็นส่วนตัว หรือรู้สึกว่าไม่เป็นส่วนตัวจึงส่งผลต่อความแออัด ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยทางด้านเพศ และความสัมพันธ์ของผู้ร่วมใช้พื้นที่ห้องนอน และช่วงวัยซึ่งเป็นปัจจัยแทรกซ้อนเพิ่มเติม

ภาพที่ 4.7 บน-พื้นที่ห้องนอนที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าไม่เป็นส่วนตัว ,ล่าง-พื้นที่ห้องนอนที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าความเป็นส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.8 การคำนวณค่า Homedepth ตำแหน่งพื้นที่ห้องนอนเพื่อพิจารณาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว และการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

3. ตำแหน่งช่องเปิด จากการลงพื้นที่สำรวจภาคสนามของผู้วิจัยพบว่าลักษณะของบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะรังสิตคลอง 6 มีลักษณะเป็นห้องแถว 1 ชั้นที่มีลักษณะทางกายภาพของบ้านพักอาศัยที่มีโครงสร้างผนังติดกัน ดังนั้นตำแหน่งช่องเปิดของบ้านพักอาศัยจะอยู่บริเวณด้านหน้าและด้านหลังของบ้านพักอาศัยเท่านั้น ซึ่งห้องพักอาศัยที่มีมุมมองที่ถูกปิดกั้นจะรู้สึกแออัดมากกว่าห้องพักอาศัยที่มีมุมมองที่เปิดกว้าง (Gifford, 2014; Huang, T, 1982; Schiffenbauer et al., 1977) ดังนั้นจากผลการวิจัยของงานวิจัยในครั้งนี้จะพิจารณาถึงตำแหน่งช่องเปิด และมุมมองทัศนียภาพภายนอก โดยผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.10) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านตำแหน่งช่องเปิดที่ส่งผลต่อความแออัด

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านตำแหน่งช่องเปิด

รูปแบบผังพื้น	ตำแหน่งช่องเปิด			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านตำแหน่งช่องเปิดที่ส่งผลต่อความแออัด
	ด้านหน้า	ด้านหลัง	ไม่มี			
<p>บ้านหลังที่ 1</p> 	✓	✓		 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 57 ปี)</p> <p>“ตรงที่แม่นอน เปิดประตู หน้าต่างไว้ตลอดให้มีลม มีแสง เข้า รู้สึกโปร่งโล่ง”</p> <p>“ตรงที่เก็บของข้างหลัง หน้าต่างเปิดไม่ได้ แสงจาก หน้าบ้านไปไม่ถึง รู้สึกไม่ ปลอดโปร่งอึดอัด”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดสัมพันธ์กับแสงสว่าง และการระบายอากาศ ตำแหน่งพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่ ตำแหน่งที่มีช่องเปิดรู้สึกโปร่งโล่ง และในตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิด ไม่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่ ไม่ปลอดโปร่ง</p>
<p>บ้านหลังที่ 2</p> 				 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 19 ปี)</p> <p>“ในห้องตัวเองจะรู้สึกที่ปลอดโปร่ง สว่างกว่าที่อื่นอากาศถ่ายเท ตรงที่นอนยาย มีดไม่มี หน้าต่าง อากาศลมไม่เข้าไม่ ปลอดโปร่ง ”</p> <p>คนที่ 2 (เพศหญิง 42 ปี)</p> <p>“ห้องหน้าแคบไม่ปลอดโปร่ง ไม่มีช่องหน้าต่าง ไฟไม่พอ”</p> <p>“บ้านไม่มีหน้าต่าง ข้างในมืด”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดสัมพันธ์กับแสงสว่าง และการระบายอากาศ ตำแหน่งพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่ ตำแหน่งที่มีช่องเปิดรู้สึกโปร่งโล่ง และในตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิด ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 รู้สึกที่ ไม่ปลอดโปร่ง มีด</p>

ตารางที่ 4.10(ต่อ)

รูปแบบผังพื้น	ตำแหน่งช่องเปิด			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	ด้านหน้า	ด้านหลัง	ไม่มี			
<p>บ้านหลังที่ 4</p> 	✓		ไม่มี	 	<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 57 ปี) “ตรงที่เย็บผ้าโปร่งสว่างดี มีหน้าต่างเยอะ” “ตรงหน้าต่างนอนมันแคบ มันมีตุ่มมันทำให้อึดอัด”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดสัมพันธ์กับแสงสว่าง ตำแหน่งพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกโปร่งสว่าง และในตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิด ไม่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่ามีติดและทำให้อึดอัด</p>
<p>บ้านหลังที่ 6</p> 	✓		ไม่มี	 	<p>คนที่ 1 (เพศชาย 59 ปี) “หน้าบ้านตรงโซฟา ใกล้ประตูหน้าต่าง อากาศถ่ายเทแสงเข้าได้เยอะ” “ครัวด้านหลังที่บไม่ปลอดโปร่ง เพราะกำแพงชนกันไม่มีช่องเปิดให้แสงเข้า”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดสัมพันธ์กับแสงสว่าง และการระบายอากาศ ตำแหน่งพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกโปร่งปลอดโปร่ง และในตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิด ไม่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่บไม่ปลอดโปร่ง</p>

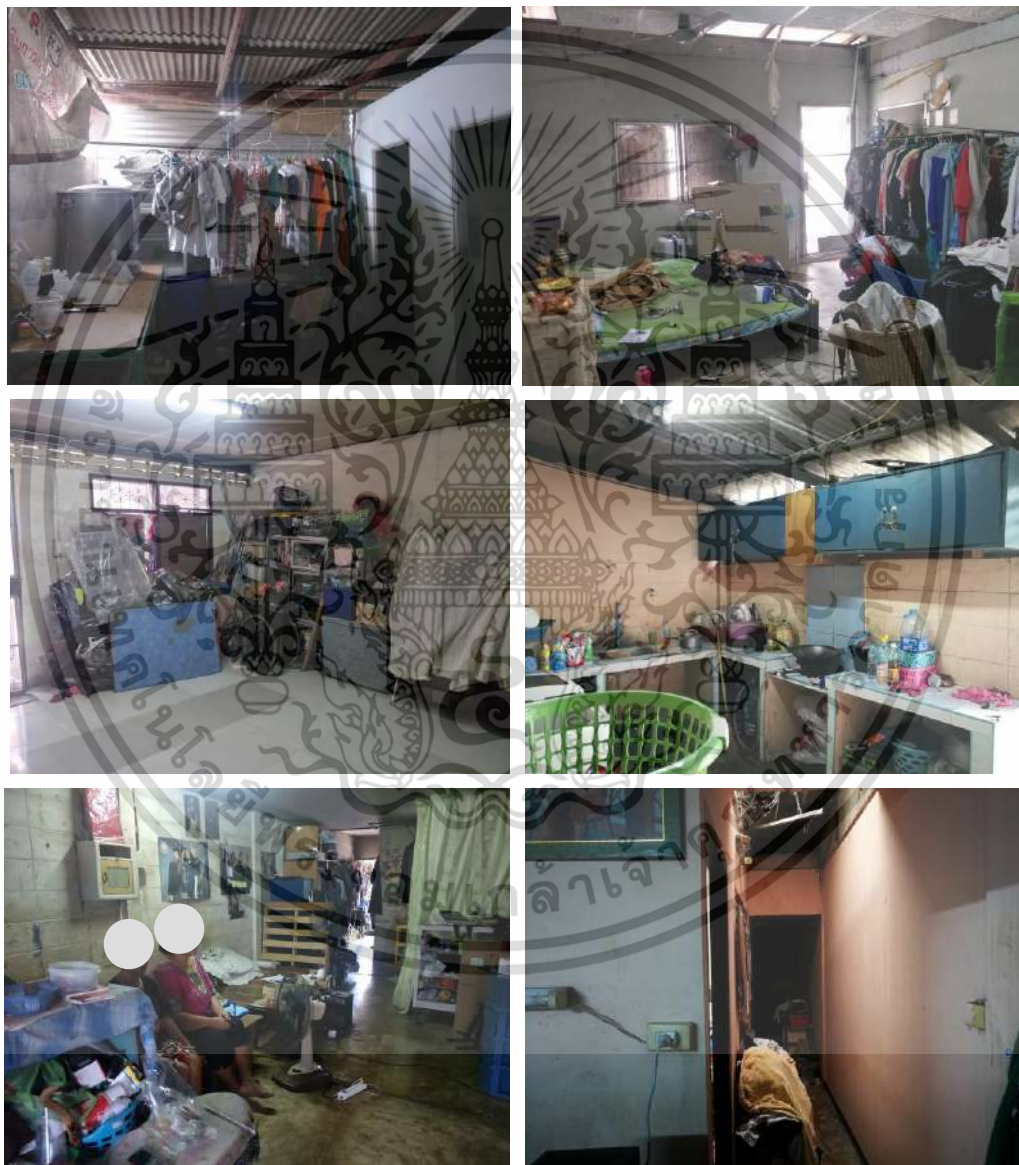
ตารางที่ 4.10(ต่อ)

รูปแบบผังพื้น	ตำแหน่งช่องเปิด			ภาพถ่ายสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์	วิเคราะห์ปัจจัยด้านรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด
	ด้านหน้า	ด้านหลัง	ไม่มี			
<p>บ้านหลังที่ 7</p> <p> ■ ส่วนอยู่อาศัย ■ ตำแหน่งช่องเปิด ■ ทางสาธารณะประโยชน์ </p>	✓		ไม่มี		<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 45 ปี) “ทางข้างหลังมันแคบ ไม่ปลอดโปร่ง”</p> <p>คนที่ 2 (เพศหญิง 15 ปี) “ครัวข้างหน้ามีของเยอะ แล้วก็ขึ้น และมีด”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดที่ทำให้รู้สึกโปร่งโล่ง นั้นต้องสัมพันธ์กับมุมมองภายนอก จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 ถึงจะมีตำแหน่งช่องเปิดอยู่ แต่ไม่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกได้ ก็ไม่ส่งผลต่อความรู้สึกปลอดโปร่ง และตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิดผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 รู้สึกมืด แคบ และไม่ปลอดโปร่ง</p>
<p>บ้านหลังที่ 8</p> <p> ■ ส่วนอยู่อาศัย ■ ตำแหน่งช่องเปิด ■ ทางสาธารณะประโยชน์ </p>	✓		ไม่มี		<p>คนที่ 1 (เพศหญิง 66 ปี) “ตรงที่ป้ายเปียผ้า อยู่ตรงหน้าประตูทั้งแสง ลมก็เข้าเยอะ รู้สึกโปร่งโล่ง”</p> <p>“ตรงที่เก็บของเป็นชอกกัน มีด ไม่ปลอดโปร่ง”</p> <p>คนที่ 2 (เพศชาย 61 ปี) “ข้างหลังมืดหมดเลยเพราะกันห้องแล้วมันบัง”</p>	<p>ตำแหน่งช่องเปิดสัมพันธ์กับแสงสว่าง และการระบายอากาศ ตำแหน่งพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าโปร่งโล่ง และในตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิด ไม่สามารถมองเห็นมุมมองภายนอกผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 รู้สึกมืด และไม่ปลอดโปร่ง</p>

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในปัจจุบันตำแหน่งช่องเปิดพบว่า ผู้ให้ข้อมูลจะกล่าวถึงพื้นที่ในตำแหน่งที่มีช่องเปิด และไม่มีช่องเปิดที่ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูลซึ่งจากผลการวิจัยจะพบว่าประกอบไปด้วยผู้ให้ข้อมูลที่มีรูปแบบบ้านพักอาศัยที่มีตำแหน่งช่องเปิดภายในบ้าน และบ้านพักอาศัยที่ไม่มีตำแหน่งช่องเปิดภายในบ้านเนื่องมาจากการต่อเติมพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยเพิ่มเติม ดังนั้นจากผลการวิจัยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ที่มีบ้านพักอาศัยที่มีตำแหน่งช่องเปิดบริเวณด้านหน้าที่สามารถมองเห็นทัศนียภาพภายนอกได้ ให้ความความคิดเห็นในลักษณะเดียวกันว่า ตำแหน่งช่องเปิดด้านหน้านั้นมีผลทำให้แสง และลมเข้ามาในบ้านได้ ทำให้รู้สึกโปร่ง โล่ง นานั่ง และไม่แออัด ในขณะที่ตำแหน่งที่ไม่มีช่องเปิดผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะกล่าวถึงตำแหน่งบริเวณด้านหลังบ้าน หรือทางเดินภายในบ้านที่ถูกปิดกั้น และไม่มีช่องเปิดที่สามารถมองเห็นภายนอกได้ โดยให้ความความคิดเห็นในลักษณะเช่นเดียวกันว่า พื้นที่ที่ไม่มีตำแหน่งช่องเปิดเนื่องจากติดกับกำแพงเพื่อนบ้าน หรือลักษณะรูปแบบผังพื้นที่โดนกันเป็นทางแคบทำให้รู้สึกอึดอัด และมีด เนื่องจากแสงส่องเข้ามาในบริเวณนั้นไม่ได้ทำให้รู้สึกโปร่ง และอึดอัด (ภาพที่ 4.9) เมื่อพิจารณาจากบทสัมภาษณ์นั้นจะพบว่าผู้ให้ข้อมูลจะกล่าวถึงตำแหน่งช่องเปิดที่สัมพันธ์กับระดับแสงธรรมชาติภายในบ้านพักอาศัยที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลจากบ้านพักอาศัยหลังที่ 2 ที่มีลักษณะของบ้านพักอาศัยที่มีตำแหน่งช่องเปิดแต่แสงธรรมชาตินั้นไม่สามารถส่องผ่านเข้ามาภายในบ้านได้ ผู้ให้ข้อมูลนั้นให้ความคิดเห็นที่รู้สึกอึดอัด ไม่โปร่ง มีด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตำแหน่งช่องเปิดเพียงปัจจัยเดียวนั้นไม่มีผลต่อความแออัด แต่ต้องสัมพันธ์กับระดับแสงธรรมชาติที่เข้ามาส่งผลด้วย และในปัจจุบันมุมมองทัศนียภาพจากตำแหน่งช่องเปิดจากการศึกษาทฤษฎีพบว่าจากผลการวิจัยในครั้งนี้มุมมองทัศนียภาพนั้นไม่มีผล ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากผู้ให้ข้อมูลจากที่มีตำแหน่งช่องเปิดที่มีมุมมองทัศนียภาพที่เห็นภายในบ้านพักอาศัย ก็รู้สึกโปร่งเช่นเดียวกับผู้ให้ข้อมูลที่มีมุมมองทัศนียภาพภายนอกบ้าน(ภาพที่ 4.10)

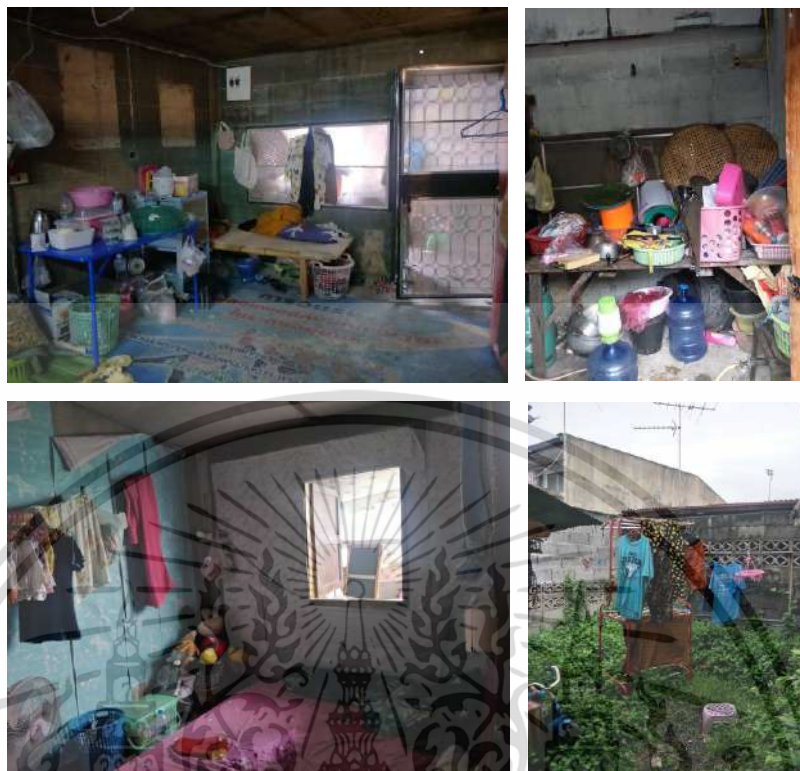
จากความสัมพันธ์ของตำแหน่งช่องเปิด และแสงสว่างผู้วิจัยจึงได้พิจารณาถึงรูปแบบของช่องเปิดจากตำแหน่งช่องเปิดเพิ่มเติม พบว่าลักษณะของตำแหน่งช่องเปิดที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นที่ ทำให้รู้สึกโปร่ง และไม่อึดอัดนั้นมีพบว่า มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน คือเป็นหน้าต่างบานเกล็ดกระจกใสซึ่งส่งผลให้แสงธรรมชาติ และลมสามารถพัดผ่านเข้ามาภายในบ้านได้ (ภาพที่ 4.11)

ดังนั้นจากปัจจัยด้านตำแหน่งช่องเปิดในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าเป็นการกล่าวถึงลักษณะของตำแหน่งช่องเปิด โดยคำนึงถึงลักษณะของตำแหน่งช่องเปิดที่สัมพันธ์กับแสงธรรมชาติภายในบ้านพักอาศัย จากผลการวิจัยในครั้งนี้พบว่าตำแหน่งช่องเปิดนั้นส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งต้องพิจารณาถึงรูปแบบช่องเปิดที่สามารถให้แสงธรรมชาติส่องผ่านเข้ามาภายในพื้นที่

ภาพที่ 4.9 ตำแหน่งช่องเปิดบ้านพักอาศัยที่ส่งผลต่อความแออัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.10 บน- ลักษณะช่องเปิดของบ้านพักอาศัยที่แสงไม่สามารถส่องผ่านเข้ามาในตัวบ้านได้,ล่าง-ลักษณะช่องเปิดที่มุมมองทัศนียภาพที่ไม่เปิดโล่ง(เห็นเฉพาะพื้นที่ภายในบ้าน)

ภาพที่ 4.11 รูปแบบช่องเปิดของบ้านพักอาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

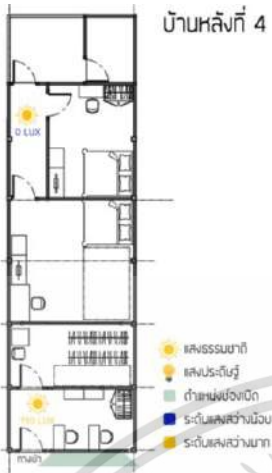

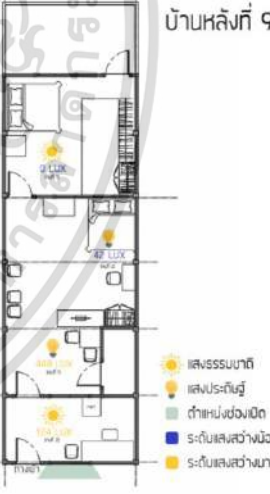
4. แสงสว่าง เป็นหนึ่งปัจจัยที่สำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีผลต่อการรับรู้บรรยากาศของมนุษย์ จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ถามถึงพื้นที่ที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลรู้สึกมีระดับแสงสว่างมากที่สุด และน้อยที่สุด และส่งผลต่อความรู้สึกอย่างไร ซึ่งจากผลการวิจัยนั้นพบว่าประเภทของแสงสว่างนั้นสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่แสงธรรมชาติ และแสงประดิษฐ์ จากทฤษฎีพบว่าประเภทของแสงสว่าง และระดับของแสงสว่างมีผลต่อความแออัดที่ต่างกัน (Naz Bilgiç et.al, 2015) ดังนั้นในปัจจุบันทางด้านแสงสว่างผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ปัจจัยด้านแสงสว่าง จากตำแหน่งพื้นที่จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ถึงประเภท และระดับของแสงสว่างโดยผู้วิจัยได้เทียบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว(ตารางที่ 4.11) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านแสงสว่างที่ส่งผลต่อความแออัด ในงานวิจัยในครั้งนี้

ตารางที่ 4.11 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านแสงสว่าง

รูปแบบผังพื้นที่			
บทสัมภาษณ์	<p>คนที่ 1 : สว่าง – ทำให้โปร่งสบายตา มิด - แคมไม่ได้อยู่ อึดอัดไม่สบาย</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-โล่ง น้อยอยู่ มิด-อับ อึดอัด คนที่ 2 : สว่าง-น้อยอยู่ สบายตา มิด-หม่นหมอง หดหู่ อึดอัด</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-สบาย โปร่ง มิด-ไม่น้อยอยู่ ไม่สบาย อึดอัด มองไม่เห็น คนที่ 2 : สว่าง- โปร่ง โล่ง กว้าง มิด -ไม่ยอก อยู่ ไม่สบาย แคม คนที่ 3 : สว่าง-กว้างขึ้น ไม่อึดอัด มิด-แคม อึดอัด</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.11(ต่อ)

รูปแบบผังพื้น	 <p>บ้านหลังที่ 4</p>	 <p>บ้านหลังที่ 5</p>	 <p>บ้านหลังที่ 6</p>
บทสัมภาษณ์	<p>คนที่ 1 : สว่าง-สดชื่น ปลอดภัย โปร่ง มืด-ไม่สดชื่น ไม่ปลอดภัย โปร่ง</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-ดี มืด-ลำบาก มองอะไร ไม่เห็น</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-โปร่ง โส่ง นำหนัง สบาย มืด-ทึบๆ ไม่โปร่ง ทำ ให้ แออัด</p>
รูปแบบผังพื้น	 <p>บ้านหลังที่ 7</p>	 <p>บ้านหลังที่ 8</p>	 <p>บ้านหลังที่ 9</p>
บทสัมภาษณ์	<p>คนที่ 1 : สว่าง-น่าอยู่ มืด-ไม่กระปรี้กระเปร่า คนที่ 2 : สว่าง-ก็ดี มืด-ไม่ชอบ อึดอัดนิดหนึ่ง</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-เห็นชัดสะอาด โปร่งตา มืด-ทึบๆ หมองๆ อยากออก อึดอัด คนที่ 2 : สว่าง-สบายหู-ตา โส่ง มืด-ไม่อยากอยู่</p>	<p>คนที่ 1 : สว่าง-น่าหนัง ทำอะไรก็ สะดวก มืด-ทึบๆ คนที่ 2 : สว่าง-โสบๆ มืด-อุดอยู่</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในปัจจุบันแสงสว่างพบว่า ตำแหน่งพื้นที่ที่ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รู้สึกสว่างที่สุดในบ้าน เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าเป็นลักษณะของแสงเป็นแสงธรรมชาติ ผู้วิจัยสามารถวัดระดับความเข้มของแสงได้เฉลี่ยอยู่ที่ 141 Lux (ค่าต่ำสุด 92 Lux,ค่าสูงสุด 214 Lux) ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าทำให้รู้สึกสว่างโปร่งโล่ง ทำให้พื้นที่กว้างขึ้นรู้สึกว่ายู่สบาย สบายตา และไม่ทำให้แอด ในทางกลับกันตำแหน่งพื้นที่ที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่ามีมืดที่สุดในบ้าน พบว่าเป็นตำแหน่งพื้นที่ที่แสงธรรมชาตินั้นส่องไม่ถึง ซึ่งผู้วิจัยสามารถวัดระดับความเข้มของแสงได้เฉลี่ยอยู่ที่ 3 Lux (ค่าต่ำสุด 0 Lux,ค่าสูงสุด 10 Lux) ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าไม่ปลอดโปร่ง, มืด และมองไม่เห็นทำให้ห้องรู้สึกแคบ, อยู่แล้วรู้สึกหม่นหมอง และหดหู่ ส่งผลให้ไม่อยากอยู่ในพื้นที่ และอึดอัด จากข้อมูลผลการวิจัยทั้ง 2 พบว่าปัจจัยทางด้านแสงสว่างนั้นส่งผลต่อความแออัดแบบแปรผกผันกันในงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวไว้ว่าห้องที่มีระดับแสงสว่างมากจะส่งผลให้รู้สึกแออัดน้อยลง (Buam & Davis, 1976; Schiffenbauer et al., 1977)

นอกเหนือจากนี้ผู้ให้ข้อมูลอีกส่วนกล่าวว่าถึงตำแหน่งพื้นที่ที่รู้สึกสว่างที่มีแหล่งกำเนิดแสงที่มาจากแสงประดิษฐ์ ผู้วิจัยสามารถวัดระดับความเข้มของแสงได้เฉลี่ยอยู่ที่ 365 Lux (ค่าต่ำสุด 101 Lux,ค่าสูงสุด 457 Lux) ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าสว่างน่าอยู่ส่งผลต่อการทำกิจกรรมในบ้านที่สะดวก เนื่องจากในบ้านแสงไม่ค่อยมีเลยต้องใช้แสงประดิษฐ์ช่วย เมื่อพิจารณาจึงจะพบว่าสาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลเลือกตำแหน่งพื้นที่แสงประดิษฐ์มาจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพของบ้านพักอาศัยที่ไม่มี หรือมีตำแหน่งช่องเปิดที่แสงธรรมชาติเข้ามาได้น้อย และตำแหน่งพื้นที่ที่สว่างที่มีแหล่งกำเนิดแสงจากแสงประดิษฐ์นั้นส่งผลต่อการใช้งานในพื้นที่ของผู้ให้ข้อมูล และจากทฤษฎีที่กล่าวไว้ว่าระดับแสงธรรมชาติสูงจะส่งผลต่อระดับความแออัดที่ต่ำ และในขณะที่ระดับแสงประดิษฐ์จะส่งผลต่อระดับความแออัดจะมากกว่าระดับของแสงธรรมชาติในสถานการณ์เดียวกัน จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสอดคล้องเพียงครั้งหนึ่งในด้านแสงธรรมชาติ แต่ในส่วนแสงประดิษฐ์พบว่าระดับ ความเข้มของแสงประดิษฐ์เมื่อเทียบระดับความเข้มของแสงธรรมชาติจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนนั้นพบว่ามีความเข้มของแสงประดิษฐ์ที่สูงกว่าระดับแสงธรรมชาติของผู้ให้ข้อมูลนั้นไม่ได้กล่าวถึงประเด็นที่ส่งผลต่อความแออัด แต่กล่าวถึงประเด็นที่ส่งผลต่อการใช้งานในบ้านพักอาศัยได้ดีเท่านั้น

เพื่อยืนยันการพิจารณาข้อมูลของผู้วิจัย พบว่าตำแหน่งพื้นที่ที่ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกสว่าง นั้นเป็นตำแหน่งเดียวกันกับตำแหน่งช่องเปิดภายในบ้านพักอาศัยที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าทำให้รู้สึกว่ายู่สบาย และแสงสว่างสามารถเข้ามาได้เยอะ ซึ่งพบว่าข้อมูลนั้นสัมพันธ์กัน และผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่าแสงธรรมชาตินั้นมีผลต่อความแออัด

ดังนั้นจากปัจจัยด้านแสงสว่างในงานวิจัยในครั้งนี้ส่วนใหญ่พบว่าแสงสว่างนั้นส่งผลต่อความแออัด โดยเฉพาะแสงธรรมชาติในบ้านพักอาศัย แต่ทั้งนี้ในด้านแสงประดิษฐ์ และระดับความสว่างของแสงประดิษฐ์ที่ส่งผู้วิจัยยังไม่สามารถสรุปได้ว่าส่งผลหรือไม่ต่อความแออัด เนื่องด้วยผลของการวิจัยในครั้งนี้ยังไม่ครอบคลุม

4.2.1.4 ปัจจัยด้านความหนาแน่น เป็นหลักการการวัดจำนวนของบุคคลต่อขนาดพื้นที่ที่ซึ่งครอบคลุม และสามารถใช้ได้กับพื้นที่ทุกประเภท โดยจะพิจารณาเฉพาะข้อจำกัดเชิงพื้นที่เท่านั้น อาจเกี่ยวข้องกับความสะดวก และข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวในพื้นที่ นอกจากนี้ในขอบเขตของการวัดความหนาแน่นเมื่อพิจารณาเพิ่มเติมถึงสภาพแวดล้อมที่ต่างกันหลักการในการวัด และให้ความหมายของความหนาแน่นจึงแตกต่างกันไปตามบริบท เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการให้ความหมาย (Strokols, 1972; Buam & Paulus, 1987; Evans, 2006; Wiesenfield, 1987) ในงานวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยทางด้านความหนาแน่นจะพิจารณาถึงจำนวนคนต่อห้อง และจำนวนคนต่อห้องนอนภายในบ้านพักอาศัย เนื่องจากประเด็นหลักของงานวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงขอบเขตทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยที่มีปัจจัยทางด้านกิจกรรม และปฏิสัมพันธ์ภายในบ้านเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากบ้านพักอาศัยเป็นพื้นที่ทางสังคมลักษณะหนึ่ง (Padersen, 1999) โดยผู้วิจัยได้หยิบยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว(ตารางที่ 4.12) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความหนาแน่นที่ส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย

ตารางที่ 4.12 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านความหนาแน่น

ผู้ให้ข้อมูล	ความหนาแน่น		ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
	จำนวนคน/ห้อง	จำนวนคน/ห้องนอน	
บ้านหลังที่ 1 (สมาชิก 2 คน)	1	2	“ระดับความแออัด 3”
บ้านหลังที่ 2 (สมาชิก 8 คน)	2.6	4	“ระดับความแออัด คนที่1=5/คนที่2=7”
บ้านหลังที่ 3 (สมาชิก 5 คน)	1.6	1.6	“ระดับความแออัด คนที่1=5/คนที่2=3/คนที่3=5”
บ้านหลังที่ 4 (สมาชิก 3 คน)	0.75	1.5	“ระดับความแออัด 4”
บ้านหลังที่ 5 (สมาชิก 3 คน)	1	1	“ระดับความแออัด 2”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12(ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ความหนาแน่น		ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
	จำนวนคน/ห้อง	จำนวนคน/ห้องนอน	
บ้านหลังที่ 6 (สมาชิก 2 คน)	0.5	0.5	“ระดับความแออัด 2”
บ้านหลังที่ 7 (สมาชิก 3 คน)	1	3	“ระดับความแออัด คนที่1=5/คนที่2=6”
บ้านหลังที่ 8 (สมาชิก 4 คน)	1.3	1.3	“ระดับความแออัด คนที่1=3/คนที่2=5”
บ้านหลังที่ 9 (สมาชิก 3 คน)	1	1.5	“ระดับความแออัด คนที่1=1/คนที่2=5”
ค่าเฉลี่ย (Mean)	1.19	1.82	
ค่ามัธยฐาน (Median)	1	1.5	

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัยในปัจจุบันด้านความหนาแน่นของบ้านพักอาศัยทั้งหมด 9 หลัง ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทั้ง 2 กลุ่มมาแจกแจงความถี่พบว่า ค่าเฉลี่ยความหนาแน่นของจำนวนคนต่อห้องอยู่ที่ 1.19 ค่าเฉลี่ยความหนาแน่นต่ำอยู่ที่ 0.85 และค่าเฉลี่ยของความหนาแน่นสูงอยู่ที่ 1.5 และความหนาแน่นเฉลี่ยของจำนวนคนต่อห้องนอนอยู่ที่ 1.82 ความเฉลี่ยความหนาแน่นต่ำอยู่ที่ 1.16 และค่าเฉลี่ยความหนาแน่นสูงอยู่ที่ 2.42 เมื่อพิจารณาผลการวิจัยในปัจจุบันด้านความหนาแน่น และปัจจัยทางด้านความแออัดจึงพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลส่วนแรกเป็นกลุ่มที่ผลการวิจัยสอดคล้องกับทฤษฎีด้านความหนาแน่นที่ได้ศึกษาไว้ในข้างต้น เมื่อความหนาแน่นน้อยความแออัดจะน้อยเป็นลักษณะของปัจจัยที่ผันตามกัน (Wisensfeld, 1987) ผลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่จะออกมาในลักษณะเช่นนี้ ผลการวิจัยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 คือระดับความหนาแน่นอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่มากผู้ให้ข้อมูลไม่รู้สึกรู้สึกว่าแออัด ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้พบว่าแปรผกผันต่างจากลักษณะแรกซึ่งเกิดจากความคุ้นชินของบุคคล เมื่อบุคคลอยู่อาศัยอยู่สถานการณ์ที่หนาแน่นในระยะเวลาอันนานจะมีความสามารถในการรับมือ หรือทนต่อสถานการณ์ที่แออัดได้ดีกว่าบุคคลอื่นๆ (Both & Cowel, 1975) ซึ่งข้อมูลส่วนนี้นั้นสอดคล้องกับทฤษฎีดังกล่าว และผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มสุดท้ายที่มีระดับความหนาแน่นอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำแต่ผู้ให้ข้อมูลกลับรู้สึกแออัดมาก เมื่อพิจารณาในด้านข้อจำกัดเชิงพื้นที่พบว่าข้อมูลนั้นไม่สอดคล้องไม่สัมพันธ์กับทฤษฎีใด กล่าวคือระดับความหนาแน่นอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยที่ต่ำ แต่ผู้ให้ข้อมูลกลับรู้สึกแออัดที่เป็นดังนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านอื่นที่เข้ามามีส่วน ซึ่งเมื่อพิจารณาเฉพาะขนาดพื้นที่อย่างเดียวจะพบว่าไม่มีส่วนใดที่สอดคล้องและสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับทฤษฎีจึงอาจจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านอื่นร่วมด้วย ระดับความหนาแน่นเพียงอย่างเดียวนั้นอาจส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อความแออัดเสมอไป ในการพิจารณาปัจจัยด้านความแออัด ควรพิจารณาปัจจัยอื่นร่วมด้วยเพื่อความแม่นยำของผลการวิจัย ซึ่งจากผลการวิจัยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มนี้อาจมาจากปัจจัยด้านบุคคล ยกตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจากบ้านหลังที่ 4 เป็นผู้ให้ข้อมูลในช่วงวัยวัยรุ่นที่มีความต้องการระดับความเป็นส่วนตัวมาก ดังนั้นในรูปแบบพื้นที่บ้านพักอาศัยที่มีห้องนอนที่ใช้ร่วมกันมีระดับความหนาแน่นของห้องนอนอยู่ที่ระดับ 1.5 พบว่าไม่อยู่ในระดับมากเมื่อเทียบกับผู้ให้ข้อมูลคนอื่นแต่มีปัจจัยด้านบุคคลทำให้เกิดความแออัดมากขึ้น

ดังนั้นปัจจัยทางด้านความหนาแน่นจากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางด้านความหนาแน่นที่ส่งผลต่อความแออัดด้วยวิธีการวัดทั้ง 2 แบบ นั้นได้ผลของการวิจัยที่สอดคล้องกับทฤษฎีที่สามารถทำนายระดับความแออัดได้ และในความคิดเห็นของผู้วิจัยปัจจัยด้านความหนาแน่นสามารถใช้เพื่อคาดการณ์ระดับความแออัดได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยคิดเห็นว่าควรพิจารณาข้อมูลจากปัจจัย ในด้านอื่นร่วมด้วย ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ปัจจัยทางด้านบุคคลค่อนข้างมีส่วนที่เข้ามาส่งผลต่อความแออัดในงานวิจัยในครั้งนี้ทั้งช่วงวัย หรือภูมิหลังของการอยู่อาศัยนั้นเข้ามาส่งผล และเป็นปัจจัยแทรกซ้อนของปัจจัยทางด้านความหนาแน่นที่ส่งผลต่อความแออัด

4.2.1.5 ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ความเป็นส่วนตัวความสามารถของการควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลโดยรอบ (Altman, 1975) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พบหลายปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว โดยผู้วิจัยได้หยิบยกยกประเด็นจากบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว (ตารางที่ 4.13) เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว และความเป็นส่วนตัวส่งผลต่อความแออัดอย่างไร

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ในประเด็นด้านความเป็นส่วนตัว

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 1 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 57 ปี	“อยู่กันตามประสาแม่ลูกแม่ดูแลตัวเองไม่ได้ / นอนด้วยกันแต่คนละมุม แม่เราก็นอนได้ไม่รู้สึกรออะไรหรอก / นอนกันคนละมุมแต่ก็เป็นส่วนตัว”
บ้านหลังที่ 2 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 42 ปี	“อยู่กัน 7-8คน มันก็ไม่ใช่ส่วนตัว แต่เลือกไม่ได้เราก็ต้องอยู่กันแบบนี้”
บ้านหลังที่ 3 คนที่ 3 เพศชาย อายุ 39 ปี	“บ้านมันคับแคบ แต่เดิมอยู่ก็ไม่ค่อยเป็นส่วนตัวอยู่แล้ว พอมีครอบครัวอีกก็ต้องเข้าบ้านอีกหลัง”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13(ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูล	ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์
บ้านหลังที่ 4 คนที่ 1 เพศหญิง อายุ 56 ปี	“มีห้องนอนข้างหลัง นอนคนเดียวก็ส่วนตัวไม่มีใครกวน”
บ้านหลังที่ 7 คนที่ 2 เพศหญิง อายุ 15 ปี	“อยู่ในห้องนอนไม่ค่อยเป็นส่วนตัวเท่าไร ตอนหนูคุยโทรศัพท์ทำอะไรพวกนี้จะออกมาข้างนอก”
บ้านหลังที่ 8 คนที่ 2 เพศชาย อายุ 61 ปี	“นอนกลางบ้านมันก็ไม่ใช่ส่วนตัว แต่มันก็คนกันเองในครอบครัวชินแล้ว”

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลในปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวจึงพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รู้สึกไม่เป็นส่วนตัว เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีผลนั้นพบว่าปัจจัยทางด้านความหนาแน่นและปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผล และทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่เป็นส่วนตัวภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นในลักษณะที่คล้ายกัน เช่น ในปัจจัยทางด้านความหนาแน่นผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าสมาชิกภายในบ้านมีจำนวนมากเกินไป และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ รูปแบบผังพื้น และพื้นที่ห้องนอน เมื่อวิเคราะห์จึงพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีรูปแบบผังพื้นภายในบ้านพักอาศัย รวมถึงพื้นที่ห้องนอนที่มีลักษณะแบบเปิดโล่ง และยังร่วมใช้พื้นที่ร่วมกันสมาชิกคนอื่นในบ้าน จากปัจจัย 2 ด้านทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าไม่เป็นส่วนตัว เมื่อพิจารณาจึงพบว่าทั้ง 2 ปัจจัยทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในระดับที่ต้องการไม่ได้จึงเกิดความไม่เป็นส่วนตัว และแออัดตามมาซึ่งในทางกลับกันผู้ให้ข้อมูลที่มีพื้นที่ห้องนอนที่กันเป็นสัดส่วน และมีการใช้งานพื้นที่คนเดียวเป็นส่วนตัว ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่ารู้สึกเป็นส่วนตัวดี ไม่มีใครรบกวน ซึ่งพบว่าข้อมูลทั้ง 2 นั้นสัมพันธ์กัน และสอดคล้องกับทฤษฎีที่กล่าวไว้ว่าความเป็นส่วนตัวสอดคล้องกับการควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ต้องการ (Altman, 1975; Westin, 1970)

นอกเหนือจากนี้ข้อมูลที่ค้นพบจากผลการวิจัยในประเด็นอื่น พบว่า ปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ส่งผลทำให้ปัจจัยทางด้านระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวลดน้อยลง ผู้วิจัยวิเคราะห์จากข้อมูลพบว่าในขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีรูปแบบผังพื้นที่ห้องนอนแบบเปิดโล่งลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มแรก แต่ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าเป็นคนกันเองในครอบครัว หรือเป็นแม่ลูกกัน ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นทางด้านช่วงวัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลทั้งสองอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และผู้สูงอายุ อาจส่งผลให้ระดับความเป็นส่วนตัวที่ต้องการอาจลดน้อยลง ที่ผู้วิจัยให้ความคิดเห็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบกับผู้ให้ข้อมูลที่

อยู่ในช่วงวัยรุ่น ที่มีรูปแบบผังพื้นภายในห้องนอนแบบกันเป็นสัดส่วนแต่ใช้งานร่วมกับสมาชิกภายในบ้าน ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกที่ไม่เป็นส่วนตัวเมื่อต้องการทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนตัวจึงเกิดพฤติกรรมตอบสนอง คือ ออกมาจากพื้นที่ห้องนอน (การถอนตัวจากสถานการณ์) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มจะสังเกตเห็นว่าปัจจัยทางด้านช่วงวัยนั้นเข้ามามีผลต่อระดับความเป็นส่วนตัวในงานวิจัยในครั้งนี้น้อยลง ซึ่งความคิดเห็นของผู้วิจัยวัฒนธรรมครอบครัวและลักษณะการอยู่อาศัยแบบไทยนั้นเป็นปัจจัยที่เข้ามาทำให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวนั้นรู้สึกใกล้ชิดกัน และส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว

ดังนั้นปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวจากงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าสัมพันธ์กับความสามารถในการควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลกับบุคคลอื่นภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งพบว่าปัจจัยทางด้านความหนาแน่น และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวที่ทำให้เกิดความแออัด และยังพบอีกว่าปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ ช่วงวัย อาจเป็นปัจจัยแทรกซ้อนที่ทำให้ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวลดน้อยลง ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวนั้นส่งผลต่อความแออัดในบ้านพักอาศัย โดยมีปัจจัยอื่นที่อาจเข้ามามีบทบาททำให้ระดับความเป็นส่วนตัวลดน้อยลงได้ ซึ่งควรพิจารณาไปตามวัฒนธรรมการอยู่อาศัยของครอบครัว

4.3 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด

ความเครียด

จากการสรุปผลงานวิจัยในส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดในแต่ละปัจจัยโดยไม่ทำการวิเคราะห์เชื่อมโยงสัมพันธ์กับปัจจัยอื่นที่ค้นพบจากผลการวิจัย ซึ่งสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงผลการวิจัยทั้งหมดที่ได้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมอยู่อาศัยไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่พบว่ามีเชื่อมโยง และความสัมพันธ์กันในแต่ละปัจจัยที่เกิดขึ้นจากผลการวิจัยของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนที่ทำให้ความแออัด ความเครียดนั้นมากขึ้น หรือลดน้อยลงไป และส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งในการสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะแสดงชุดข้อมูลที่เชื่อมโยง และสัมพันธ์กันของแต่ละปัจจัยที่เกิดขึ้น

4.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 1

ในความสัมพันธ์รูปแบบที่ 1 เป็นการอธิบายโดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล , ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพ ที่มีผลต่อความแออัดและพฤติกรรมตอบสนอง (ภาพที่ 4.12)

ภาพที่ 4.12 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 1

จากแผนผังความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าในปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านสังคม และด้านกายภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ ได้แก่ความแออัด และมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกพิจารณาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของปัจจัยจากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลที่ให้ความคิดเห็นโดยกล่าวถึงเฉพาะปัจจัยทั้งหมดในข้างต้น ซึ่งในงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเริ่มจากการพิจารณาปัจจัยทางด้านกายภาพเป็นปัจจัยแรก เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาความแออัดในบ้านพักอาศัย ซึ่งปัจจัยทางด้านกายภาพที่ต่างกันจะส่งผลต่อความแออัดที่ต่างกันไปเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านกายภาพของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนกลับพบว่าในปัจจัยทางด้านกายภาพไม่สอดคล้องกับทฤษฎีทั้งหมด จึงพิจารณาเพิ่มเติมในปัจจัยทางด้านบุคคล และทางด้านสังคมเพิ่มเติมซึ่งอาจมีส่วนทำให้ระดับความแออัดที่เกิดจากปัจจัยทางด้านกายภาพนั้นเปลี่ยนไป

ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 คนมีความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คล้ายกัน แต่ระดับความแออัดนั้นแตกต่างกันพบว่าผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9 มีระดับความแออัดเท่ากับ 2 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเกิดจากปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่สถานะการอยู่อาศัย(เช่าอยู่อาศัย)ที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านความแออัด นอกจากนี้ยังเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในสื่อออนไลน์โดยไม่ได้รับอนุญาต หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อผู้วิจัยที่เบอร์โทรศัพท์ 09-0000-0000

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

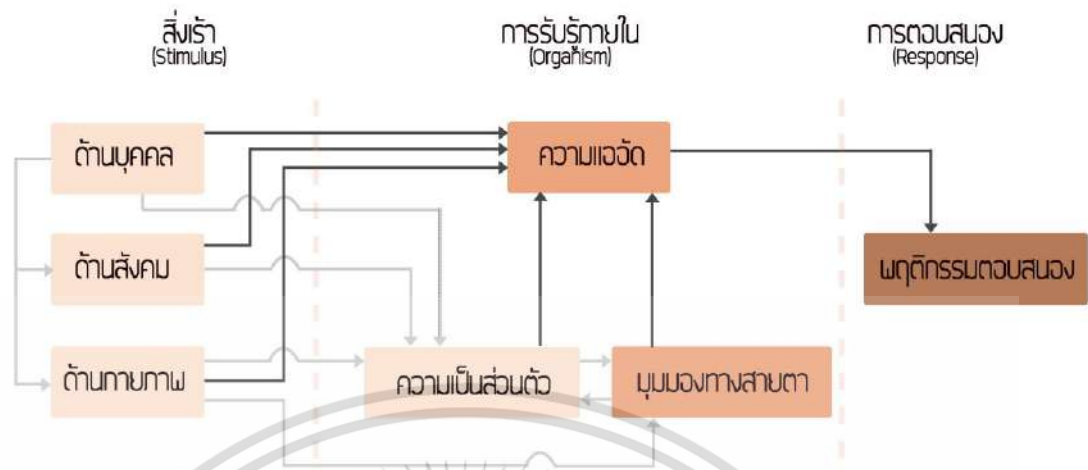
แออัด และปัจจัยทางด้านกายภาพ ซึ่งผู้ให้ความคิดเห็นว่าอยู่อาศัยบ้านเช่าจึงไม่ได้มีการต่อเติมเพิ่มเติม และอยู่อาศัยลักษณะนี้ดีอยู่แล้ว ซึ่งพบว่าปัจจัยทางด้านสถานะการอยู่อาศัยส่งผลให้ผู้ให้ข้อมูลยินยอม และยอมรับกับลักษณะทางกายภาพในปัจจุบัน และไม่ได้รู้สึกแออัด และเมื่อพิจารณาเพิ่มเติมจึงพบอีกว่าปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ประเภทครอบครัวก็เข้ามามีผลเช่นกัน เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอยู่อาศัยมีลักษณะครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยว(สามี-ภรรยา) จึงให้ความคิดเห็นว่า อยู่กันแค่ 2 คนกับภรรยาอนดด้วยกันได้ ไม่รู้สึกแออัด เพราะบ้านมีพื้นที่กว้าง จึงส่งผลต่อปัจจัยทางด้านพฤติกรรมตอบสนองในเชิงบวก ได้แก่ อยากรออยู่แต่ในบ้าน

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10 มีระดับความแออัด เท่ากับ 5 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเกิดจากปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ ลักษณะการอยู่อาศัย(การประกอบอาชีพ) ที่ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านกายภาพ ซึ่งพบว่ามีการจัดลักษณะทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัย เช่นการจัดการรูปแบบผังพื้นที่โดยการต่อเติมพื้นที่ครัวทำให้แสงสว่างไม่สามารถส่องผ่านเข้ามาภายในบ้าน และการจัดเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านให้สัมพันธ์กับการใช้งาน(มีการใช้งานพื้นที่ในการครัวเรือนเพื่อการประกอบอาชีพ) ซึ่งทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่าลักษณะการอยู่อาศัยทำให้ผู้ให้ข้อมูลที่ต้องปรับเปลี่ยนและเปลี่ยนแปลงพื้นที่ให้สอดคล้องการอาชีพ เมื่อพิจารณาจึงสามารถสรุปเป็นเพราะปัจจัยทางด้านกายภาพที่ทำให้ความแออัดที่เกิดขึ้นต่างกันไป ซึ่งผู้ให้ข้อมูลคนนี้นั้นไม่มีพฤติกรรมตอบสนองเชิงลบเช่นเดียวกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 คนที่ทำให้ระดับความแออัดต่างกันจึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ สถานะการอยู่อาศัยเข้ามามีผลทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกแออัดน้อยลง เนื่องจากผู้วิจัยพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านกายภาพที่ต่างกันที่ส่งผลต่อความแออัดจากการสรุปผลการวิจัยในส่วนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9 กลับรู้สึกแออัดน้อยว่าผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10 และในปัจจัยทางด้านสังคมที่เข้ามามีส่วนเช่นกันเนื่องจากข้อมูลปัจจัยทางด้านสังคมของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 คนมีความใกล้เคียงกัน และให้ความคิดเห็นในลักษณะเดียวกัน โดยผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 รู้สึกแออัดน้อยลงไม่มีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบ

4.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 2

ในความสัมพันธ์รูปแบบที่ 2 เป็นการอธิบายโดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพ ที่มีผลต่อความเป็นส่วนตัว, ความแออัด และพฤติกรรมตอบสนอง (ภาพที่ 4.13) ซึ่งในความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 2 จะเป็นการพิจารณาถึงความเป็นส่วนตัวที่เพิ่มเข้ามา

ภาพที่ 4.13 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 2

จากแผนผังความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าในปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคลิก, ปัจจัยทางด้านสังคม และด้านกายภาพที่ส่งผลต่อการรับรู้ ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว, ความแฉะ และมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองที่ต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวจากผู้ให้ข้อมูลพบว่าเป็นปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวนั้นมีผลมาจากปัจจัยทางด้านสังคม ที่ทำให้ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวนั้นต่างกัน

เมื่อพิจารณาถึงข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 คนพบว่า ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่คล้ายกัน แต่ระดับความแฉะนั้นแตกต่างกันพบว่าผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 มีระดับความแฉะเท่ากับ 3 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจึงพบว่าเนื่องจากปัจจัยทางด้านสังคม ที่ส่งผลทำให้ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวนั้นลดน้อยลง แม้อยู่เงื่อนไขทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความแฉะตามทฤษฎี ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าอยู่อาศัยกับแม่แค่ 2 คนมันก็รู้สึกเป็นส่วนตัวดีเพราะอยู่กับแม่ไม่ได้อยู่กับคนอื่น ผังพื้นแบบโล่ง ๆ ดีแล้วจะได้มองเห็นกันอย่างทั่วถึง ซึ่งนอกเหนือจากนั้นผู้ให้ข้อมูลกลับรู้สึกเป็นส่วนตัว และไม่ทำให้เกิดความแฉะ และพฤติกรรมตอบสนองในทางลบที่ตามมา

ในทางกลับกันข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2 มีระดับความแฉะเท่ากับ 5 เมื่อพิจารณาจึงพบว่าปัจจัยทางด้านสังคมที่เข้ามามีผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์จากข้อมูลจึงพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีประเภทครอบครัวเป็นลักษณะครอบครัวขยายที่มีความแตกต่างทางด้านเพศ และช่วงวัยของสมาชิกในครอบครัวมากจึงใช้งานพื้นที่ภายในบ้านได้ไม่สะดวก ทำให้ส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูลที่มากขึ้น และยังเกิดการสร้างอาณาเขตครอบครองภายในพื้นที่ส่วนตัวพื้นที่ส่วนตัวของตัวเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

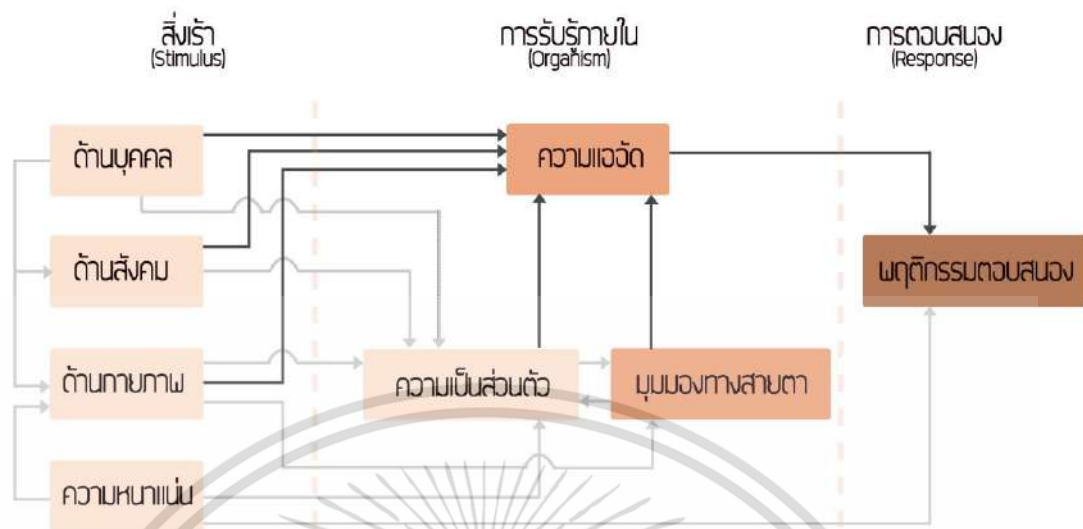
และมักใช้งานพื้นที่ส่วนตัวมากกว่าพื้นที่ในครัวเรือนกับสมาชิกคนอื่น ที่ผู้วิจัยคาดการณ์เช่นนี้ เนื่องจากผู้วิจัยถามถึงพื้นที่ที่รู้สึกโปร่ง โล่ง และแออัดน้อยที่สุดผู้ให้ข้อมูลจึงให้ความคิดเห็นว่า มักใช้งานพื้นที่ห้องนอนมากที่สุดเนื่องจากเป็นห้องของตัวเอง และไม่ค่อยเข้าไปใช้งานพื้นที่ภายในบ้านเนื่องจากมีสมาชิกคนอื่นอยู่เยอะ สามารถคาดการณ์ได้ว่าผู้ให้ข้อมูลมีระดับต้องการความเป็นส่วนตัวมากขึ้นเนื่องจากปัจจัยทางด้านสังคม จึงเกิดการใช้งานพื้นที่ส่วนตัว หรืออาณาเขตครอบครองมากกว่าพื้นที่ภายในครัวเรือน และผู้ให้ข้อมูลยังเกิดพฤติกรรมตอบสนองในเชิงลบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์

นอกเหนือจากนี้ในปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ยังพบอีกว่ายังมีปัจจัยทางด้านกายภาพที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ได้แก่ การจัดรูปแบบผังพื้นที่ และการมีพื้นที่ห้องนอนส่วนตัวที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าส่งผลต่อระดับความเป็นส่วนตัวของผู้อยู่อาศัย(ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1,2) แต่ทั้งนี้ยังพบข้อมูลอีกด้านของผู้ให้ข้อมูลปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม ที่ส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว เมื่อพิจารณาข้อมูลในส่วนนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลคนที่ 12 อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า มีพื้นที่ห้องนอนส่วนตัวแต่กลับชอบใช้พื้นที่บริเวณด้านนอกห้องมากกว่า และยังมีปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หรือกิจกรรม ที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าเมื่อใช้งานพื้นที่ภายในห้องนอนส่วนตัวมักเกิดความรู้สึกเหงา จึงชอบออกมาใช้พื้นที่ภายนอกร่วมกับสมาชิกในบ้าน และทำกิจกรรมภายนอกห้องมากกว่าซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ ที่ส่งผลต่อความเป็นส่วนตัวนั้นไม่มีผลต่อผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่เท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดที่มีปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ และสามารถทำให้ระดับความแออัดนั้นเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวนั้นมีผลมาจากปัจจัยทางด้านสังคมได้แก่ ประเภทครอบครัวที่ทำให้ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวนั้นมากขึ้น หรือลดลงที่สามารถส่งผลถึงความแออัดได้ ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวนั้นส่งผลต่อความแออัด และยังมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองที่เกิดขึ้น

4.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 3

ในความสัมพันธ์รูปแบบที่ 3 เป็นการอธิบายโดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพ ที่มีผลต่อความหนาแน่น, ความเป็นส่วนตัว, ความแออัด และพฤติกรรมตอบสนอง (ภาพที่ 4.14) ซึ่งในความสัมพันธ์ของปัจจัย รูปแบบที่ 3 จะเป็นการพิจารณาถึงปัจจัยด้านความหนาแน่นเพิ่มเข้ามา

ภาพที่ 4.14 ความสัมพันธ์ของปัจจัยรูปแบบที่ 3

จากแผนผังความสัมพันธ์แสดงให้เห็นว่าในปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าประกอบไปด้วย 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม, ปัจจัยทางด้านกายภาพ และปัจจัยทางด้านความหนาแน่นที่ส่งผลต่อการรับรู้ ได้แก่ ความเป็นส่วนตัว, ความแออัด และมีผลต่อพฤติกรรมตอบสนองที่ต่างกัน เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความหนาแน่นเข้ามาเกี่ยวข้อง และมีส่วนเมื่อเทียบระดับความแออัดจากผู้ให้ข้อมูลที่กล่าวถึงนั้น พบว่ามีระดับความแออัดที่มากกว่ารูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยในรูปแบบอื่น

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่คน 3 พบว่า ระดับความแออัดเท่ากับ 7 เมื่อพิจารณาจากข้อมูลจึงพบว่าเนื่องด้วยปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพที่ส่งผลต่อความแออัด ได้แก่ การจัดรูปแบบผังพื้น และพื้นที่ห้องนอนภายในบ้านพักอาศัยทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว และส่งผลต่อความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองในด้านลบ ได้แก่ การออกจากสถานการณ์ตามมาภายหลัง ที่ผู้วิจัยคาดการณ์เช่นนี้เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าคุณภาพพื้นที่ภายในบ้านเล็ก และสมาชิกในบ้านอยู่กันเยอะทำให้ไม่สามารถกันแบ่งพื้นที่ภายในให้เพียงพอได้ผู้ให้ข้อมูลจึงรู้สึกไม่มีความเป็นส่วนตัวเนื่องจากอาศัยร่วมกับสมาชิกหลายคนในพื้นที่เดียวกัน และไม่สามารถควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้จึงทำให้รู้สึกแออัดตามมา ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองในด้านลบตามมา ได้แก่ การออกจากบ้านในบางครั้ง เนื่องจากมีสมาชิกอยู่ภายในบ้านเยอะเกินไป

ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 และ 5 เป็นผู้ให้ข้อมูลที่พักอาศัยอยู่ภายในบ้านหลังเดียวกัน และมีการให้ข้อมูลที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านความหนาแน่นเช่นเดียวกัน โดยให้

ความคิดเห็นในส่วนที่คล้ายกันว่าความหนาแน่นมีผลกับปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภายในบ้านพักอาศัย และในส่วนของปัจจัยทางด้านความหนาแน่นนั้นส่งผลต่อความแออัดต่างกัน เนื่องจากข้อมูลทางด้านปัจจัยทางด้านกายภาพของผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5 พบว่าไม่มีพื้นที่ห้องนอนที่เป็นส่วนตัว รวมถึงตำแหน่งพื้นที่ห้องนอนเป็นพื้นที่เดียวกับพื้นที่ใช้งานในครัวเรือน ส่งผลให้ผู้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าความแออัดนั้นมีผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวและความแออัดด้วยเช่นกัน ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4 ให้ความคิดเห็นในทางกลับกัน เนื่องจากปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพที่ต่างกัน

นอกจากปัจจัยทางด้านความหนาแน่นแล้วยังพบว่ามีปัจจัยอื่นที่เข้ามามีผลต่อปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และส่งผลต่อความแออัด ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล เช่น สถานะการอยู่อาศัย, ข้อจำกัดทางร่างกาย หรือลักษณะการอยู่อาศัย และปัจจัยทางด้านสังคม เช่น ลักษณะครอบครัว เป็นต้น

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดที่มีปัจจัยด้านความหนาแน่นเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงสามารถสรุปได้ว่าความหนาแน่นนั้นมีผลต่อปัจจัยทางด้านกายภาพภายในบ้านพักอาศัยสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ เนื่องด้วยข้อจำกัดในด้านขนาดพื้นที่ของบ้านพักอาศัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดกล่าวว่าความหนาแน่นส่งผลต่อความเป็นส่วนตัวโดยตรง และทางอ้อมผ่านปัจจัยทางด้านกายภาพ ซึ่งมีผลทำให้เกิดความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองตามมา และเมื่อพิจารณาถึงระดับความหนาแน่นของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนที่กล่าวถึงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพบว่า มีระดับความหนาแน่นที่สูงในระดับมาก เมื่อเทียบกับระดับความหนาแน่นของผู้ให้ข้อมูลคนอื่นๆในงานวิจัยในครั้งนี้ และส่งผลต่อระดับความแออัดที่สูงในเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าความหนาแน่นที่มากมีผลต่อความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองในด้านลบ และปัจจัยทางด้านบุคคล และสังคมนั้นส่งผลต่อปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมกายภาพเช่นกัน ซึ่งทั้งปัจจัยทางด้านความหนาแน่น, ปัจจัยทางด้านบุคคล และปัจจัยทางด้านสังคม ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ รูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย

4.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรูปแบบที่ 4

ในความสัมพันธ์รูปแบบที่ 4 เป็นการอธิบายโดยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านต่าง ๆ โดยมีปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตาเพิ่มเข้ามาด้วย เมื่อพิจารณาแผนผังความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งหมด (ภาพที่ 4.12, ภาพที่ 4.13 และภาพที่ 4.14) พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตาที่มีผลต่อความแออัดในงานวิจัยในครั้งนี้

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวถึงปัจจัยทางด้านมุมมองสายตา มีผลมาจากปัจจัยทางด้านกายภาพ ได้แก่ ตำแหน่งช่องเปิด, และแสงสว่าง และผู้ให้ข้อมูลบางส่วนมีการพูดถึงการระบายอากาศ ข้อมูลผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่คิดว่าปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตา มีผลต่อระดับความแออัด และผู้ให้ข้อมูลคนที่ 11 และ 15 ยังให้ความเห็นที่ใกล้เคียงกันว่า ปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตา ส่งผลต่อปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ซึ่งเมื่อเทียบระดับความแออัดจากปัจจัยทางด้านมุมมองสายตาพบว่า จากข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9 พบว่าในด้านปัจจัยทางด้านกายภาพมีรูปแบบผังพื้นที่เปิดโล่งไม่มีการกั้นสัดส่วน ทำให้แสงจากตำแหน่งช่องเปิดจากด้านหน้าบ้านสามารถส่องผ่านเข้ามาภายในบ้านได้อย่างทั่วถึง รวมถึงสามารถเห็นมุมมองภายนอกบ้านได้ ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความแออัดกับ 2 ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 13 พบว่าในด้านปัจจัยทางด้านกายภาพมีการกั้นรูปแบบผังพื้นที่โดยการแบ่งพื้นที่ห้องนอนเป็นสัดส่วนสำหรับสมาชิกภายในบ้าน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นว่าการกั้นผังพื้นที่มีผลต่อตำแหน่งช่องเปิด และแสงสว่างบริเวณพื้นที่ด้านในบ้าน ผู้ให้ข้อมูลมีระดับความแออัดเท่ากับ 5

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดที่มีปัจจัยด้านมุมมองทางสายตาเข้ามาเกี่ยวข้อง สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าปัจจัยทางด้านกายภาพ ได้แก่ ตำแหน่งช่องเปิด และแสงสว่าง ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตา และมีผลต่อระดับความแออัดของผู้ให้ข้อมูล

4.3.5 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียด

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยในงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าความแออัดนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากเพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง จากการสรุปผลการวิจัยนั้นพบว่าปัจจัยทางด้านสิ่งเร้า ได้แก่ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านกายภาพนั้นมีผลต่อความแออัด และยังส่งผลสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัย เช่นปัจจัยทางด้านบุคคล, สังคม ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านกายภาพที่ส่งผลต่อระดับความแออัดของผู้ให้ข้อมูล และปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าทั้ง 3 ปัจจัยยังส่งผลต่อปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว และปัจจัยทางด้านมุมมองทางสายตาที่มีผลต่อความแออัดเช่นเดียวกัน และนอกเหนือจากนี้ยังพบว่ายังมีปัจจัยทางด้านสิ่งเร้า ได้แก่ความหนาแน่นที่ส่งผลต่อปัจจัยทางด้านกายภาพ และยังมีผลต่อระดับความแออัด และความเป็นส่วนตัวโดยตรง ซึ่งพบว่าปัจจัยทางด้านความหนาแน่นในระดับที่มากมีผลให้ระดับความแออัดของผู้ให้ข้อมูลมากขึ้นตามเช่นกัน

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีต่อพฤติกรรมตอบสนอง

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของแต่ละปัจจัยในงานวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมตอบสนองที่เกิดขึ้นนั้นมีทั้งพฤติกรรมตอบสนองในเชิงบวก ได้แก่ อยากรู้อยากอยู่ในบ้าน และพฤติกรรมตอบสนองในเชิงลบ ได้แก่ การหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์, ออกจากสถานการณ์ และไม่เป็นส่วนตัว เป็นต้น โดยความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง จากการวิจัยนอกจากความแออัดแล้วยังพบว่ายังมีปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง ได้แก่ เช่นกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านความหนาแน่น และปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว ในผลการวิจัยผู้ให้ข้อมูลที่มีพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบนั้นสามารถคาดการณ์ได้ในระดับหนึ่งว่าเกิดจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับของความแออัด ความหนาแน่นมาก และระดับความเป็นส่วนตัวน้อย แต่ทั้งนี้ในกลุ่มผู้ที่มีระดับแออัดน้อยก็เกิดพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบเช่นกัน เมื่อวิเคราะห์จากผลการวิจัยจึงพบว่าเกิดจากการเข้าใช้งานในบางพื้นที่ หรือการปรากฏตัวของบุคคลอื่นในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เช่น บางพื้นที่ในบ้าน เช่น พื้นที่เก็บของที่มีลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดความแออัดจึงส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนอง ได้แก่ การไม่อยากรู้อยากอยู่ในพื้นที่ที่อยากรีบออกมาจากพื้นที่ หรือช่วงเวลาการใช้งานที่ตรงกันมีการปรากฏตัวของสมาชิกในบ้านจึงทำให้เกิดพฤติกรรมหลีกเลี่ยง หรือออกจากสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น เป็นต้น จะเห็นได้ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความแออัดต่ำแต่เกิดพฤติกรรมตอบสนองนั้นเกิดจากความแออัดที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งเป็นสถานการณ์ชั่วคราวที่ไม่เกิดขึ้นเป็นประจำและส่งผลให้เกิดเป็นความแออัดสะสม

นอกจากนี้ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เกิดพฤติกรรมตอบสนองในทางบวก พบว่าเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความแออัดน้อย จึงให้ความคิดเห็นว่าอยากรู้อยากอยู่แต่ในบ้านไม่อยากจะออกไปข้างนอก

ในงานวิจัยในครั้งนี้จึงสรุปได้ว่าระดับความแออัด ความหนาแน่น และความเป็นส่วนตัว นั้นส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองได้ทั้งในด้านบวก และลบ ซึ่งปัจจัยในข้างต้นนั้นใช้สามารถคาดการณ์พฤติกรรมตอบสนองที่จะเกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่งโดยระดับความแออัดที่มาก ระดับความหนาแน่นมาก และระดับความเป็นส่วนตัวน้อยนั้นส่งผลต่อพฤติกรรมทางด้านลบ และระดับความแออัดน้อย ความหนาแน่นน้อย และระดับความเป็นส่วนตัวมากส่งผลต่อพฤติกรรมทางด้านบวก ซึ่งนอกจากนี้ในกรณีที่เกิดความแออัดในบางสถานการณ์ และช่วงเวลาสั้นๆซึ่งสามารถส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองได้เช่นกัน จึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยในด้านอื่นร่วมด้วย

บทที่ 5

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

ภายในบทนี้เป็นการนำเสนอการสรุปผลวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะในงานวิจัย ได้แก่ ข้อดี ข้อจำกัด และการนำไปใช้ประโยชน์โดยแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ 1) เพื่อศึกษากิจกรรม พฤติกรรม สภาพสังคม และลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัยชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 2) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านความแออัด และความเครียดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้อยู่อาศัย

เนื่องจากงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาความแออัดที่เกิดขึ้นภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่มีหลายปัจจัยเกิดขึ้นซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการแออัดนั้นไม่ได้เกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งแต่ทุกปัจจัยล้วนมีผลสัมพันธ์กัน งานวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเป็นการค้นหาคำตอบ และปรากฏการณ์ของความแออัดที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ได้วิจัยได้ออกแบบวิธีการวิจัยเพื่อให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของงานวิจัยในครั้งนี้ โดยเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ 1) แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) แบบสังเกตพฤติกรรม และ 3) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูล

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลศึกษาตามจุดประสงค์การวิจัยรวมถึงการศึกษาจากทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตเพื่อได้มาซึ่งปัจจัยในการค้นหาคำตอบของงานวิจัยทั้งหมดที่ส่งผลต่อความแออัดเพื่อตอบคำถามงานวิจัยทั้ง 2 ข้อได้แก่ 1) ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อความแออัด และความเครียดภายในบ้านพักอาศัย 2) ความแออัด และความเครียดส่งผลต่อพฤติกรรมการอยู่อาศัยอย่างไร จากผลการวิจัยสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผลจากการวิจัยพบทั้งส่วนที่สนับสนุน ทฤษฎี และงานวิจัยอดีต และส่วนที่มีผลการวิจัยที่แตกต่างกันออกไป (ภาพที่ 5.1, ภาพที่ 5.2) จึงสามารถสรุปผลการวิจัยตามจุดประสงค์ของงานวิจัยได้ดังนี้

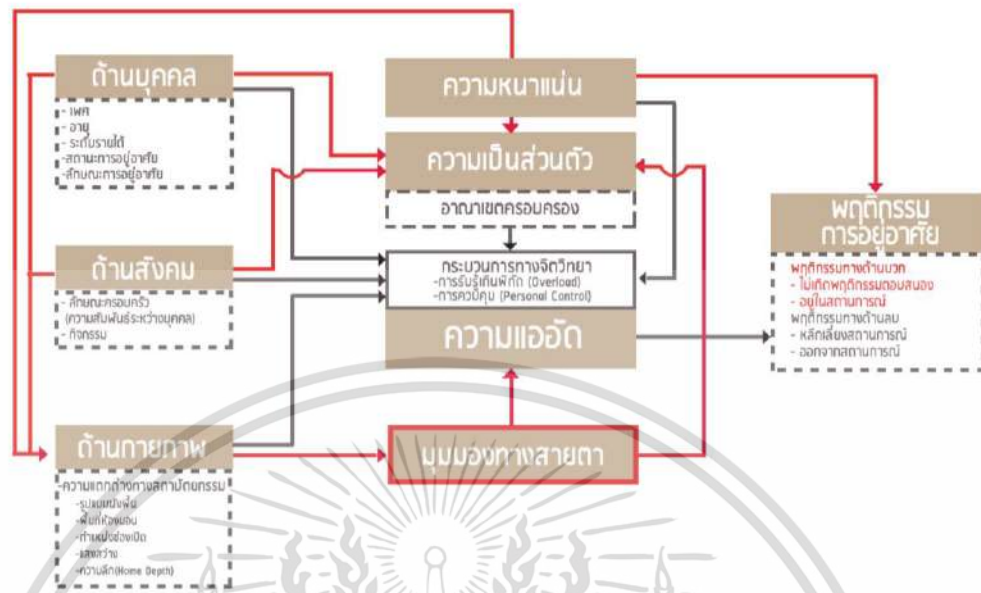
5.1.1 กิจกรรม พฤติกรรม สภาพสังคม และลักษณะทางสภาพแวดล้อม

จากจุดประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษากิจกรรม พฤติกรรม สภาพสังคม และลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางกายภาพของผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัย ชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6 สามารถสรุปผลการวิจัยเพื่อตอบจุดประสงค์ของงานวิจัยในข้อที่ 1 ได้ว่า จากบริบท และตำแหน่งที่ตั้งของชุมชนในย่านปริมณฑล ซึ่งมีสภาพสังคมเป็นลักษณะชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทที่ส่งผลต่อลักษณะการอยู่อาศัยของครอบครัวภายในชุมชนมีการอยู่อาศัยร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ และหลายช่วงวัยในครอบครัวเดียวกัน จากการลงเก็บข้อมูลในพื้นที่พบว่าในช่วงเวลาเก็บข้อมูลของผู้วิจัยนั้นจะพบผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้สูงอายุ และช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เกษียณอายุจากการทำงาน และพักผ่อนอยู่บ้านตลอดทั้งวัน ในขณะที่วัยหนุ่มสาว หรือวัยทำงานที่จะออกไปทำงานในพื้นที่ในเมือง หรือพื้นที่ละแวกใกล้เคียงและกลับมาพักอาศัยที่บ้านพักอาศัยภายในชุมชน ดังนั้นจากสภาพสังคมของชุมชนจึงส่งผลต่อผู้ให้ข้อมูล และข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ในงานวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่าข้อมูลที่ได้นั้นมีความคล้ายคลึง และสอดคล้องไปในทิศทางเดียว พบว่าเป็นผลมาจากข้อมูลที่ได้ที่มาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในช่วงวัยผู้สูงอายุ ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรม และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะใกล้เคียงกัน คือ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะพักผ่อนอยู่บ้านตลอดทั้งวัน และไม่มีกิจกรรมใดที่ต้องทำเป็นพิเศษ ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกคุ้นชินกับสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยที่มีผลต่อความแออัดในงานวิจัยในครั้งนี้

5.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง

จากจุดประสงค์ของงานวิจัยข้อที่ 2) เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และข้อที่ 3) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านความแออัด และความเครียดที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของผู้อยู่อาศัย จึงสามารถสรุปผลเพื่อตอบจุดประสงค์ของงานวิจัยได้ดังนี้ จากการรอบการวิจัยที่แสดงผลการวิจัยในครั้งนี้ เปรียบเทียบกับกรอบทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต (ภาพที่ 5.1 และภาพที่ 5.2) สามารถอธิบายได้ว่าปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าที่ส่งผลต่อความแออัด ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม, ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวในงานวิจัยในครั้งนี้ผลที่ได้สนับสนุนทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต (Gifford, 2014; Walden et al., 1981; Rolling and evans, 2019; Campagna, 2014) และพบว่าผลการวิจัยในครั้งนี้อย่างพบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในข้างต้นที่ส่งผลต่อความแออัด นอกเหนือจากงานวิจัยในอดีต ได้แก่ ปัจจัยทางด้านบุคคล และปัจจัยทางด้านสังคม (ลักษณะครอบครัว) ที่ส่งผลต่อปัจจัยความเป็นส่วนตัว (ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว)

และส่งผลต่อปัจจัยทางด้านความแออัด และนอกจากนี้ปัจจัยทางด้านความหนาแน่นที่เกิดจากเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.2 แผนผังแสดงการความสัมพันธ์ของปัจจัยจากผลการวิจัยในครั้งนี้

5.1.3 สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมตอบสนอง

1. ปัจจัยทางด้านบุคคล

1.1 ด้านเพศ ไม่ใช่ปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกแออัด แต่มีอิทธิพลทำให้ปัจจัยทางด้านรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย และปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่มีอิทธิพลทำให้ความแตกต่างทางด้านเพศส่งผลความแออัด ดังนั้นสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ผู้ที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีความแตกต่างทางด้านเพศ และช่วงวัยที่หลากหลายการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ หรือการแบ่งพื้นที่ใช้งานส่วนที่เป็นพื้นที่ส่วนตัว เช่นห้องน้ำควรจัดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่อยู่ในพื้นที่ใช้งานของสมาชิกในครัวเรือน หรือมีทางสัญจรของสมาชิกในบ้านผ่าน เพื่อให้ผู้ใช้งานจะสามารถจัดการกับพฤติกรรม และการใช้งานของตนเองได้ และทำให้ความแออัดลดน้อยลง (ภาพที่ 5.3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

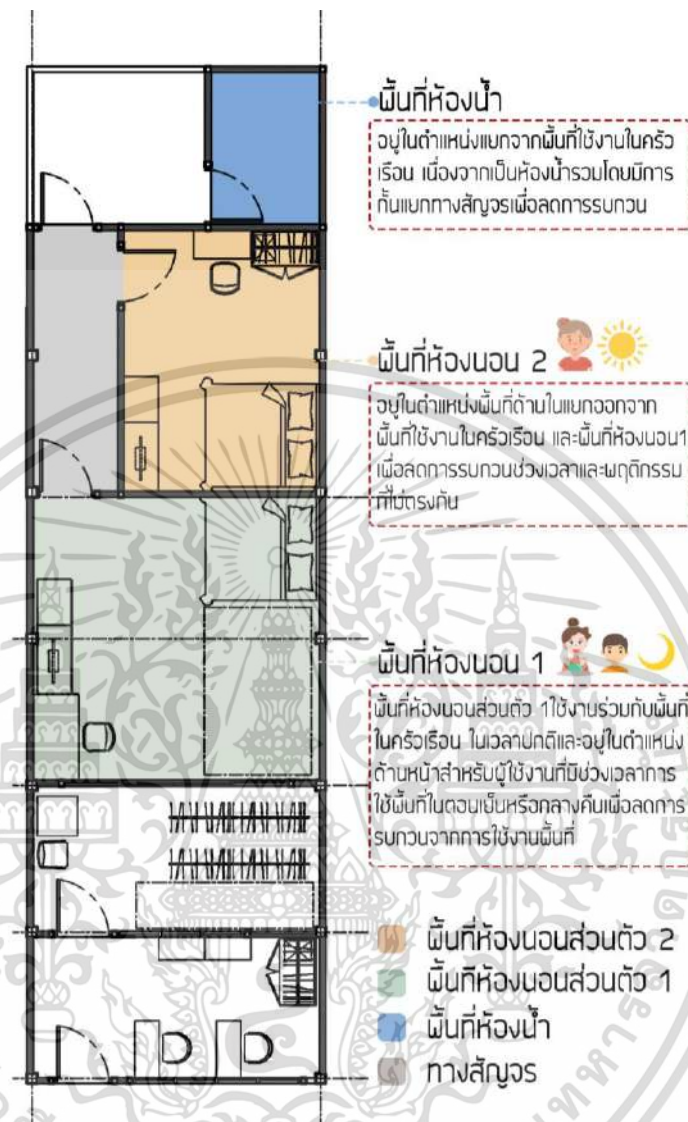

ภาพที่ 5.3 การจัดการพื้นที่ใช้งานภายในบ้านพักอาศัยเพื่อลดปัญหาทางด้านเพศที่ส่งผลต่อความแออัด

1.2 ด้านอายุ ผู้ให้ข้อมูลในวัยเด็กต้องการความเป็นส่วนตัว หรือพื้นที่ใช้งานที่เป็นส่วนตัวมาก ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูลวัยสูงอายุกลับต้องการความเป็นส่วนตัวลดน้อยลง ซึ่งหมายความว่าช่วงวัยเด็กมีความต้องการอิสระทางพื้นที่ ต้องการพื้นที่เพื่อหลบเลี่ยงจากปฏิสัมพันธ์ และทำกิจกรรมที่ต้องการ ดังนั้นการมีอาณาเขตครอบครอง หรือการสร้างมุมส่วนตัวให้กับเด็กจะช่วยในการหลบเลี่ยงจากผู้คน หรือปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ต้องการจะสามารถให้บุคคลควบคุมระดับความต้องการทางสังคมได้ตามต้องการ และลดความแออัดภายในบ้านพักอาศัย

1.3 ด้านช่วงเวลาการใช้พื้นที่ ช่วงเวลาการใช้พื้นที่มีอิทธิพลต่อความแออัดมากขึ้น เมื่อมีการจัดการรูปแบบผังพื้นที่เข้ามา ดังนั้นการแบ่งพื้นที่การใช้งานโดยคำนึงถึงพื้นที่ส่วนรวม, พื้นที่ในครัวเรือน และพื้นที่ส่วนตัว รวมถึงการจัดลำดับการเข้าถึงโดยคำนึงถึงการใช้งานพื้นที่ในแต่ละส่วนที่สอดคล้องกับช่วงเวลา และพฤติกรรมการใช้งานของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัยจะช่วยลดความแออัดที่เกิดจากการถูกรบกวน และความไม่เป็นส่วนตัวได้ (ภาพที่ 5.4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.4 การจัดการรูปแบบผังพื้นที่โดยคำนึงถึงการเข้าถึง และช่วงเวลาในการใช้งานของสมาชิกภายในบ้านร่วมด้วย

1.4 ด้านระดับรายได้ สภาพแวดล้อมภายในบ้านที่แออัด และไม่เหมาะสมกับการอยู่อาศัย แต่ด้วยระดับรายได้ทำให้ตัวเลือกในการอยู่อาศัยนั้นลดน้อยลง จึงจำเป็นต้องอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมดังกล่าว จึงทำให้ในงานวิจัยในครั้งนี้ลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่างเป็นเหตุทำให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้แออัดนั้นไม่สอดคล้องกับทฤษฎี และเป็นไปตามการคาดการณ์ของผู้วิจัย เนื่องด้วยความเคยชินของผู้อยู่อาศัยที่อยู่อาศัยมาในระยะเวลาาน และด้วยข้อจำกัดทางด้านตัวเลือกในการอยู่อาศัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ปัจจัยทางด้านสังคม

2.1 ด้านลักษณะครอบครัว หรือประเภทครอบครัว ในครอบครัวเดี่ยวพบว่า เนื่องจากเป็นคนใกล้ชิดในครอบครัว และมีความสัมพันธ์ที่ติดกันถึงแม้ต้องอยู่อาศัยร่วมกันก็ไม่ทำให้รู้สึกแออัด และยังรู้สึกคุ้นชิน จึงทำให้ความต้องการความเป็นส่วนตัวนั้นลดน้อยลง เช่นเดียวกันกับครอบครัวเป็นแบบครอบครัวขยาย เมื่อสมาชิกภายในบ้านมีหลายช่วงวัยมากขึ้นก็ส่งผลต่อความไม่เป็นส่วนตัว และความแออัด ลักษณะครอบครัวเดี่ยวมีแนวโน้มที่จะเกิดความแออัดได้น้อยกว่าลักษณะครอบครัวแบบขยาย ทั้งนี้ลักษณะครอบครัว หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัวเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ในทางกายภาพ

2.2 ด้านกิจกรรม กิจกรรมที่เกิดภายในพื้นที่สัมพันธ์กับการรับรู้เชิงพื้นที่ และการปรากฏตัวของบุคคลอื่นและส่งผลต่อความแออัดที่เปลี่ยนไปในพื้นที่ที่แออัดแต่เมื่อมีกิจกรรมเกิดขึ้น เช่น ดูทีวีรายการที่ชอบ, พูดคุยกับสมาชิกในบ้าน, หรือร่วมทานอาหารกับคนในบ้าน ก็จะสามารถอยู่ในพื้นที่นั้นได้แม้ว่าก่อนหน้านี้จะกล่าวว่าพื้นที่นั้นแออัดโดยที่การรับรู้เชิงพื้นที่ และการรับรู้ถึงการปรากฏตัวของบุคคลอื่นในพื้นที่ถดถอยลง และทำให้ความแออัดนั้นลดน้อยลง ดังนั้นสำหรับบ้านพักอาศัยที่มีข้อจำกัดด้านขนาดพื้นที่ในพื้นที่ส่วนรวม หรือพื้นที่ในครัวเรือนการจัดรูปแบบผังพื้นที่แบบเปิดโล่งเพื่อให้เกิดการใช้งานร่วมกัน นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาทางด้านพื้นที่แล้ว จะช่วยส่งเสริมกิจกรรมในพื้นที่ที่หลากหลาย และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้พื้นที่ขณะที่ทำกิจกรรมคนละแบบในพื้นที่เดียวกัน ซึ่งจะช่วยลดความแออัดที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้

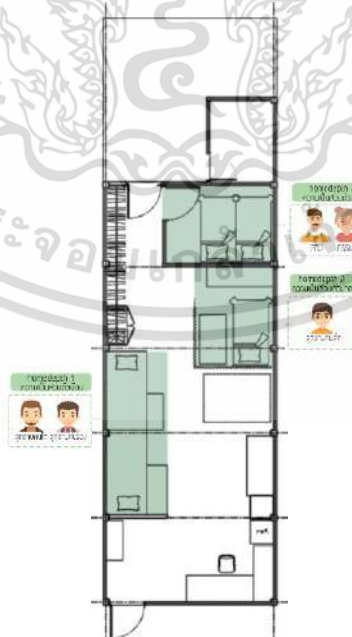
3. ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

3.1 ด้านรูปแบบผังพื้นที่ รูปแบบผังพื้นที่สัมพันธ์กับพื้นที่ใช้งานโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ส่วนตัว บ้านพักอาศัยเป็นทางสังคมลักษณะหนึ่งควรมีพื้นที่สำหรับแขกที่มาเยือน และพื้นที่พักผ่อนส่วนตัวสำหรับสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย (Padersen, 1999) พื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยสามารถแบ่งได้เป็นพื้นที่ส่วนรวมพื้นที่ในครัวเรือน และพื้นที่ส่วนตัว พื้นที่ในครัวเรือนที่อยู่ภายในบริเวณเดียวกันกับพื้นที่ส่วนตัวของสมาชิกในบ้านจะรู้สึกไม่เป็นส่วนตัว และแออัด รวมถึงสมาชิกในบ้านก็จะใช้งานพื้นที่บริเวณนั้นได้ไม่สะดวกจนเกิดพฤติกรรมตอบสนอง เช่น การออกจากสถานการณ์ หรือหลีกเลี่ยง เพราะฉะนั้นการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยโดยคำนึงถึงพื้นที่ส่วนตัวของสมาชิกจะสามารถลดความแออัดได้ นอกจากนี้การกันรูปแบบผังพื้นที่เพื่อรองรับการใช้งานพื้นที่ส่วนตัวของสมาชิกในบ้านจะสามารถเพิ่มความรู้สึกเป็นส่วนตัวได้ แต่ในอีกทางหนึ่งกลับพบว่ายังมีการกันผังพื้นที่ภายในบ้านมากจะทำให้รู้สึกแออัด เนื่องจากปริมาณของพื้นที่ทำให้การรับรู้เชิงพื้นที่ส่งผลต่อความแออัด

ดังนั้นการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยเพื่อลดความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองควรมีการแบ่งแยกการใช้งานระหว่างพื้นที่ส่วนรวม พื้นที่ในครัวเรือน และพื้นที่ส่วนตัวจากกันชัดเจน ทั้งนี้เนื่องด้วยข้อจำกัดขนาดพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยของงานวิจัยในครั้งนี้จึงควรคำนึงขนาดของปริมาตรพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยอาจเข้ามามีผลต่อความแออัดในงานวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งอาจคำนึงถึงปัจจัยทางด้านบุคคล ทางด้านสังคม เข้ามาพิจารณาเพื่อใช้ในการแบ่งพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย

3.2 ด้านพื้นที่ห้องนอน รูปแบบพื้นที่ห้องนอน, เพศ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ร่วมใช้ห้องนอนมีอิทธิพลอย่างมากในปัจจุบันด้านพื้นที่ห้องนอนรูปแบบผังพื้นที่แบบกันเป็นสัดส่วนผู้อยู่อาศัยจะรู้สึกเป็นส่วนตัว และแออัดน้อยกว่า และบุคคลที่ร่วมใช้พื้นที่ห้องนอนบุคคลที่เป็นเพศเดียวกันมักไม่รู้สึกแออัดเมื่อใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกัน รวมถึงบุคคลต่างเพศสามี-ภรรยา ก็สามารถใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกันได้โดยไม่รู้สึกไม่เป็นส่วนตัว หรือแออัด นอกจากนี้ปัจจัยทางด้านช่วงวัย ช่วงวัยรุ่นมีความต้องการใช้พื้นที่ห้องนอนส่วนตัวคนเดียวมากกว่าวัยผู้ใหญ่ หรือผู้สูงอายุ

งานวิจัยในครั้งนี้พื้นที่ห้องนอนถือเป็นพื้นที่ส่วนตัวภายในบ้านพักอาศัย การใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกันของสมาชิกในบ้านควรคำนึงถึงเพศ และความสัมพันธระหว่างบุคคล และช่วงวัยของผู้ใช้ห้องนอนเพื่อช่วยในการจัดแบ่งพื้นที่ห้องนอน นอกจากนี้จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นอีกทฤษฎีความลึกภายในบ้านพักอาศัยสามารถคาดการณ์ระดับความเป็นส่วนตัวจากตำแหน่งที่ตั้งได้ (ภาพที่5.5)

ภาพที่ 5.5 การจัดการพื้นที่ห้องนอนโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพศ และการคาดการณ์ความเป็นส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ตำแหน่งช่องเปิด ตามทฤษฎีห้องพักอาศัยที่มีมุมมองที่ถูกปิดกั้นจะรู้สึกแออัดมากกว่าห้องพักอาศัยที่มีมุมมองที่เปิดกว้าง (Gifford, 2014; Huang.T, 1982; Schiffenbauer et al., 1977) พื้นที่ที่มีตำแหน่งช่องเปิดทำให้รู้สึกปลอดโปร่ง โล่ง น่ายุอาศัย และไม่แออัด ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้พบว่าตำแหน่งช่องเปิดมีผลต่อความแออัด และการเลือกรูปแบบช่องเปิดจึงมีความสำคัญสำหรับบ้านพักอาศัยผลจากการวิจัยครั้งนี้หน้าต่างบานเกล็ดถือว่าเป็นหน้าต่างที่มีประสิทธิภาพที่เหมาะสมสำหรับใช้งาน เนื่องจากได้ประโยชน์ทั้งด้านแสงสว่างการควบคุมการระบายอากาศ และใช้พื้นที่ในการติดตั้งน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ด้วยลักษณะของบ้านพักอาศัยทำให้มีข้อจำกัดในด้านตำแหน่งเปิด ถึงแม้จะมีช่องเปิดด้านหน้า และด้านหลังภายในส่วนพักอาศัยบางส่วนก็ยังมีมิติ ทึบ จากการกั้นห้อง หรือการจัดการรูปแบบผังพื้นของบ้านพักอาศัยแต่ละหลัง เพราะฉะนั้นการมีช่องเปิดจากด้านบน เช่นหลังคาจะสามารถช่วยเพิ่มแสงสว่างภายในบ้านได้ (ภาพที่ 5.6)

ภาพที่ 5.6 ตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบน และรูปแบบช่องเปิดที่ช่วยเพิ่มการระบายอากาศ และแสงธรรมชาติที่เหมาะสมกับบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะรังสิตคลอง 6

3.4 ด้านแสงสว่าง แสงธรรมชาติสามารถลดความรู้สึกแออัดได้ดีกว่าแสงประดิษฐ์ เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นพื้นที่ที่มีระดับของแสงธรรมชาติที่สว่างมากทำให้ผู้อยู่อาศัยรู้สึกปลอดโปร่ง และอยู่สบาย ในขณะที่พื้นที่ที่มีแสงประดิษฐ์มากผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าทำให้สะดวกต่อการใช้งาน แต่ทั้งนี้แสงสว่างทั้ง 2 ประเภทนั้นสามารถลดความแออัดได้เช่นกัน ดังนั้นด้วยข้อจำกัดของรูปแบบบ้านพักอาศัยที่มีระยะความลึก รวมถึงการจัดการรูปแบบผังพื้นภายในบ้านพักอาศัยส่งผลให้บางพื้นที่ถูกปิดล้อม งานวิจัยในครั้งนี้การเพิ่มตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบนจะช่วยเพิ่มแสงธรรมชาติภายในบ้าน (ภาพที่ 5.7)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 บ้านพักอาศัยที่มีลักษณะการกระจายของแสงธรรมชาติทั่วถึงที่ส่งผลต่อความแออัดน้อย

4. ปัจจัยด้านความหนาแน่น

4.1 ปัจจัยทางด้านความหนาแน่น ความหนาแน่นมากส่งผลต่อความแออัดมาก และความหนาแน่นน้อยส่งผลต่อความแออัดน้อย นอกจากนี้เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจึงพบความสัมพันธ์อื่นตามมา ได้แก่ ปัจจัยทางด้านความหนาแน่นมีผลต่อรูปแบบผังพื้นที่ เมื่อจำนวนคนในบ้านมากการจัดการผังพื้นที่จึงเป็นการเปิดพื้นที่โล่งเพื่อรองรับสมาชิกเนื่องด้วยข้อจำกัดของขนาดพื้นที่ จึงเป็นที่มาของความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ 2 ได้แก่ ความหนาแน่นส่งผลต่อความเป็นส่วนตัว และการหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ และความคุ้นชินกับสภาพแวดล้อม หรือสถานการณ์ทำให้สามารถทนต่อความแออัดได้มากขึ้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าไม่รู้สึกรอแออัด

5. ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว

5.1 ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัว เป็นปัจจัยที่เป็นสื่อกลางที่ทำปัจจัยสิ่งเร้าส่งผลต่อความแออัดภายในบ้านพักอาศัย และนอกจากนี้ปัจจัยด้านความเป็นตัวยังส่งผลต่อความแออัดโดยตรง

ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัวที่ส่งผลต่อความแออัดนั้นสามารถลดลงได้เมื่อบุคคลสามารถควบคุมระดับปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้จากการทบทวนวรรณกรรม และการศึกษางานวิจัยในอดีตด้วยการมีพื้นที่ส่วนตัว หรือพื้นที่ห้องนอนส่วนตัวเพื่อให้สามารถควบคุมปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ควบคุมจำนวนคนภายในบ้าน และถดถอย หรือหลีกเลี่ยงเข้าไปอยู่ในพื้นที่ส่วนตัวของตัวเองได้เพื่อให้ความแออัด และผลกระทบจากความแออัดลดลงน้อยลง แต่ใน

งานวิจัยในครั้งนี้ด้วยข้อจำกัดทางด้านขนาดพื้นที่ การจัดการรูปแบบผังพื้นที่เพื่อให้สมาชิกทุกคน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีห้องส่วนตัว หรือพื้นที่ส่วนตัวเพื่อสามารถควบคุม หรือหลีกเลี่ยงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ไม่ต้องการนั้นอาจจะเป็นไปได้ยาก ดังนั้นการมีมุมส่วนตัวของสมาชิกแต่ละคนเพื่อกำหนดอาณาเขตครอบครอง และเพิ่มระดับความเป็นส่วนตัวของตัวเอง และสร้างการรับรู้ให้กับสมาชิกคนอื่นในบ้านไม่ให้รบกวนเมื่ออยู่ในพื้นที่ส่วนตัว เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถสร้างพื้นที่ส่วนตัว เพื่อบรรเทาความแออัดให้ลดลงได้ในระดับหนึ่ง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากปรากฏการณ์ด้านความแออัดที่ค้นพบสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้นี้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดนั้นประกอบไปด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านบุคคล 2) ปัจจัยทางด้านสังคม 3) ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 4) ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัว และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมกันทั้งความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นส่วนตัว เป็นเหตุให้ผลจากงานวิจัยในครั้งนี้ออกมาในอีกรูปแบบหนึ่งที่ต่างออกไปจากทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ประการแรก ได้แก่ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสิ่งเร้าพบว่า ปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยด้านความหนาแน่นมีอิทธิพล และส่งผลต่อปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพสามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า ลักษณะเฉพาะของกลุ่มตัวอย่าง, อาชีพ, สถานะอยู่อาศัย, ลักษณะการอยู่อาศัยภายในครอบครัว, จำนวนคน, รูปแบบบ้านพักอาศัย, ข้อกำหนดด้านขนาดพื้นที่ของบ้านพักอาศัย และความคุ้นชิน มีอิทธิพลต่อการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ และการให้ความสำคัญในปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้ผลต่อความแออัดนั้นเปลี่ยนไปจากทฤษฎี เช่น 1) รูปแบบบ้านพักอาศัยที่ส่งผลให้การกั้นพื้นที่ภายในบ้านเป็นสัดส่วนมีผลต่อการรับรู้ความแออัดมากขึ้น 2) ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง ระดับรายได้ ทำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญด้านอื่นมากกว่าที่อยู่อาศัยที่จะส่งผลต่อความแออัด (สามารถทนอยู่ในสถานการณ์ที่แออัดได้ดีกว่าบุคคลกลุ่มอื่น หรือมองข้ามปัจจัยทางด้านความแออัดไป) 3) สถานะการอยู่อาศัย ผู้ให้ข้อมูลที่อยู่ในสถานะเช่าอาศัยจะไม่ให้ความสนใจกับรูปแบบผังพื้นที่ หรือสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่งผลต่อความแออัด เนื่องจากไม่ใช่บ้านพักอาศัยในการครอบครองของตนจึงไม่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และไม่มีผลต่อความแออัด เป็นต้น

ประการที่ 2 ด้านการรับรู้ ได้แก่ ปัจจัยด้านความเป็นส่วนตัว หรือระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว พบว่าสามารถส่งผลต่อความแออัดโดยตรงซึ่งสนับสนุนผลจากทฤษฎี และเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งานวิจัยในอดีต และสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางด้านบุคคล, ปัจจัยทางด้านสังคม และปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่มีอิทธิพลต่อความแออัดเช่นกัน สามารถอธิบายได้จากผลการวิจัย เช่น 1) ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ใกล้ชิดส่งผลให้ระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวน้อยลง และทำให้ความแออัดน้อยลง 2) ช่วงวัย(เด็ก/ผู้สูงอายุ) ส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัวที่ต่างกัน และส่งผลให้ความแออัดต่างกันแม้อยู่ในสถานการณ์แบบเดียวกัน 3) ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวมีอิทธิพลให้เพศส่งผลต่อความแออัด เป็นต้น สามารถสรุปได้ว่าปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัวนั้นสามารถส่งผลโดยตรง หรือมีอิทธิพลร่วมกับปัจจัยอื่นต่อความแออัด และยังพบว่าความสัมพันธ์ของปัจจัยนั้นส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองทางด้านบวกได้เช่นกัน นอกเหนือจากพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบจากการศึกษาจากทฤษฎี และงานวิจัยในอดีต ซึ่งความเป็นส่วนตัวที่พบในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ การควบคุมระดับความเป็นส่วนตัว หรือไม่สามารถควบคุมระดับความเป็นส่วนตัว และสร้างอาณาเขตครอบครองเพื่อความเป็นส่วนตัว เป็นต้น

งานวิจัยในครั้งนี้สามารถตอบคำถามของงานวิจัยได้ครอบคลุมถึงประเด็นที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัด และพฤติกรรมตอบสนอง และแสดงความสัมพันธ์และอิทธิพลร่วมระหว่างปัจจัยได้อย่างชัดเจน ซึ่งในประเด็นที่ผู้วิจัยไม่สามารถให้คำตอบได้ เช่น ปัจจัยด้านความหนาแน่นยังคลุมเครือ เนื่องจากการค้นพบของผลการวิจัยที่สามารถตอบคำถามการวิจัยได้บางส่วน และพบว่ามีอิทธิพลจากปัจจัยอื่นที่เข้ามามีผลในปัจจัยด้านความหนาแน่นที่ส่งผลต่อความแออัด ซึ่งผู้วิจัยนั้นไม่สามารถควบคุม และวัดระดับความแออัดโดยแยกเป็นแต่ละปัจจัยได้ และในปัจจัยด้านความเครียด เนื่องจาก ผลการวิจัยในครั้งนี้จากความเครียดที่เกิดขึ้นนั้นเมื่อวิเคราะห์จากผลการวิจัยนั้นจึงพบว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นในด้านการรับรู้ความเครียดในประเด็นอื่น และผลจากการวิจัยนั้นไม่สามารถเชื่อมโยงปัจจัยความเครียดกับปัจจัยอื่นได้ซึ่งผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นว่าเพียงรู้สึกเครียดแต่ไม่สามารถอธิบายหรือให้ความหมายของความเครียดที่เกิดขึ้นได้ เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมที่ตอบสนองความเครียด พบว่าผู้ให้ข้อมูลให้ความคิดเห็นไม่สอดคล้อง และสนับสนุนทฤษฎีในอดีต จึงไม่สามารถสรุปผลการวิจัยได้สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้

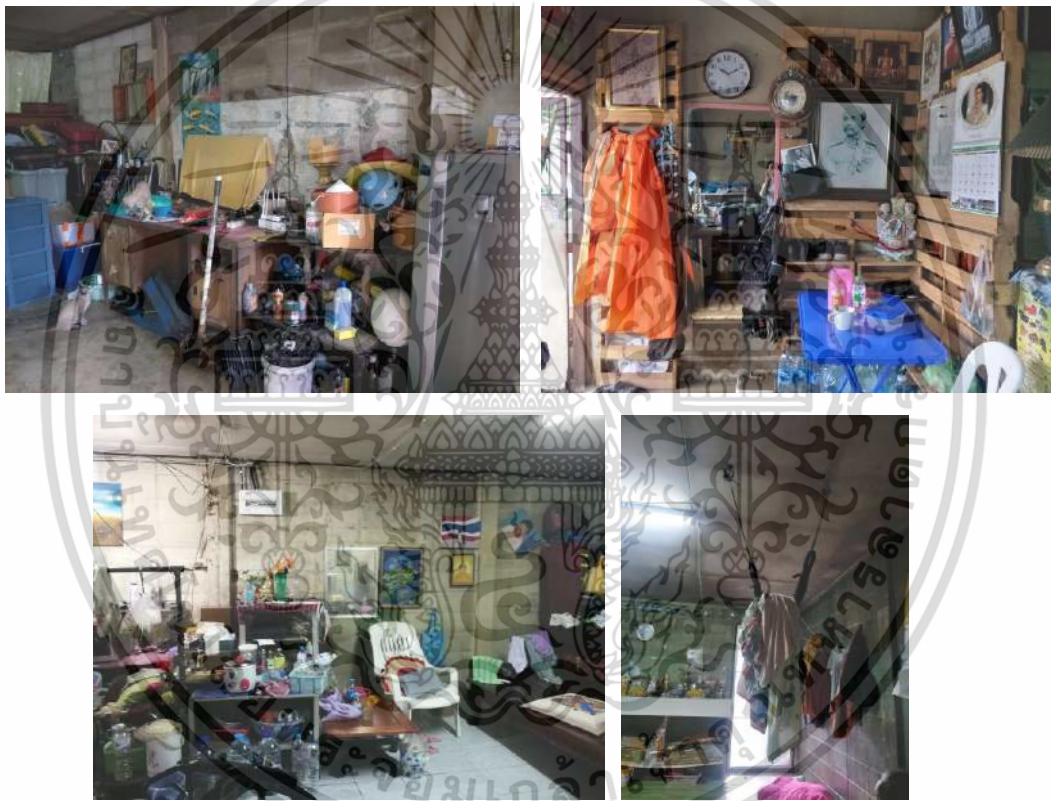
5.2.1 ปัจจัยข้างเคียงที่ค้นพบในงานวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ในปัจจัยข้างเคียงที่ส่งผลต่อความแออัดนอกเหนือจากกรอบทฤษฎีที่ผู้วิจัยได้ค้นพบเพิ่มเติมจากการศึกษาในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่

1. ด้านการดำเนินชีวิตของผู้อยู่อาศัย (lifestyle) ที่ส่งผลต่อความแออัดที่พบเจอได้จากการสำรวจร่องรอยทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยของ (ภาพที่ 5.8) ทั้งด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบเฟอร์นิเจอร์, ด้านลักษณะการจัดเก็บสิ่งของ ซึ่งผู้อยู่อาศัยมองข้ามประเด็นเหล่านี้ไป และไม่กล่าวถึงว่าส่งผลต่อความแออัด แต่ให้ความคิดเห็นในด้านของการใช้งานที่สะดวกต่อผู้ใช้ หรือคุณค่าของสิ่งของเหล่านั้นว่าเป็นสิ่งของสำคัญที่ใช้ประกอบอาชีพในอดีต แม้ปัจจุบันนั้นไม่ได้ใช้งานแล้วก็ยังคงเก็บรักษาไว้อยู่ รวมถึงการเลือกเฟอร์นิเจอร์ในการใช้งานในบ้านก็ไม่ได้ให้ความสำคัญถึงภาพลักษณ์หรือความสวยงามแต่มองถึงในด้านลักษณะการใช้งานว่าสิ่งของเหล่านั้นสามารถตอบสนองในด้านการใช้งานที่ต้องการได้ แต่ในมุมมองของผู้วิจัยกลับคิดเห็นว่าปัจจัยเหล่านี้ทั้งส่งผลทำให้เกิดความแออัดสำหรับผู้อยู่อาศัย ที่เป็นเช่นนั้นอันเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือภูมิหลังของแต่ละบุคคลที่ต่างกันไปที่ทำให้เกิดการรับรู้ที่ต่างกัน

ภาพที่ 5.8 ปัจจัยข้างเคียงด้านการดำเนินชีวิตที่ส่งผลต่อความแออัด

2. ด้านความทรุดโทรมของบ้านที่ส่งผลต่อความแออัด อ้างอิงข้อมูลจากขั้นตอนการศึกษาการสำรวจสภาพแวดล้อมภายหลังการเข้าใช้ (POE) ผู้ให้ข้อมูลหลายคนได้กล่าวถึงในประเด็นด้านความทรุดโทรมของบ้าน เนื่องจากเป็นบ้านพักอาศัยที่อยู่มาในระยะเวลาอันยาวนาน ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าอยากให้มีการปรับปรุงสีผนังให้เป็นสีทึบสว่างซึ่งจะทำให้บ้านดูโปร่งโล่ง และน่าอยู่ยิ่งขึ้น เนื่องจากผนังบ้านเดิมนั้นไม่มีการทาสี และเกิดรอยดำ และความเก่าจากการใช้งานในระยะเวลาอันยาวนาน รวมถึงจากทัศนคติ และความคิดเห็นของผู้วิจัยจากการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสำรวจบ้านพักอาศัยทั้ง 9 หลัง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่บ้านพักอาศัยที่มีการปรับปรุงใหม่ เช่น การทาสี, ปูพื้นกระเบื้อง, ซ่อมแซมหน้าต่าง ให้ความรู้สึกแออัดน้อยกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับบ้านพักอาศัยหลังที่ไม่ได้มีการปรับปรุงใดๆ ดังนั้นในปัจจัยด้านความทรุดโทรมของบ้านจึงเป็นปัจจัยข้างเคียงที่มีส่วนทำให้เกิดความแออัดได้เช่นกันในงานวิจัยในครั้งนี้ (ภาพที่ 5.9)

ภาพที่ 5.9 ปัจจัยข้างเคียงด้านความทรุดโทรมของบ้าน เปรียบเทียบบ้านที่ได้รับการปรับปรุง และบ้านที่ไม่ได้รับการปรับปรุงที่ส่งผลต่อความแออัด

3. ตำแหน่งช่องเปิด ตำแหน่งช่องเปิดที่ส่งผลต่อด้านแสงสว่าง และการระบายอากาศเป็นปัญหาสำหรับบ้านพักอาศัยประเภทนี้เป็นอย่างมาก ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยที่พบบ้านพักอาศัยหลังหนึ่งที่ได้มีการเจาะช่องแสงจากบริเวณด้านบนหลังคาเพิ่มเติม ซึ่งส่งผลต่อแสงสว่าง และการระบายอากาศที่มากกว่าบ้านในหลังอื่น และในความคิดเห็นของผู้วิจัยมีความคิดเห็นบ้านหลังนี้มีความแออัดน้อยกว่าบ้านทั้ง 9 หลังที่ได้ทำการศึกษา ซึ่งในบ้านทั้ง 9 หลังที่ไม่ได้มีการปรับปรุงโดยการเจาะตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบน ตำแหน่งช่องเปิดก็ส่งผลต่อความแออัดของผู้ให้ข้อมูลโดยตอบสนองออกมาในด้านพฤติกรรม เช่น การออกมานั่งเล่นบริเวณพื้นที่หน้าบ้านในช่วงเวลากลางวัน เนื่องจากให้ความคิดเห็นว่าในบ้านร้อน และอากาศไม่ถ่ายเท ซึ่งเป็นการค้นพบปัจจัยข้างเคียงจากการสำรวจที่สอดคล้องกันระหว่างความคิดเห็นของผู้วิจัย และจากผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย(ภาพที่ 5.10)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.10 บัจจัยข้างเคียงด้านตำแหน่งช่องเปิดจากทางด้านบนที่ส่งผลต่อแสงธรรมชาติ และการระบายอากาศในบ้านพักอาศัย

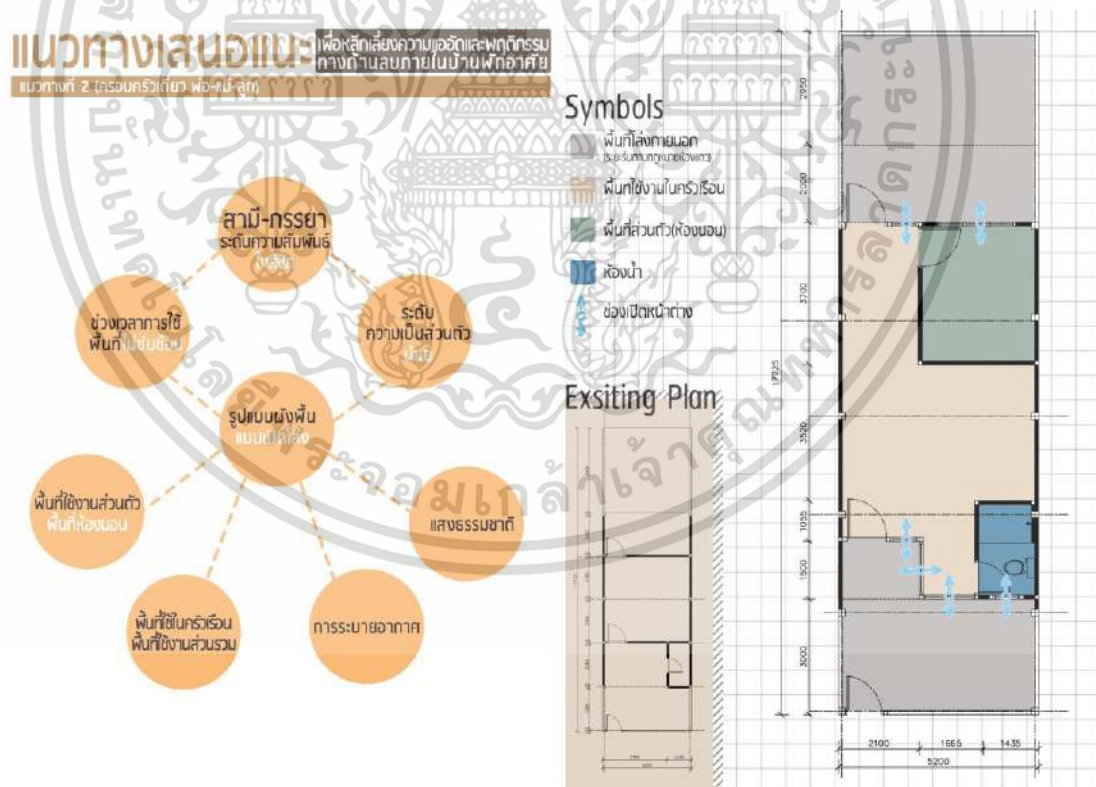
5.3 แนวทางเสนอแนะเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด และพฤติกรรมตอบสนองทางด้านลบภายในบ้านพักอาศัย

สำหรับแนวทางในการเสนอแนะเพื่อหลีกเลี่ยงความแออัด และพฤติกรรมทางด้านลบ สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินการโดยแบ่งตามปัจจัยทางด้านสังคม ได้แก่ ลักษณะครอบครัวเนื่องจากครอบครัวนั้นเป็นสถาบันทางสังคม เป็นการอยู่ร่วมกันของบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายเลือด ปฏิสัมพันธ์ และความผูกพัน การปรับเปลี่ยน, เพิ่ม หรือลดสมาชิก คนใดคนหนึ่งในครอบครัวจึงไม่ใช่วิธีการที่จะสามารถทำได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางโดยพิจารณาจากปัจจัยด้านลักษณะครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งเป็นแนวทางเสนอแนะด้านการจัดการพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่เหมาะสมกับครอบครัวแต่ละประเภท โดยผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของขนาดพื้นที่แบบเดิมของบ้านพักอาศัยในชุมชน โดยเสนอแนะแนวทางโดยจะทำการปรับเปลี่ยนทางด้านพื้นที่ให้น้อยที่สุดจากรูปแบบบ้านพักอาศัยแบบเดิม แต่สอดคล้องกับการใช้งานของลักษณะครอบครัวแต่ละประเภทมากที่สุด ซึ่งเสนอแนะแนวทางโดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร(ฉบับที่ 55) ในปัจจุบัน ในแต่ละแนวทางจะแสดงให้เห็นถึงลักษณะครอบครัวที่เปลี่ยนไปที่ส่งผลต่อรูปแบบการใช้พื้นที่ หรือความต้องการความเป็นส่วนตัวที่ต่างกันออกไปดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. แนวทางที่ 1 (ครอบครัวเดี่ยว : สามี-ภรรยา)

ครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิกที่อยู่ร่วมกันเพียงสามี-ภรรยา การแบ่งรูปแบบผังพื้นที่เพื่อความต้องการด้านความเป็นส่วนตัว จึงเป็นปัจจัยที่พิจารณาถึงน้อยที่สุดจากลักษณะครอบครัวรูปแบบอื่นจากผลจากวิจัยในครั้งนี้ เนื่องด้วยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันระหว่างสามี-ภรรยา ดังนั้นแนวทางเสนอแนะแนวทางที่ 1 คือ ในการจัดการด้านรูปแบบผังพื้นที่ จึงไม่จำเป็นต้องมีการแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตามการใช้งานเนื่องด้วยสมาชิกในบ้านมีจำนวนน้อย รวมถึงช่วงเวลาการใช้งานของสมาชิกที่ไม่ซับซ้อนควรพิจารณาถึงการแบ่งพื้นที่ส่วนตัว เช่นพื้นที่ห้องนอนให้เป็นสัดส่วน และพื้นที่ส่วนกลาง พื้นที่ในครัวเรือน หรือพื้นที่รองรับสำหรับแขกที่มาเยือนสามารถให้อยู่ในพื้นที่บริเวณเดียวกันได้ ซึ่งการเปิดพื้นที่แบบเปิดโล่งจะสามารถให้แสงธรรมชาติสามารถส่องได้ทั่วถึงทั้งบริเวณบ้าน รวมถึงการระบายอากาศที่ดี และหลีกเลี่ยงการกั้นผังพื้นที่ส่งผลต่อความแออัดสำหรับบ้านพักอาศัยแบบห้องแถว ปัจจัยทางด้านบุคคล ปัจจัยทางด้านความเป็นส่วนตัว จึงไม่ค่อยมีผลในแนวทางที่ 1 (ภาพที่ 5.11)

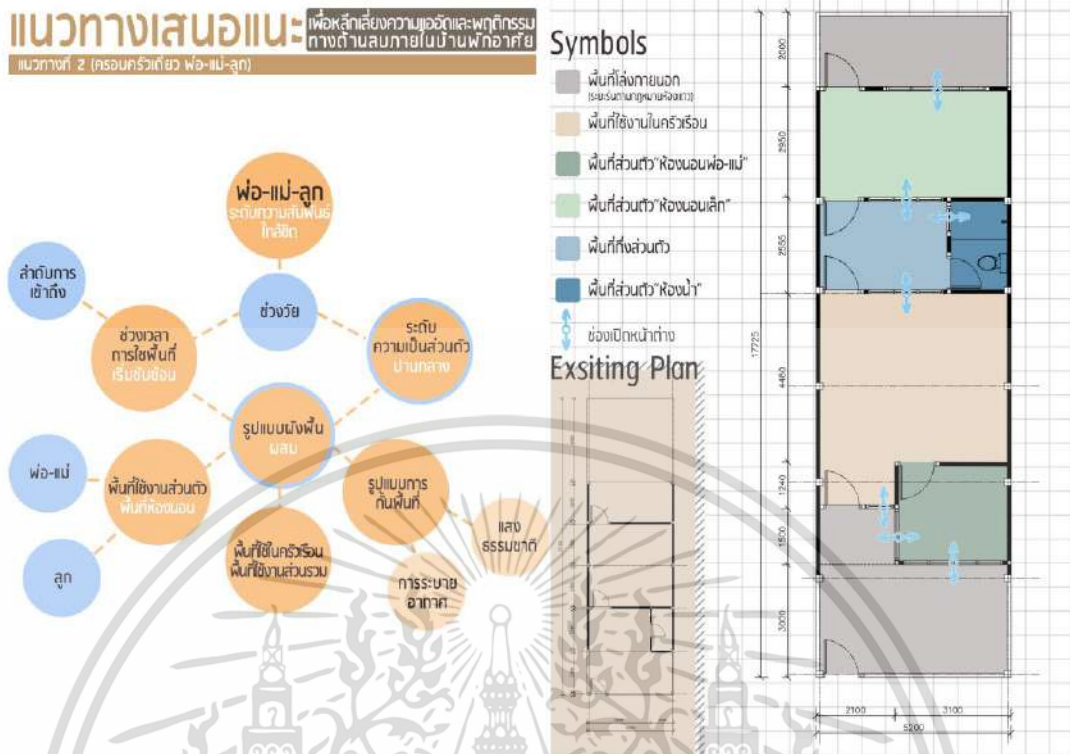
ภาพที่ 5.11 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวเดี่ยว(สามี-ภรรยา)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แนวทางที่ 2 (ครอบครัวเดี่ยว : พ่อ-แม่-ลูก)

ครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิกอยู่ร่วมกันในลักษณะครอบครัวพ่อ-แม่-ลูก ในด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีระดับความใกล้ชิดกัน คล้ายกับครอบครัวเดี่ยวแบบสามี-ภรรยา แต่มีการพิจารณาปัจจัยทางด้านช่วงวัยเข้ามาด้วย ซึ่งส่งผลต่อช่วงเวลาในการใช้พื้นที่ที่ซับซ้อนมากขึ้นรวมถึงความต้องการความเป็นส่วนตัวที่มากขึ้นกว่าครอบครัวในลักษณะแรก ดังนั้นในการจัดรูปแบบผังพื้นที่แบบผสมจึงเหมาะสำหรับครอบครัวในลักษณะนี้ ควรมีการแบ่งพื้นที่ส่วนรวม พื้นที่ส่วนตัว และพื้นที่ในครัวเรือนออกจากกันอย่างเหมาะสม ในด้านพื้นที่ส่วนตัวควรมีการแบ่งพื้นที่ห้องนอนสำหรับพ่อ-แม่ และลูกจากกัน เนื่องจากความแตกต่างทางด้านช่วงวัยที่จะส่งผลต่อระดับความต้องการความเป็นส่วนตัว รวมถึงในด้านลักษณะ และพฤติกรรมการใช้พื้นที่พบว่าบุคคลในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย ไปจนถึงช่วงวัยผู้สูงอายุมีพฤติกรรมการใช้พื้นที่โดยใช้พื้นที่ภายในครัวเรือน หรือพื้นที่ภายนอกห้องนอนมากกว่า และในช่วงวัยเด็ก หรือวัยรุ่นที่มีลักษณะพฤติกรรมการใช้พื้นที่ที่ต้องการใช้งานพื้นที่ห้องนอนส่วนตัวมากกว่า ดังนั้นในการจัดการพื้นที่จึงมีการจัดแบ่งพื้นที่โดยให้พื้นที่ห้องนอนสำหรับพ่อแม่มีขนาดที่เพียงพอสำหรับการใช้งานสำหรับนอนหลับ หรือพักผ่อนเท่านั้น และจัดอยู่ในตำแหน่งที่ติดกับพื้นที่ในครัวเรือน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านการใช้งานที่มักใช้งานพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวในช่วงระหว่างวัน และพื้นที่ห้องนอนสำหรับลูกมีการจัดแบ่งพื้นที่ให้มีขนาดมากขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการทางด้านการใช้งานภายในพื้นที่ห้องนอน และนอกจากนี้ในช่วงเวลากลางคืนพื้นที่ในครัวเรือน หรือพื้นที่ส่วนรวมดังกล่าวที่เป็นพื้นที่ใช้งานสำหรับพ่อ-แม่ในช่วงระหว่างวันจะเป็นพื้นที่ที่สมาชิกคนอื่นๆสามารถเข้ามาใช้งานต่อได้ เนื่องจากมีการกั้นพื้นที่ห้องนอนส่วนตัวสำหรับพ่อ-แม่ที่จะไม่เกิดการรบกวนจากการใช้งานในพื้นที่ ในด้านการจัดลำดับการเข้าถึงพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย เนื่องด้วยความแตกต่างทางด้านช่วงวัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม และการเข้าใช้งานพื้นที่ของพ่อ,แม่ และลูกที่ต่างช่วงเวลากัน ดังนั้นตำแหน่งพื้นที่ใช้งานส่วนตัว เช่นห้องน้ำควรพิจารณาให้อยู่ในตำแหน่งที่ไม่มีผลต่อการใช้งานที่ไม่ตรงกัน เนื่องด้วยเป็นพื้นที่ส่วนรวมที่มีการใช้งานร่วมกัน และในการจัดรูปแบบผังพื้นที่ควรคำนึงถึงระดับแสงธรรมชาติ และการระบายอากาศในบ้านพักอาศัยที่ลดน้อยลงจากการจัดรูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย การเพิ่มช่องเปิดแสงจากหลังคาจะช่วยเพิ่มระดับแสงธรรมชาติภายในบ้านได้ดี โดยเฉพาะการเพิ่มตำแหน่งช่องเปิดบริเวณกลางบ้าน(บริเวณห้องน้ำ) ที่ช่วยในการกระจายแสงได้ดีที่สุด และช่วยลดความชื้นจากการใช้งานพื้นที่ห้องน้ำ รวมถึงการพิจารณาการจัดรูปแบบผังพื้นที่ไม่ปิดกัน หรือบังทิศทางการระบายอากาศ และแสงธรรมชาติภายในบ้านพักอาศัย (ภาพที่ 5.12)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.12 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวเดี่ยว(พ่อ-แม่-ลูก)

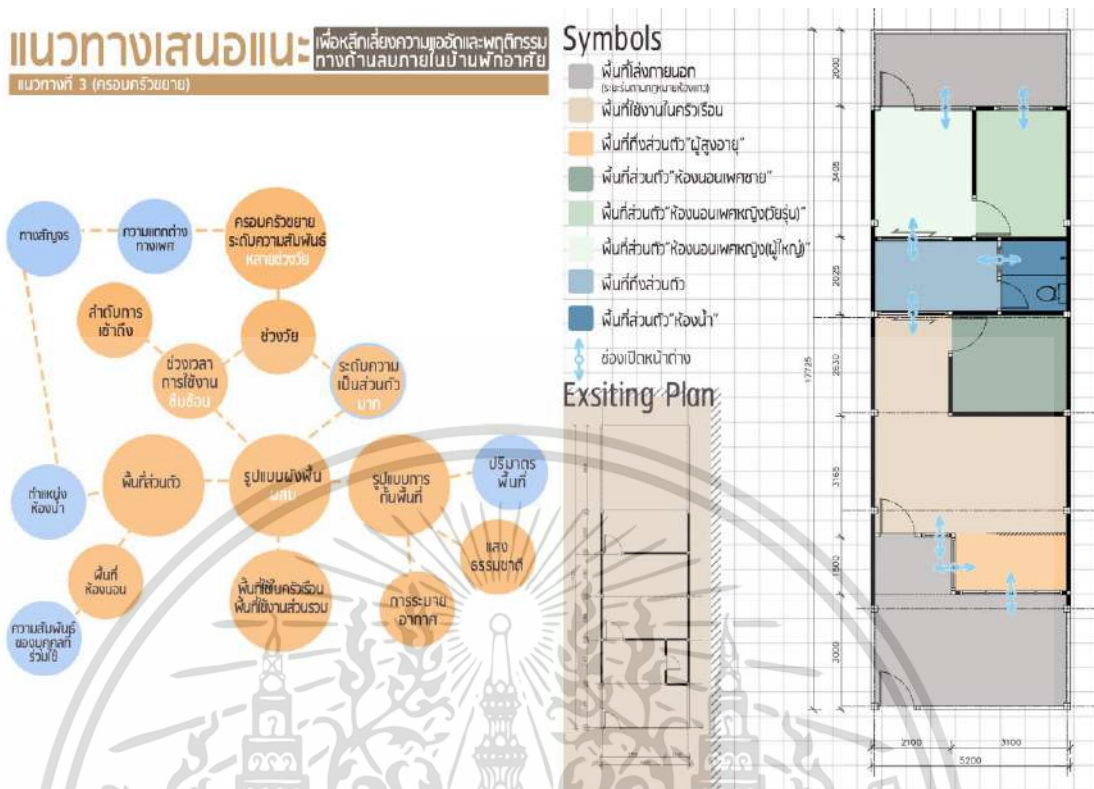
3. แนวทางที่ 3 (ครอบครัวขยาย)

ครอบครัวขยายที่มีสมาชิกอยู่ร่วมกันตั้งแต่ 3 ช่วงวัยขึ้นไป พบว่าระดับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีระดับที่น้อยกว่าครอบครัวลักษณะอื่น เนื่องด้วยมีความแตกต่างทางด้านเพศ และช่วงวัยค่อนข้างมากส่งผลต่อระดับความต้องความเป็นส่วนตัวที่มากขึ้นของสมาชิกในบ้าน การจัดรูปแบบผังพื้นที่ส่งผลต่อระดับความต้องความเป็นส่วนตัวค่อนข้างจำเป็นสำหรับครอบครัวขยายการแบ่งพื้นที่ส่วนรวม พื้นที่ในครัวเรือน และพื้นที่ส่วนตัวจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างมาก รูปแบบผังพื้นที่แบบผสมจึงเป็นรูปแบบผังพื้นที่ที่เหมาะสมกับครอบครัวขยายในการจัดการพื้นที่ภายในพื้นที่ส่วนตัวเป็นพื้นที่ที่ควรให้ความสำคัญอย่าง ตัวอย่างเช่นพื้นที่ห้องนอนที่ควรมีการจัดการพื้นที่ และพิจารณาให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย และเนื่องด้วยข้อจำกัดของพื้นที่ และจำนวนของสมาชิกที่มากจึงไม่สามารถจัดการพื้นที่ห้องนอนให้เพียงพอกับสมาชิกทุกคนในบ้านใน เนื่องจากจะส่งผลต่อการจัดการรูปแบบผังพื้นที่กันเป็นสัดส่วนที่ส่งผลต่อความแออัด ดังนั้นในการจัดแบ่งพื้นที่ในห้องนอนเนื่องด้วยขนาดพื้นที่ที่จำกัด การพิจารณาจากปัจจัย หรือช่วงวัยจะช่วยให้การจัดแบ่งห้องนอนเพื่อช่วยลดระดับความแออัดเมื่อต้องใช้พื้นที่ห้องนอนร่วมกับผู้อื่นได้ เพศเดียวกัน หรือความสัมพันธ์แบบสามีภรรยาสามารถอยู่ร่วมห้องกันได้โดยไม่รู้สึกแออัด รวมถึงพื้นที่ส่วนตัวใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนของตำแหน่งห้องน้ำที่จะเป็นปัญหาจากการใช้งานเนื่องด้วยความแตกต่างทางด้านเพศ ไม่ควรอยู่ในตำแหน่งทางสัญจรหลัก หรือพื้นที่ในครัวเรือนเนื่องจากความแตกต่างทางด้านเพศ และช่วงวัยที่จะส่งผลต่อการใช้งานที่ไม่สะดวก ที่ส่งผลต่อความแออัด ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความแตกต่างเพศ และช่วงวัยส่งผลต่อการใช้งานพื้นที่ส่วนตัวสำหรับครอบครัวขยายเป็นอย่างมาก ควรจัดการพื้นที่โดยหลีกเลี่ยงการใช้งานที่ทับซ้อนกันของเพศชาย และเพศหญิง หรือควรมีการจัดการพื้นที่ที่แบ่งโซนการใช้งานอย่างชัดเจน ในด้านลำดับการเข้าถึงก็ยังคงจำเป็นสำหรับลักษณะครอบครัวแบบขยายเนื่องด้วยจำนวนคนที่มากขึ้น และความหลากหลายในช่วงวัยจะส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้งาน และช่วงเวลาการใช้พื้นที่ที่ไม่ตรงกันที่ส่งผลต่อการรบกวนของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย ในด้านความหลากหลายของช่วงวัยครอบครัวขยายส่วนใหญ่จะมีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นผู้สูงอายุ ได้แก่ปู่,ย่า,ตา,ยาย ซึ่งสามารถจัดการพื้นที่ใช้งานส่วนตัว โดยให้อยู่ใกล้ตำแหน่งพื้นที่ใช้งานในครัวเรือน เช่นพื้นที่ห้องน้ำ และพื้นที่ทานอาหารได้ เนื่องด้วยลักษณะการอยู่อาศัย และข้อจำกัดทางด้านร่างกาย ซึ่งผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าในช่วงวัยผู้สูงอายุสามารถอยู่อาศัยในพื้นที่เปิดโล่งได้โดยไม่แออัด เนื่องด้วยความผูกพัน และต้องการร่วมพูดคุยกับสมาชิกในบ้านอยู่เสมอ และในทางกลับกันการอยู่ในพื้นที่เปิดโล่งจะทำให้ผู้สูงอายุจะใช้งานพื้นที่โดยอยู่ในสายตาของสมาชิกในบ้านเสมอซึ่งผลดีต่อการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ของบ้านที่มีขนาดพื้นที่จำกัด ในด้านแสงสว่าง และการระบายอากาศเนื่องด้วยจำนวนของสมาชิก ดังนั้นการกันแบ่งสัดส่วนของพื้นที่ภายในบ้านจึงมากกว่าครอบครัวในลักษณะอื่น จึงส่งผลต่อระดับแสงสว่าง และการระบายอากาศภายในบ้านพักอาศัย ดังนั้นหากสามารถปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงได้ช่องเปิดจากทางด้านบนจะสามารถช่วยแก้ปัญหาด้านแสงสว่าง และการระบายอากาศภายในบ้านพักอาศัยได้โดยเฉพาะช่องเปิดจากตำแหน่งกลางบ้าน(ตำแหน่งห้องน้ำ)ที่จะช่วยกระจายแสงได้ดี และข้อควรคำนึงสำหรับการจัดการรูปแบบผังพื้นที่ในครอบครัวขยาย คือ การกันผังพื้นที่ส่งผลต่อปริมาตรพื้นที่ที่รู้สึกแคบ และแออัด ที่สามารถแก้ปัญหาได้จากการส่องสว่างของแสงธรรมชาติในบริเวณ (ภาพที่ 5.13)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.13 แนวทางเสนอแนะสำหรับครอบครัวขยาย

5.4 ข้อดี และข้อจำกัดของการศึกษางานวิจัย

5.4.1 ข้อดี

1. ด้านทฤษฎี ในการศึกษางานวิจัยในครั้งนี้เป็นการต่อยอดในการเรียนรู้ทฤษฎีที่สัมพันธ์กับทฤษฎีด้านความแออัดเพิ่มเติมจากการทบทวนวรรณกรรม เช่น ทฤษฎี (Space Syntax)
2. ด้านวิธีการวิจัย สืบเนื่องด้วยข้อจำกัดของงานวิจัยส่งผลให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยที่ครอบคลุมทั้งการวิจัยในเชิงปริมาณ และการวิจัยในเชิงคุณภาพ
3. ด้านผลการวิจัย เนื่องจากการศึกษางานวิจัยด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผลของการวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสัมพันธ์ของหลายปัจจัยจากการพยายามทำความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยรวม ดังนั้นจึงเป็นผลดีในการนำผลการวิจัยไปใช้ เนื่องด้วยความเฉพาะเจาะจงของผลการวิจัยที่เกิดจากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่พบจากการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4.2 ข้อจำกัด

1. ด้านการเข้าถึงข้อมูล เนื่องด้วยลักษณะในการเก็บข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลภายในบ้านพักอาศัยที่เป็นพื้นที่ส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล ทำให้เกิดความไม่สะดวก และยากในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลเนื่องด้วยผู้วิจัยไม่ได้เป็นคนภายในพื้นที่ ดังนั้นจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนระเบียบวิธีวิจัยจากการวิจัยเชิงปริมาณเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องด้วยไม่สามารถเข้าถึงการเก็บข้อมูลภายในบ้านพักอาศัยได้ตามจำนวนที่ต้องการ ดังนั้นจึงเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บข้อมูลในลักษณะเชิงลึกเพื่อวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยรวม
2. ด้านช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล เนื่องด้วยตำแหน่งที่ตั้งของสถานที่ ดังนั้นช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลที่สะดวกของผู้วิจัยจึงเป็นเวลา 10.00-15.00น. ทำให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สะดวกให้ข้อมูลจึงเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีผลต่อข้อมูลบางกลุ่มที่ออกมาในลักษณะใกล้เคียงกัน
3. ด้านความรู้ความเข้าใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จากลักษณะทางบุคคลที่มีผลต่อการรับรู้และความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งในการศึกษางานวิจัยมีจุดประสงค์ และเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจง จึงส่งผลกระทบต่อข้อจำกัดในการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยต้องระมัดระวังในการในการเลือกใช้คำศัพท์ที่ง่ายต่อการสื่อสาร และความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูล

5.5 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

5.5.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาในงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแออัด และพฤติกรรมตบสนองภายในบ้านพักอาศัย ผลจากการค้นพบหลักถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความแออัดนั้นสนับสนุนทฤษฎี และงานวิจัยในอดีตที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาในอนาคตต่อไปได้ นอกจากนี้การที่ผู้วิจัยได้เลือกบ้านพักอาศัยภายในชุมชนการเคหะซึ่งเป็นบ้านพักอาศัยขนาดเล็ก และมีข้อจำกัดทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพหลายด้าน และเป็นผลต่อเนื่องถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยในครั้งนี้ที่มีลักษณะเฉพาะ และอยู่ในช่วงวัยผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่เนื่องด้วยลักษณะชุมชนที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลนั้นเป็นชุมชนชนกึ่งเมืองกึ่งชนบทจึงทำให้ผู้ให้ข้อมูลที่สะดวกให้ข้อมูลจึงเป็นผู้ให้ข้อมูลในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนปลาย และผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจากข้อจำกัดดังกล่าวนี้ทำให้ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ค่อนข้างมีความเฉพาะเจาะจง จึงทำให้เกิดอิทธิพลร่วมของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีส่วนที่ผลการวิจัยเฉพาะเจาะจง และต่างไปจากทฤษฎีในอดีต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นในการนำผลการวิจัยจากงานวิจัยในครั้งนี้เพื่อไปใช้เป็นแนวทางการออกแบบเพื่อลดความแออัดภายในบ้านพักอาศัยขนาดเล็กภายในชุมชนการเคหะแห่งชาติควรพิจารณาถึงข้อจำกัด และปัจจัยที่มีอิทธิพลร่วมเป็นสำคัญที่มีผลทำให้ผลจากการวิจัยในครั้งนี้มีความเฉพาะเจาะจงสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ แต่ทั้งนี้สามารถนำผลจากการวิจัยบางส่วนไปใช้เพื่อการศึกษาในอนาคตได้ เช่น การนำผลในด้านปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ การจัดการด้านรูปแบบผังพื้น, ตำแหน่งช่องเปิด, รูปแบบช่องเปิดที่ส่งผลต่อระดับแสงธรรมชาติเพื่อลดความแออัด การคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเพื่อช่วยในการจัดการพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยการกำหนดพื้นที่ส่วนรวม, พื้นที่ในครัวเรือน และพื้นที่ส่วนตัวลดปัญหาจากด้านช่วงเวลาการใช้งานที่ส่งผลต่อความแออัด เพื่อสร้างความเป็นส่วนตัว และควบคุมระดับความต้องการทางสังคมของสมาชิกภายในบ้านพักอาศัย ซึ่งในด้านความเป็นส่วนตัวสามารถใช้ทฤษฎีการเข้าถึงเพื่อช่วยในคาดการณ์ระดับความเป็นส่วนตัวของแต่ละพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยที่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในบ้านพักอาศัยทั่วไปที่ไม่มีข้อจำกัดอย่างเช่นในงานวิจัยในครั้งนี้ เป็นต้น

5.5.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาในสถานที่ และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความเฉพาะเจาะจง และมีจำนวนจำกัดซึ่งทำให้ไม่สามารถใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ได้ ดังนั้นในงานวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการค้นหาปรากฏการณ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความแออัดที่เกิดขึ้นโดยรวม ซึ่งไม่สามารถวัดระดับความแออัดที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบแต่ละปัจจัยเป็นเชิงปริมาณได้ชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าความแออัดเป็นการรับรู้ภายในถ้าสามารถวัดระดับความแออัดจากแต่ละปัจจัยได้จะทำให้ผลการวิจัยนั้นเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในอนาคตมากขึ้น ดังนั้นในงานวิจัยในอนาคตหากมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจึงควรมีการศึกษาบ้านพักอาศัยในลักษณะอื่นเพิ่มเติม เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยในทั้ง 2 ลักษณะเพื่อหาความแตกต่าง และเปรียบเทียบข้อมูลการค้นพบที่เกิดขึ้นเพื่อความเป็นกลาง รวมถึงการเก็บข้อมูล และเลือกสถานที่ในการวิจัยและกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนเพียงพอสำหรับการใช้เครื่องมือวิจัยในเชิงปริมาณ เพื่อสามารถวัดเปรียบเทียบระดับความแออัดระหว่างปัจจัยที่ค้นพบได้ ซึ่งทำให้ผลการวิจัยนั้นสามารถนำไปใช้ได้โดยทั่วไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรุงเทพมหานครกิจ. “คนจนเมือง”. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/625976>. 2558

ทัศนาศิลป์ พงศ์การณกิจ. (2558). บริบทชุมชนภายใต้สังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 9(1),7-15.

นฤดี สีแก้วมี. (2557). กระบวนการแก้ปัญหาด้านการออกแบบพื้นที่ขนาดเล็กด้วยวิธีการลงตากรณีศึกษา: การแก้ปัญหาพื้นที่ชองที่ชองอาคารชุดขนาดเล็กในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชา สถาปัตยกรรมภายใน บัณฑิต วิทยาลัย,มหาวิทยาลัยกรุงเทพ).

มาลินี อยู่ใจเย็น, สุทธานันท์ กัลละ, ศศิวิมล บุรณะเรข, ไชนภา แก้วจันทร์. (2561). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับโรคซึมเศร้าในชุมชนแออัดแห่งหนึ่ง. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชธานี กรุงเทพฯ. 34(3), 100-107

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2549). จิตวิทยาสภาพแวดล้อม . (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จี.บี.พี.เซ็นเตอร์.

หมอชาวบ้าน. “ผลของความเครียดต่อสุขภาพ”. [Online]. เข้าถึงได้จาก :

<http://www.thaihealth.or.th /Content/44137-ผลของความเครียดต่อสุขภาพ>. 2561

ภาษาอังกฤษ

Altman, I. (1975). **The Environment and Social Behavior: Privacy, Personal Space, Territory, Crowding**. USA:Brooks/Cole Publishing Co.

Gifford, R. (2014). **Environmental Psychology : Principle and practice**. 5th ed. Canada: Hermit.

Calhoun, J. B. (1962). Population Density and Social Pathology. **Scientific American**. 206,139-148.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- Campagna, G. (2016). Linking Crowding, Housing Inadequacy, and Perceived Housing Stress. **Journal of Environmental Psychology**. 45,252-266.
- Selye, H. (1956) **The Stress of Life**. New York: McGraw-Hill.
- Stokols, D. (1972). A Social-Psychological of Human Crowding Phenomena. **Journal of the American Institute of Planners**. 38(2),72-83.
- Ellisa, E. (2016). Coping With Crowding in High-Density Kampung Housing of Jakarta. **International Journal of Architecture Research**. 10(1),195-212.
- Evans, G. Rhee, E. Forbes, C. Allen, K and Lepore, S. (2000). The Meaning and Efficacy of Social Withdrawal As a Strategy for Coping With Chronic Residential Crowding. **Journal of Environmental Psychology**. 20,335-342
- Gifford, R. (2007). The Consequence of Living in High-Rise Buildings. **Architecture Science Review**. 50(1),2-17.
- Gifford, R. (2014). **Environmental Psychology : Principle and practice**. 5th ed. Canada: Hermit.
- Jacinto, L and Mendieta, I. (2002). Multiple Effect of Community and Household Crowding. **Journal of Environmental Psychology**. 22,233-246
- Portero, C. Alacorn, D and Padura, A. (2017). Dwelling Conditions and Life Satisfaction of Older people Through Residential Satisfaction. **Journal of Environmental Psychology**. 49,1-7
- Rolling, K and Evans, G. (2019). Design Moderators of Perceived Residential Crowding and Chronic Physiological Stress Among Children. **Environmental and Behavior**. 5,590-621.
- Stokols, D. (1972) On the Between Density and Crowding: Some Implications for Future Research. **Psychological Review**. 79(3),275-277.
- Walden, T. Nelson, P. Smith, D. (1981). Crowding, Privacy and Coping. **Environment and Behavior**. 13(2),205-224.
- Wisniewski, E. (1987) Residential Density, Locus of Control and Crowding Perception in Popular Housing Projects. **Journal of Environmental Psychology**. 7,143-158.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดที่.....

แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

วันที่เข้าสังเกต.....เวลาเริ่มสังเกต.....เวลาสิ้นสุด.....รวมเวลา.....นาที

สถานที่สังเกต.....

ส่วนที่ 1 รูปแบบผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัยของท่าน

รายละเอียดผังพื้นที่ภายในบ้านพักอาศัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดที่.....

แบบสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

วันที่เข้าสังเกต.....เวลาเริ่มสังเกต.....เวลาสิ้นสุด.....รวมเวลา.....นาที

ผู้ให้ข้อมูล.....สถานที่สังเกต.....

ส่วนที่ 2 ตารางบันทึกพฤติกรรมการใช้พื้นที่ของสมาชิกภายในบ้าน

เวลา	กิจกรรม	สมาชิกที่ใช้งาน	ตำแหน่งพื้นที่
			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดที่.....

แบบสัมภาษณ์ผู้อยู่อาศัยภายในบ้านพักอาศัยชุมชนการเคหะแห่งชาติ รังสิตคลอง 6
เกี่ยวกับ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมภายในบ้านพักอาศัยที่มีต่อความแออัด
ในวิทยานิพนธ์เรื่อง อิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในบ้านพักอาศัยชุมชนการเคหะแห่งชาติ
รังสิตคลอง 6 ที่ส่งผลต่อความแออัด ความเครียด และพฤติกรรมการอยู่อาศัย

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

จัดทำโดย นางสาว ชนม์ภา เดชนิธิรัตน์

วันที่สัมภาษณ์ เวลาเริ่ม..... เวลาสิ้นสุด..... ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ นาที

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1) ชื่อ

2) อายุ..... 3) เพศ 1. ชาย 2. หญิง 3. อื่นๆ.....

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่มีต่อความแออัด

1) ท่านอยู่อาศัยบ้านหลังปัจจุบันมานานกี่ปี และสมาชิกภายในบ้านมีจำนวนกี่คน, มีใครบ้าง ?

.....

2) ท่านมีความรู้สึกอย่างไรในช่วงเวลาที่อยู่ภายในบ้านพักอาศัย และช่วงเวลาที่ต้องอาศัยร่วมกับสมาชิกทั้งหมดภายในบ้าน
ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ?

.....

3) ลักษณะการแบ่งห้องพักภายในบ้านของท่านเป็นอย่างไร และท่านคิดว่าควรมีการกันแบ่งห้องพักอย่างไรที่เหมาะสมกับ
ลักษณะบ้านพักอาศัยของท่าน ?

.....

4) ท่านมีห้องพักอาศัยส่วนตัวหรือไม่ และท่านอาศัยอยู่กับใคร ในช่วงเวลาที่ท่านใช้พื้นที่ภายในห้องส่วนตัวของท่านร่วมกับ
สมาชิกในบ้านท่านมีความรู้สึกอย่างไร ?

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) พื้นที่ในบริเวณบ้านพักอาศัยส่วนใดที่ท่านรู้สึกโปร่งโล่ง และโปร่ง หรือพักผ่อนมากที่สุด เพราะอะไร ?

.....

.....

6) พื้นที่ในบริเวณบ้านพักอาศัยส่วนใดที่ท่านรู้สึกไม่ปลอดโปร่ง หรืออึดอัดมากที่สุด เพราะอะไร ?

.....

.....

7) ตำแหน่งพื้นที่เปียก (ห้องน้ำ, ห้องครัว) ของท่านอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม หรือไม่เพราะอะไร และตำแหน่งพื้นที่เปียกส่งผลต่อความรู้สึกของท่านภายในอาศัยอย่างไร ?

.....

.....

8) ลักษณะการจัดเฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านของท่านเป็นอย่างไร และจัดลักษณะนี้ด้วยเหตุผลอะไร หากเป็นไปได้อยากเพิ่มหรือลดส่วนใดบ้างหรือไม่ เพราะอะไร ? (สภาพแวดล้อมทางกายภาพ- รูปแบบผังพื้น-เฟอร์นิเจอร์)

.....

.....

9) พื้นที่ส่วนใดภายในบ้านที่คิดว่าสว่าง และคิดว่าความสว่างส่งผลอย่างไรกับความรู้สึกของท่าน ?

.....

.....

10) พื้นที่ส่วนใดภายในบ้านที่คิดว่ามืด และคิดว่าความมืดส่งผลอย่างไรกับความรู้สึกของท่าน ?

.....

.....

11) พื้นที่ส่วนใดของบ้านที่ท่านรู้สึกว่ามีการปิดกั้นการมองเห็นมากที่สุด เพราะอะไร และท่านมีความรู้สึกอย่างไร

.....

.....

12) ในระหว่างที่ท่านทำกิจกรรมอยู่ภายในบ้านเคยรู้สึก ถูกขังมอง, ไม่เป็นส่วนตัว หรืออยากออกจากบริเวณบ้านบ้างหรือไม่ เพราะอะไร ?

.....

.....

13) ถ้าให้ประเมินสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยของท่านกับความแออัด ท่านรู้สึกอย่างไร จากระดับ 1 ถึง 7 อยู่ทีระดับเท่าใด ?

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14) ถ้าให้ประเมินสภาพแวดล้อมภายในบ้านพักอาศัยของท่านกับความเครียดท่านรู้สึกอย่างไร จากระดับ 1 ถึง 7 อยู่ในระดับเท่าใด ?

.....

.....

15) ท่านคิดว่าความแออัดมีผลต่อความเครียดอย่างไร ?

.....

.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

15 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจก
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

16 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

17 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

18 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

19 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

ชั้นที่ 3 คู่มือ 3: สุขุม

20 **บริเวณทางเดิน**
บริเวณทางเดิน
บริเวณทางเดิน

คำสำคัญ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

การตีความ
 - กระจกใส
 - กระจกใส

สรุป
 - กระจกใส
 - กระจกใส

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

📅 วันจันทร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

15 **ป้องกันภัยจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ**

- จุดสนใจใหม่
- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

จุดประสงค์การเรียนรู้

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

การตีความ

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

📅 วันจันทร์ที่ 5 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

16 **ป้องกันภัยจากมุมมองทางสังคม**

- ภัยพิบัติ

การตีความ

- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ

17 **ป้องกันภัยจากความแออัด ความเครียด พฤติกรรม**

- ความแออัด
- ความเครียด
- พฤติกรรมตอบสนอง

การตีความ

- ความแออัด

สรุป

- ความแออัด

📅 วันจันทร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

18 **ป้องกันภัยจากสิ่งแวดล้อม**

19 **ป้องกันภัยจากความหนาแน่น**

20 **ป้องกันภัยจากลักษณะการอยู่อาศัย**

21 **ป้องกันภัยจากสังคม**

การตีความ

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

📅 วันจันทร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

22 **ป้องกันภัยจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ**

การตีความ

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

23 **ป้องกันภัยจากความแออัด ความเครียด พฤติกรรม**

- ความแออัด
- ความเครียด
- พฤติกรรมตอบสนอง

การตีความ

- ความแออัด

สรุป

- ความแออัด

📅 วันจันทร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

24 **ป้องกันภัยจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ**

- ภัยพิบัติ
- ภัยพิบัติ

การตีความ

- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ

📅 วันจันทร์ที่ 6 กุมภาพันธ์ 2561

กิจกรรม | **คำสำคัญ** | **การตีความ** | **สรุป**

25 **ป้องกันภัยจากมุมมองทางสังคม**

- ภัยพิบัติ

การตีความ

- ภัยพิบัติ

สรุป

- ภัยพิบัติ

26 **ป้องกันภัยจากความแออัด ความเครียด พฤติกรรม**

- ความแออัด
- ความเครียด
- พฤติกรรมตอบสนอง

การตีความ

- ความแออัด

สรุป

- ความแออัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

๕ บ้านลึก 7 คู่มือ 2 จุดขอ

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านความเคลื่อนไหวทางกายภาพ	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ ▶ ความสำเร็จ

๕ บ้านลึก 7 คู่มือ 2 จุดขอ

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านมุมมองทางสายตา	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ

๕ บ้านลึก 8 คู่มือ 1 บ้าน

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านสังคม	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ

๕ บ้านลึก 8 คู่มือ 1 บ้าน

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ

๕ บ้านลึก 8 คู่มือ 1 บ้าน

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ

๕ บ้านลึก 8 คู่มือ 1 บ้าน

ปัจจัย	คำสำคัญ	การตีความ	สรุป
๕.๑ ใช้งานทางด้านมุมมองทางสายตา	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ
	▶ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ความสำเร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชั้นที่ 9 หน้า 1: ใหม่

วัตถุประสงค์
15 วัตถุประสงค์ด้านความปลอดภัยทางกายภาพ

คำสำคัญ
ความปลอดภัย

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 15
วัตถุประสงค์ที่ 15: วัตถุประสงค์ที่ 15

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 15: วัตถุประสงค์ที่ 15

ชั้นที่ 9 หน้า 1: ใหม่

วัตถุประสงค์
16 วัตถุประสงค์ด้านบูรณาการ

คำสำคัญ
บูรณาการ

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 16
วัตถุประสงค์ที่ 16: วัตถุประสงค์ที่ 16

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 16: วัตถุประสงค์ที่ 16

ชั้นที่ 9 หน้า 2: สุนทรียภาพ

วัตถุประสงค์
17 วัตถุประสงค์ด้านสุนทรียภาพ
18 วัตถุประสงค์ด้านความเหมาะสม
19 วัตถุประสงค์ด้านสายใยการเชื่อมโยง
20 วัตถุประสงค์ด้านสังคม

คำสำคัญ
สุนทรียภาพ, ความเหมาะสม, สายใยการเชื่อมโยง, สังคม

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 17, 18, 19, 20
วัตถุประสงค์ที่ 17: วัตถุประสงค์ที่ 17
วัตถุประสงค์ที่ 18: วัตถุประสงค์ที่ 18
วัตถุประสงค์ที่ 19: วัตถุประสงค์ที่ 19
วัตถุประสงค์ที่ 20: วัตถุประสงค์ที่ 20

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 17: วัตถุประสงค์ที่ 17
วัตถุประสงค์ที่ 18: วัตถุประสงค์ที่ 18
วัตถุประสงค์ที่ 19: วัตถุประสงค์ที่ 19
วัตถุประสงค์ที่ 20: วัตถุประสงค์ที่ 20

ชั้นที่ 9 หน้า 2: สุนทรียภาพ

วัตถุประสงค์
21 วัตถุประสงค์ด้านสุนทรียภาพ

คำสำคัญ
สุนทรียภาพ

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 21
วัตถุประสงค์ที่ 21: วัตถุประสงค์ที่ 21

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 21: วัตถุประสงค์ที่ 21

ชั้นที่ 9 หน้า 2: สุนทรียภาพ

วัตถุประสงค์
22 วัตถุประสงค์ด้านสุนทรียภาพ

คำสำคัญ
สุนทรียภาพ

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 22
วัตถุประสงค์ที่ 22: วัตถุประสงค์ที่ 22

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 22: วัตถุประสงค์ที่ 22

ชั้นที่ 9 หน้า 2: สุนทรียภาพ

วัตถุประสงค์
23 วัตถุประสงค์ด้านบูรณาการ

คำสำคัญ
บูรณาการ

การตีความ
วัตถุประสงค์: วัตถุประสงค์ที่ 23
วัตถุประสงค์ที่ 23: วัตถุประสงค์ที่ 23

สรุป
วัตถุประสงค์ที่ 23: วัตถุประสงค์ที่ 23

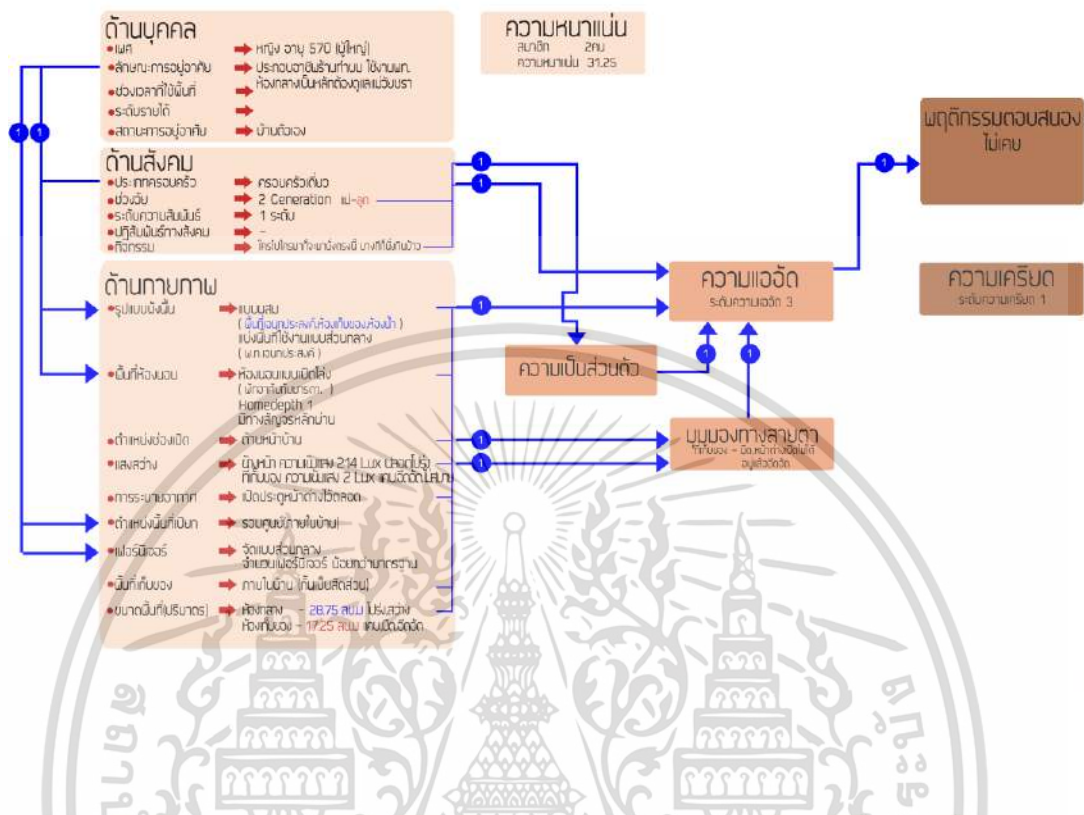
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษเท่านั้น ไม่อนุญาตให้拿去ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ค

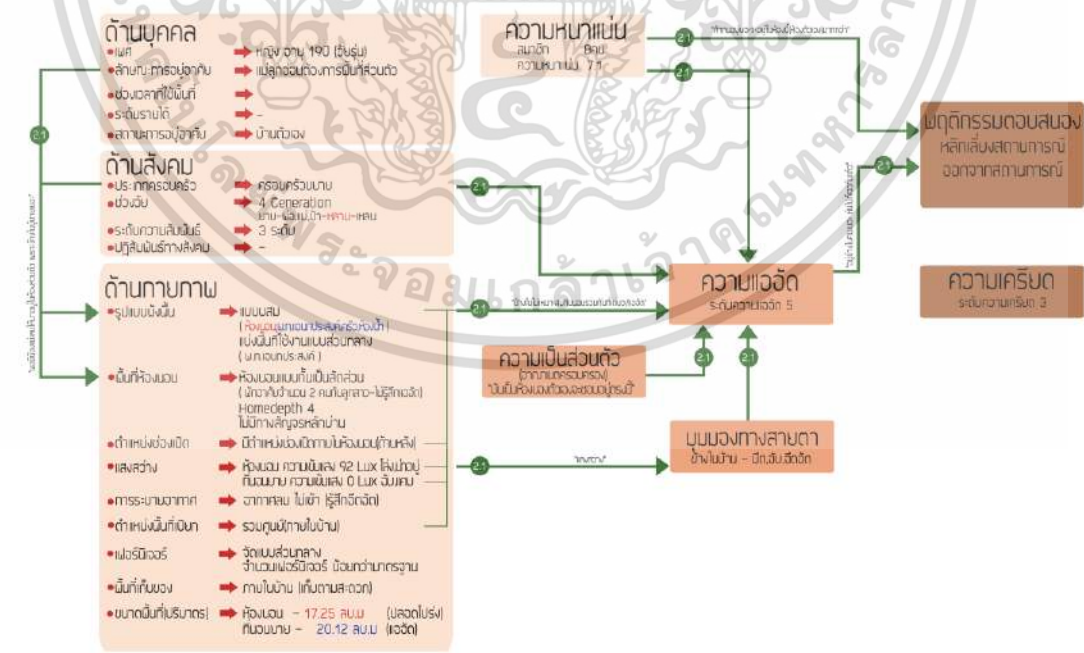
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังจริยศาสตร์ความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 1 คนที่ 1: ป้าต๋อง

๙

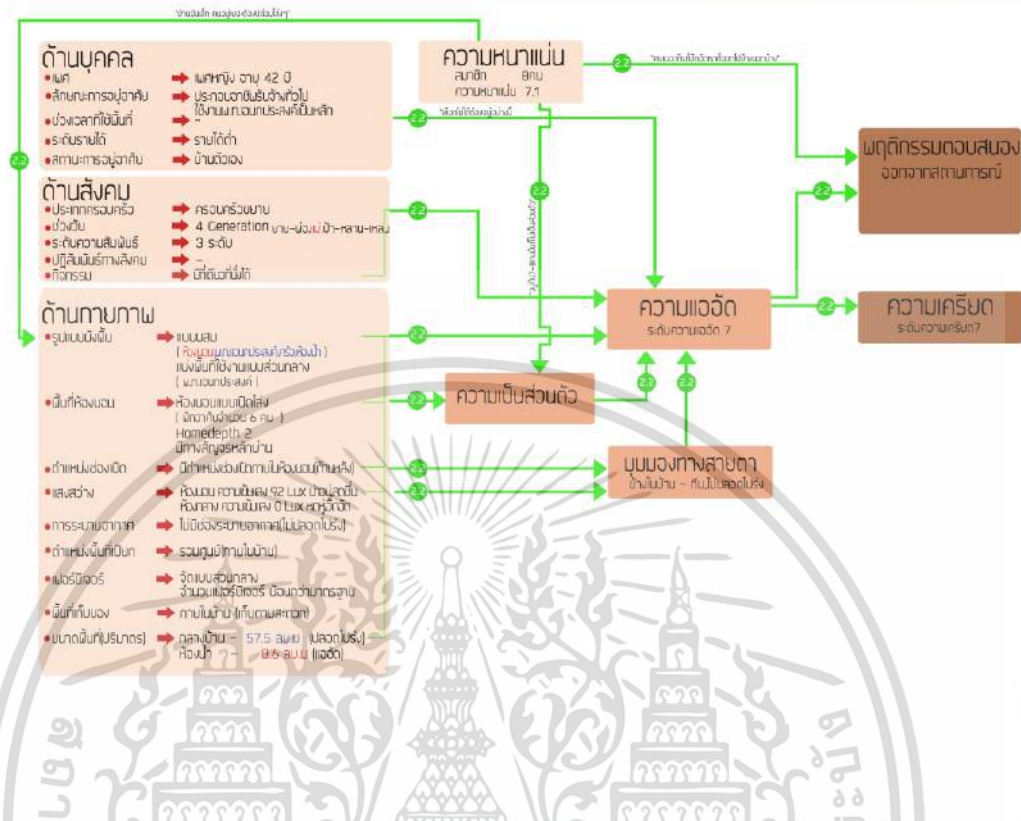
แผนผังจริยศาสตร์ความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 2 คนที่ 1: นังเป้ง

๙

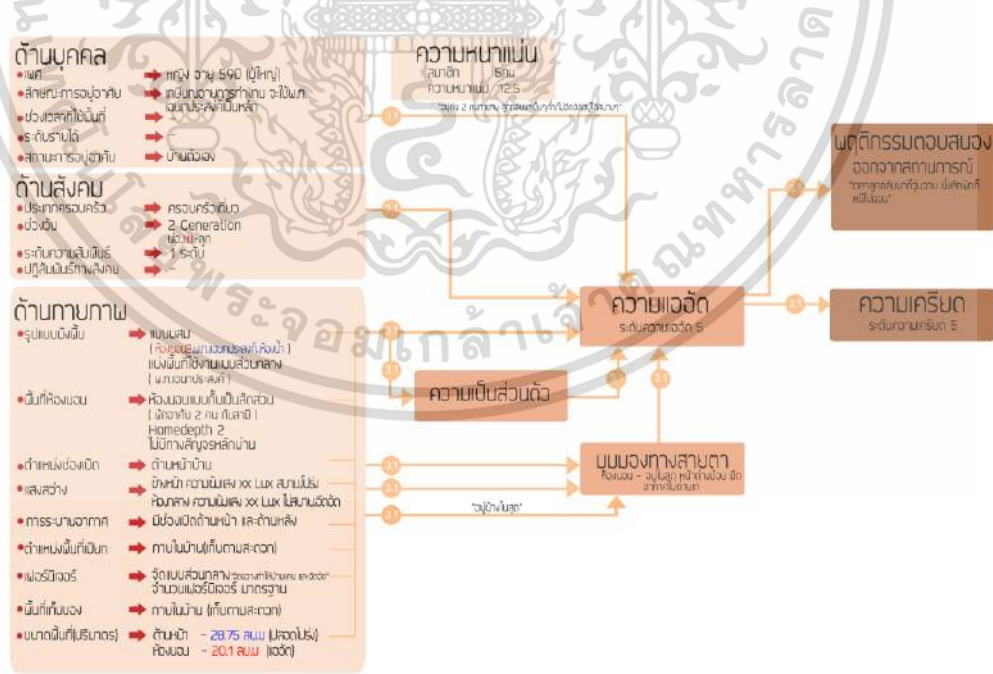
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 2 คนที่ 2: พีญู

๕

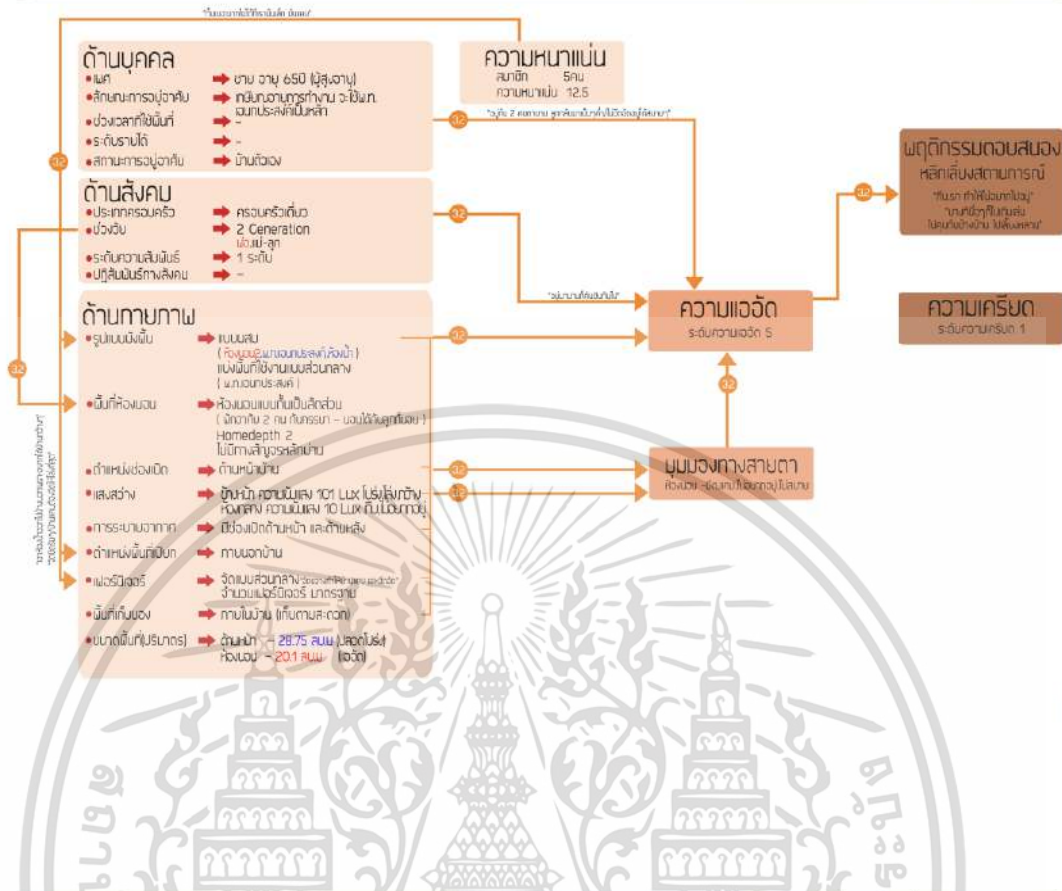
แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 3 คนที่ 1: ป้าเพ็ญู

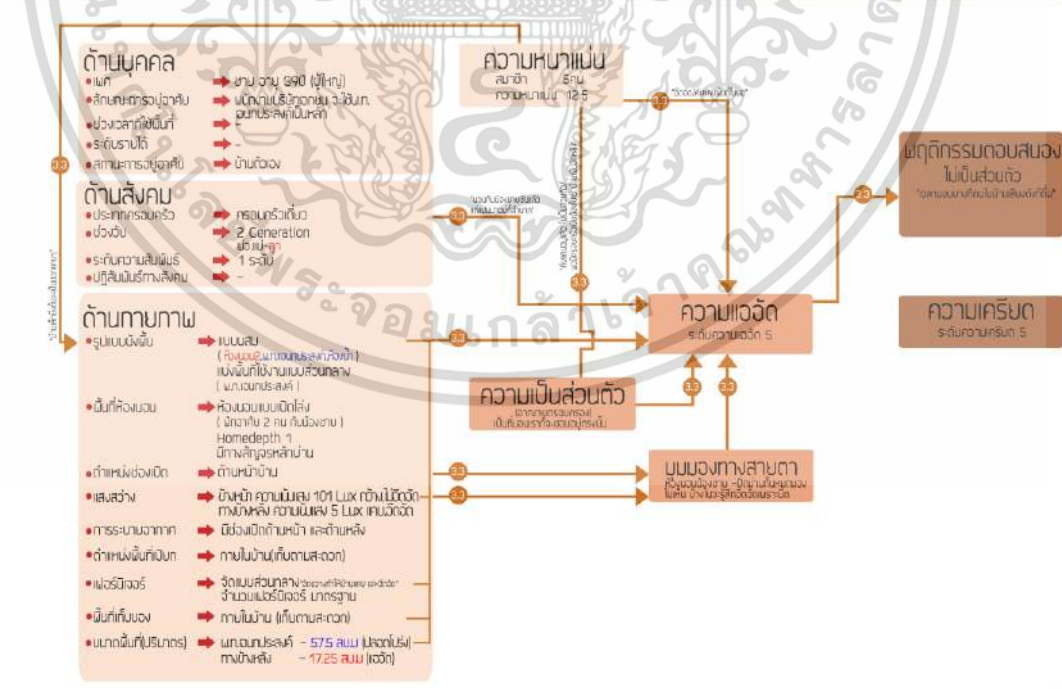
๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวชนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 3 คนที่ 2: ลุงนท

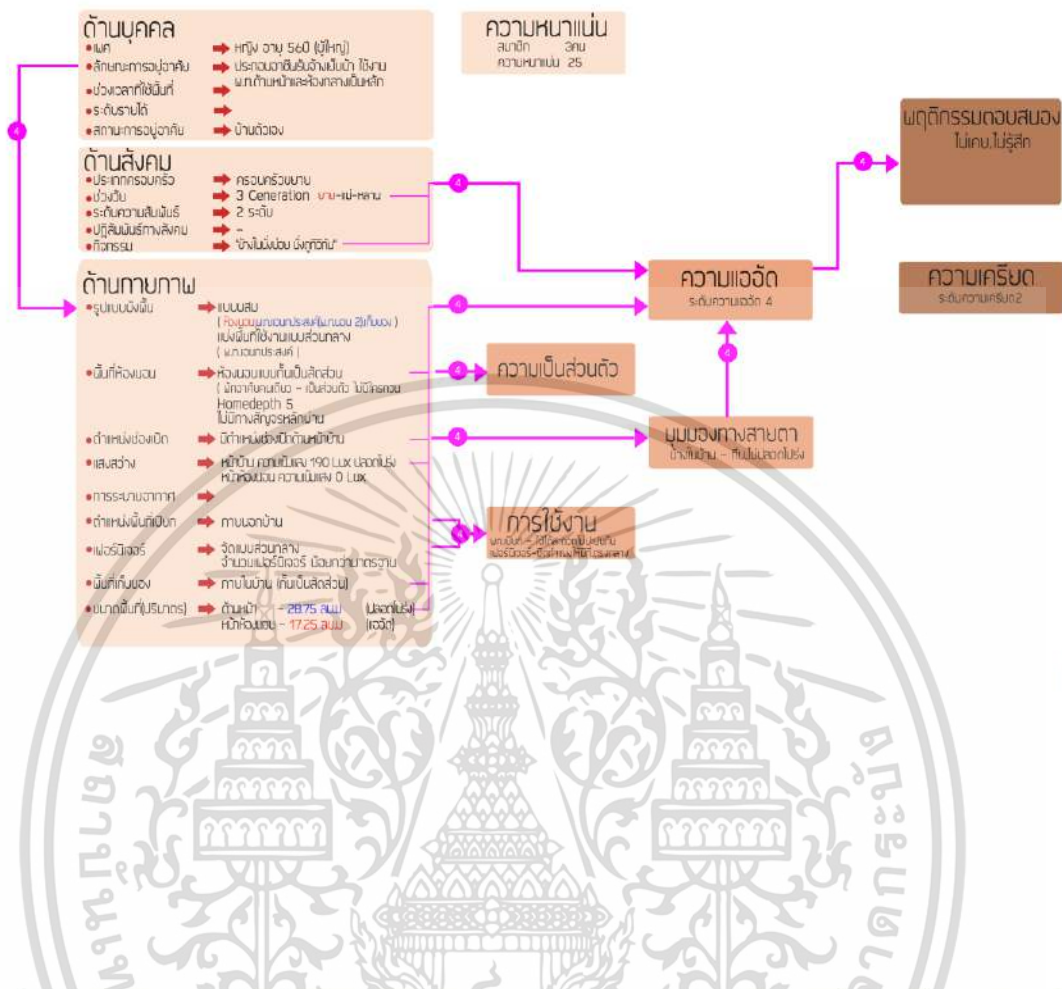

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 3 คนที่ 3: ลูกชายคนโต

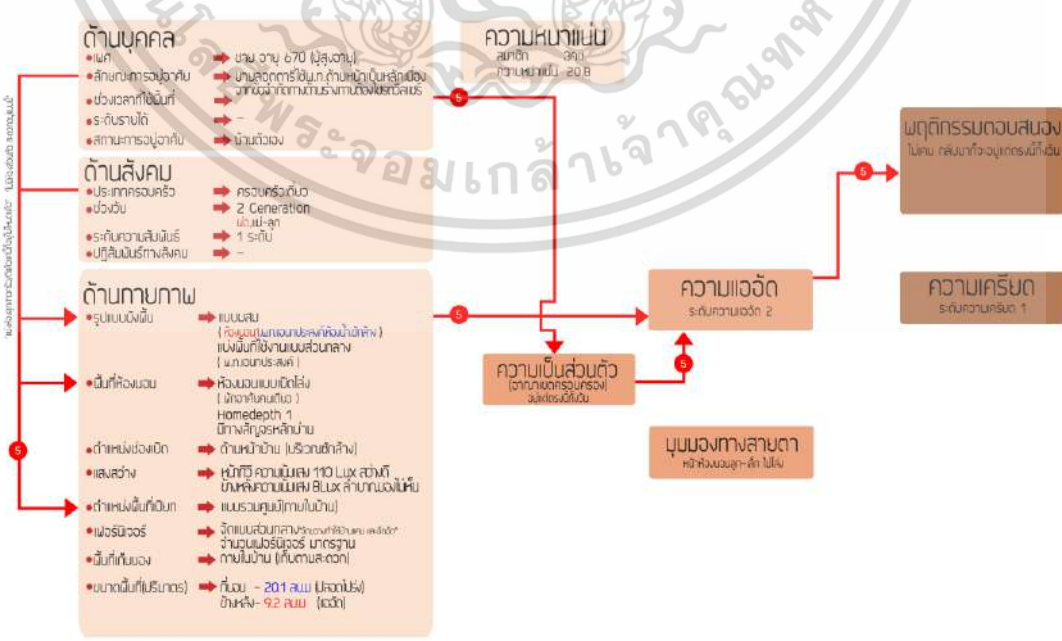
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 4 คนที่ 1: ป้าจุลดา

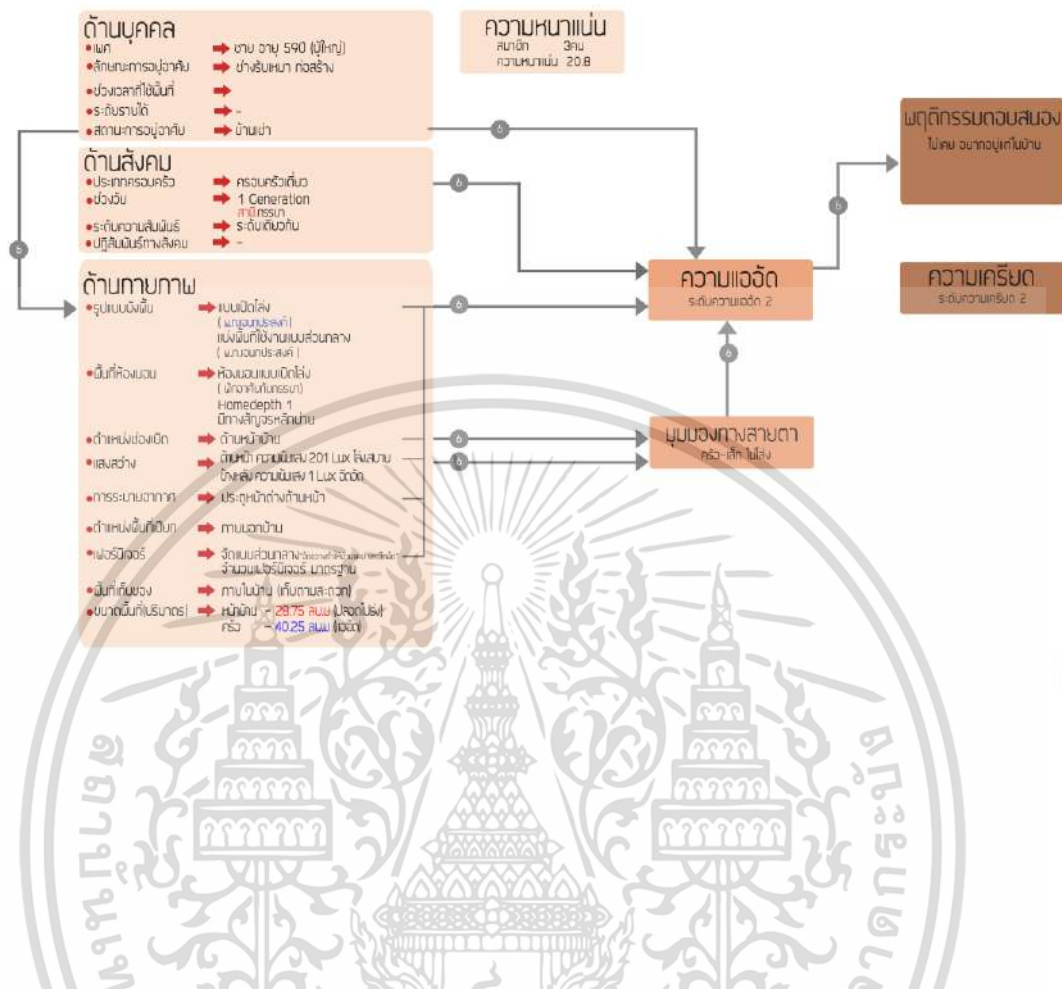
๕

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 5 คนที่ 1: ลุงจัน

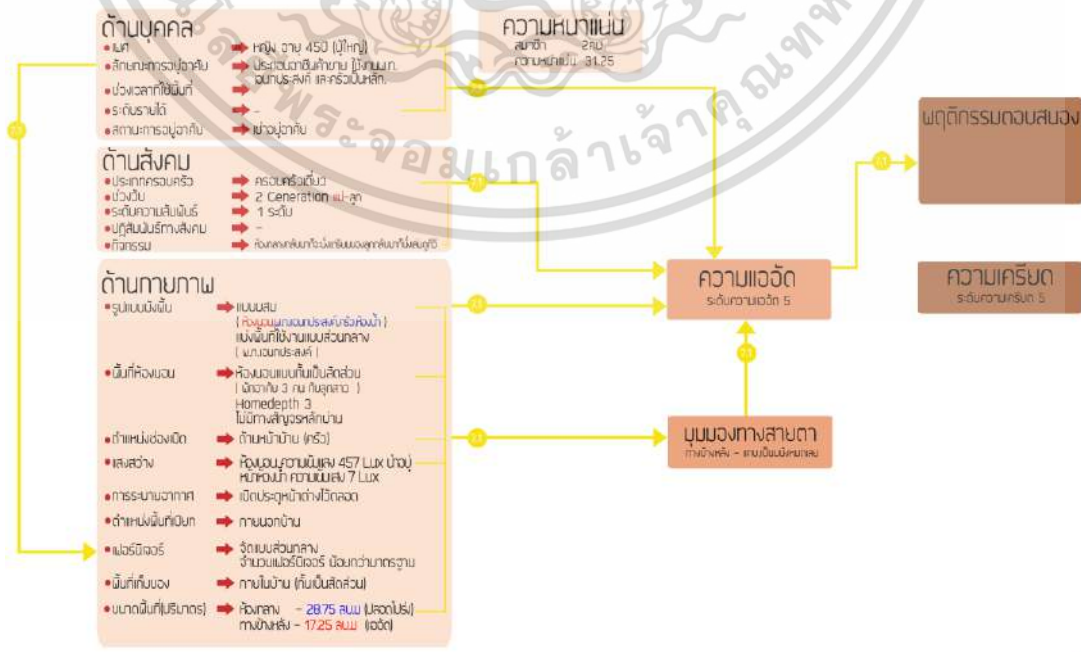
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สวอนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านกา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 6 คนที่ 1: ลุงสมพงษ์

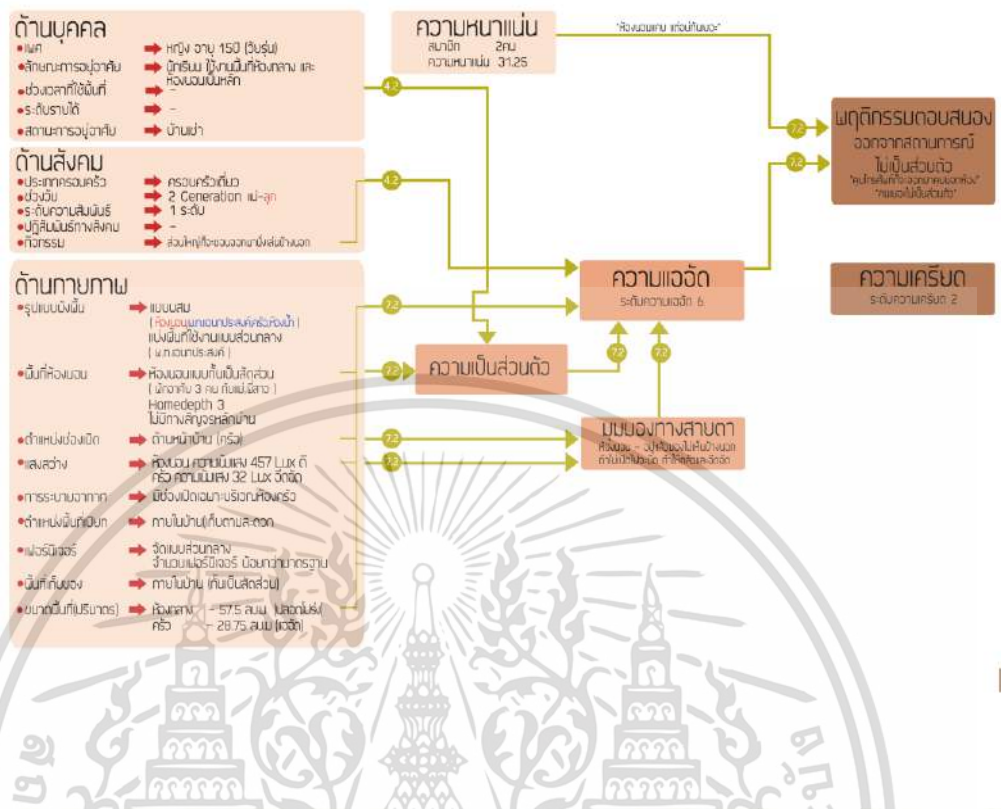
๕

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 7 คนที่ 1: ปะลิดดาวลัย

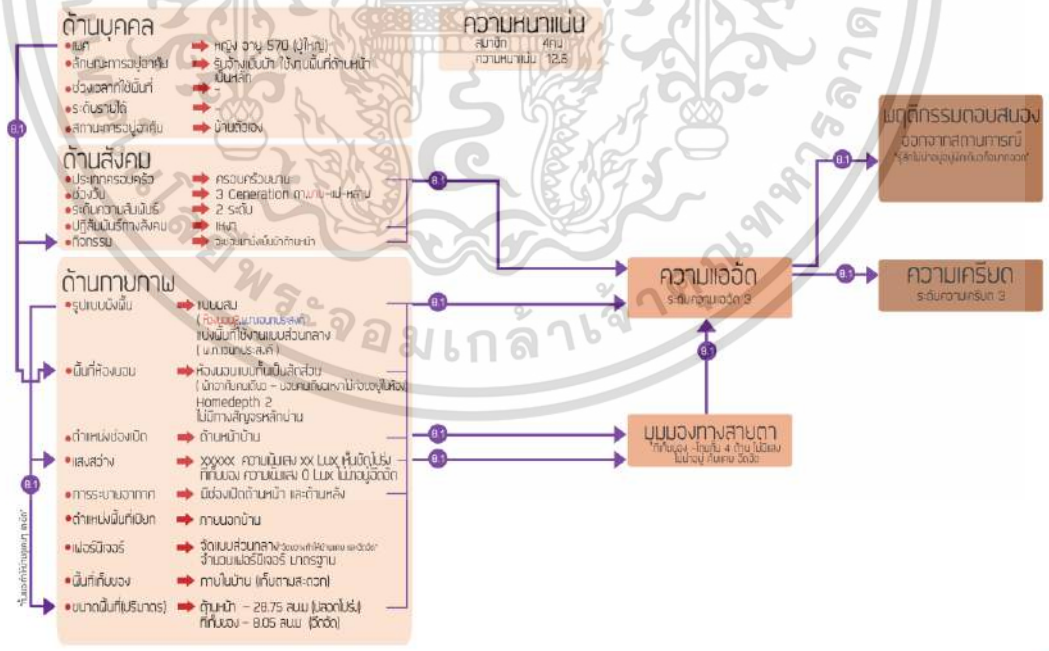

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านกา...
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 7 คนที่ 2: ลูกสาว

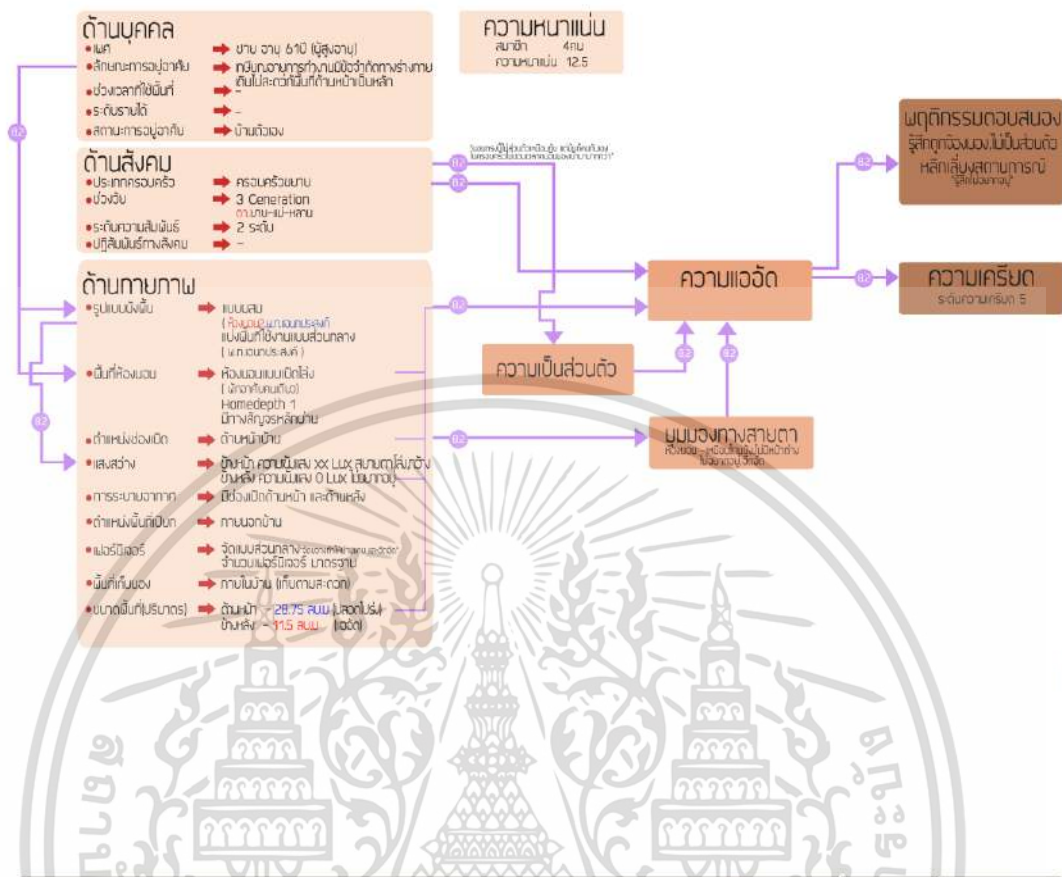

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 8 คนที่ 1: ป้าหนู

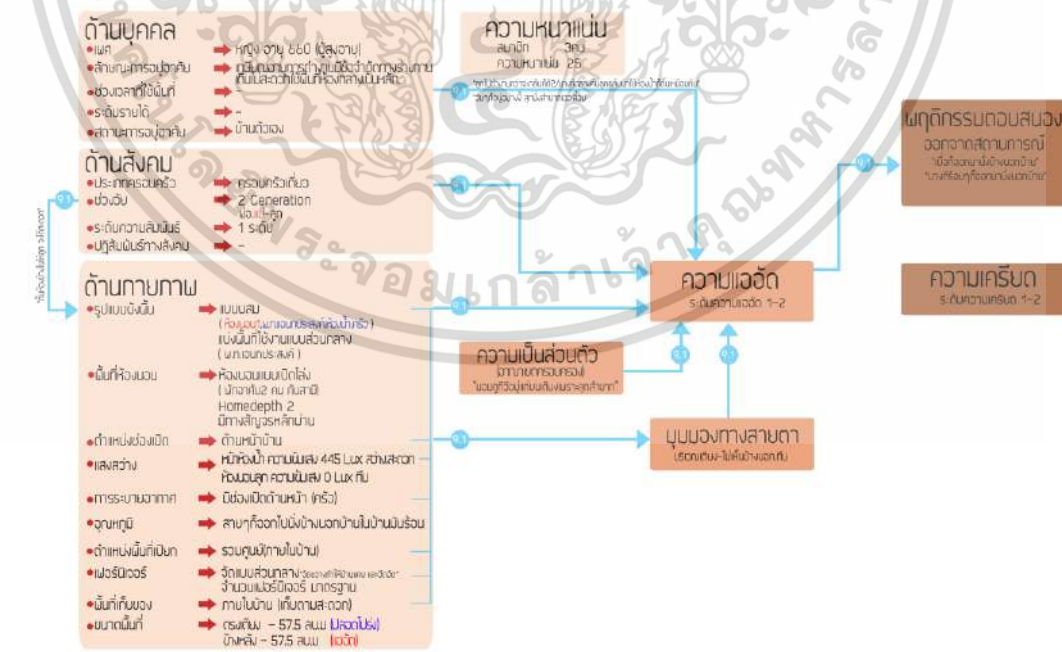
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 8 คนที่ 2: ลุง

๙

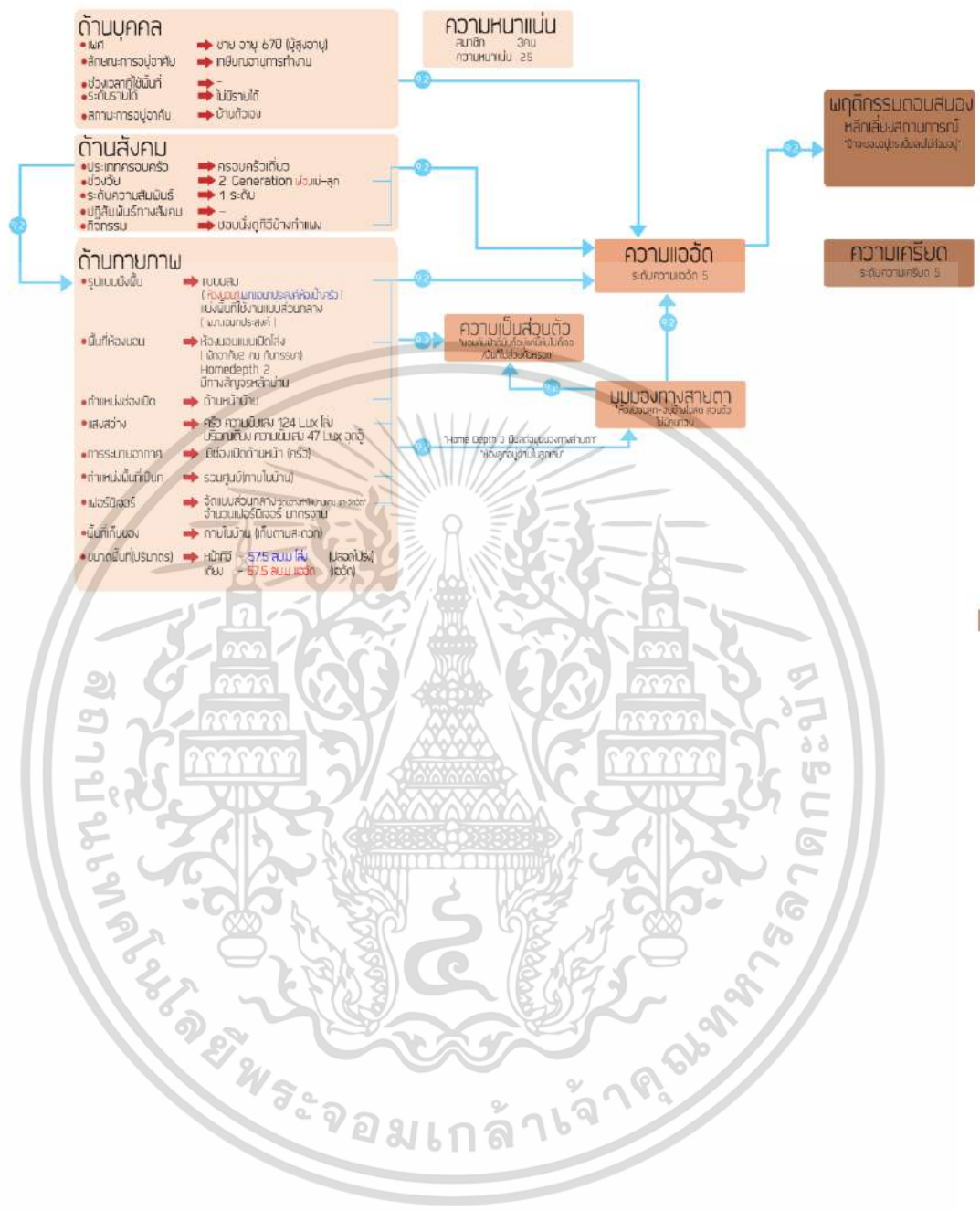
แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 9 คนที่ 1: ป้าไหม

๙

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แผนผังอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปร บ้านหลังที่ 9 คนที่ 2: ลุงประสาธ

๕

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล ชนมภา เดชนิธีรัตน์
 วัน เดือน ปีเกิด 13 พฤศจิกายน 2535 จังหวัดกรุงเทพมหานคร
 ที่อยู่ 128/9 ถนนนวมากาศ แขวงตลาดพลู เขตธนบุรี กรุงเทพฯ 10600
 โทร. 087-5997762

ประวัติการศึกษา

2558 ปริญญาตรีสถาปัตยกรรมบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ประสบการณ์การทำงาน

2558-2561 สถาปนิกประจำ บริษัท เบ็กแชนเพิล จำกัด (ออกแบบตกแต่งภายใน)

2561-2564 สถาปนิกอิสระ

ผลงานวิจัย

2563 ชนมภา เดชนิธีรัตน์, ชุมพร มูรพันธุ์, และเบญจมาศ กุฎอินทร์. 2563. “การประเมินสภาพแวดล้อมภายหลังการเข้าใช้บ้านพักอาศัยในชุมชนการเคหะแห่งชาติ จังหวัดปทุมธานี: การรับรู้ความแออัดและความเครียดของผู้อยู่อาศัย.” หนังสือนิทรรศการวิจัยในโครงการประชุมวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2563. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง